

Eibarko aditza



Aditz
Batzordia

Aditz-Batzordia

Eibarko aditza

Eibarko Udala / Euskara Batzordea
1998

Izenburua
Eibar ko aditza

Egillia
Eibar ko Aditz-Batzordia

Argitaratzaillia
Eibar ko Udala - Euskara Batzordea

Diseiñua eta Maketaziñua
Ama Aizpurua - Maki Oruezabal

Inprimategi xa
Gertu kooperatiba

I.S.B.N.
89696-03-9

Lege Gordaillua
SS-3/98

1998ko Otsaila



Esku artian dakazun liburua, irakurle, urtietako jua-
etorriaren eta hainbat lagunen borondatezko biharraren
frutua dozu. Batzuk buru-belarri eta beste
batzuk lantzian behiñ edo zeregiñ zehatzetan
jardunez.

Hasiera batian Euskara Batzordiak egindako
deixari bete-beteko erantzuna emonez, Jon
Etxabek ekin zetsan oiñarrizko materixaletako
aditz-formak jasotziari eta gusto haundiz
kuadrotxoetan sartzeari; Jasone Bilbaoren
laguntziagaz. Horretarako Toribio Etxebarriaren
“*Flexiones verbales y lexicón del euskara
dialectal de Eibar*”, Beatriz Aizpирiren “*Eibar
ko hitanoa*”, Juan San Martinen “*Aditz
laguntzaillien paradigma*” eta “*Bergarako
euskarara*” liburuko aditz taulak erabili
zittuezen erreferentzia nagusi moduan. Baita
zenbaiten aporfaiziñuak be. Besteak beste
Estebean Gallastegi, Roberto Larreategi eta
Kontxa Laspiurrenak.

Oiñarrizko materixal hori talde-lanian,
baktotxak bere esperientzia eta jakiturixia
ekariz, erabillera sinkronikuaren formekin
kontrastatu zan eta galbahian pasau Jose
Etxeberria, “*Jose Querido*”, eibarreraren
testigu jator moduan, Roberto Larreategi,
Jon Etxabe, Begoña Azpiri, Juan Andres
Argoitia, Jesus Mari Gisasola “*Trunboi*”
eta Fernando Muniozguereni esker. Hor
nahiko ixkura oneko aditz-
taulak osatu ziran, baiña zalantza asko
eta hizkuntzaren ikuspegi diakronikua
gehitu barik. Eta, horretan, bai zalantzak
argitzen, lana era sistematuazuan tajutzen
zein diakroniaren aporfaiziñuaz osatzen,
Serafin Basauriren lana eta dedikaziñua
azpimarkau bihar da, berak zuzendu dau
eta, urtebete pasa, astero alkatuz, Jose
Etxeberria, “*Jose Querido*”k, Roberto
Larreategi, Pedro Lakak, Jesus Mari
Gisasola “*Trunboi*”k, Nerea Aretak eta
Fernando Muniozguerenek osatutako lan-
taldia.

Euskara Batzordiarene zeregiña, batez be,
gai dan jentia batu, egittekuaren nundik-
norakuak eta zergaitiak azaldu, medixuak
jarti eta koordinatzia izan da. Motibaiziño

artuan ez da egon ahalegindu biharrik, jardundako guztiak dira-eta euskaltzaliak.

Baiña lan-taldekik aparte izan dira beste lagun aitu bi, Miren Azkarate bergarra eta Juan San Martin, bixak euskaltzainak, Aditz Batzordiak egin daben hau lanau jorratu eta gero baloraziño oso ona egin dabenak, bai lanaren gainian bai erabillitako metodologiaz, ohar batzuk eta zuzenketatxo batzuk proposau arren.

Danori ba, eskerrik asko eta txaluak bete dozuen borondatezko lan garrantzitsua ez dalako lehelena eta, espero deigun, azkena be ez izatia.

Bide batez esan biharra dago Eibarke euskeriaren, eibarreraren, errekuperaziño edo berreskuratze ahalegiñian kokatu bihar dala Aditzaren hau liburua eta, baita be, oiñ dala pare bat urte argitaratutako “*Eibarke euskeraren esaerak eta bestelako berezitasun batzuk*”.

Baiña, zorionez, lan honetan parte hartutakuen eta beste lagun batzuen ahalegiñari esker, bai deklinabidiaren liburua eta baita beste batzuk be etorriko dira.

Hörren lan guztien helburu nagusiñak dira, eibarreraren berreskuratziakin batera, eibartarron jardun linguistikua jatortzia, eguneroko bizimodurako egokittuz eta belaunaldi gaztiendako eta eibarrera ikasi edo sakondu gura nahi dabenedako erreferentzia izango dan corpus-a osatu eta eskintzia.

Gure ustian, euskara batuak 30 urteko bidia egiñ eta gero, ez dago inñungo arriskurik euskara estandartrak atzera egitteko. Ostera, lekuan-lekuko euskerak presentzia urritzen, mugatzen eta jatortasuna galtzen doiaz. Horregaitik, berandutu baino lehen, daukagun une historikua aprobetxau biharra dago eta ahalegiña egiñ, lekuan-lekuko euskerak indartu eta bizibarriztu, batuaren osagari eta aberasgari egitteko. Argi laga gura dogu osagari eta aberasgari diñogula. Horrek esan gura dau batuaren zeregiña herri guztietako euskaldunek alkar aitzeko tresna izatia dala eta eibarrerarena, ostera, herri maillakua.

Amaittu baiño lehen, derrigorrezkua da esatia holako lan batian bete-betian asma-tzia ez dala samurra, bestiak beste, erizixak be bakoixak beriak ditualako, erreferentzietan be dispersiñua dagolako eta erabagixak hartziak berakin dakarrelako hankia sartzeko arriskua. Halanda be, hor dago eibarrerak biharrezkua daben bai oraingo eta bai geroko lan sendua eta, inñungo duda barik, gaur gaurkoz, bidia egingo daben erreferentzia nagusixa. Zorionak eta milla esker danori.

Jabier Zorrakin (Udal Euskara Batzordiarene izenian)

1.	SARRERIA	17
1.1.	EIBARKO EUSKERIAREN BEREZITTASUNAK MORFOLOGIAREN ALDETIK	18
1.1.1.	“H” ezaugarritzat dauken bigarren pertsonako adizkixetan, sexu-markia	18
1.1.2.	Ahalezko Orainaren ordeZ Hipotetikua	19
1.1.3.	Subjuntiboko orainaldixan “hirugarren pertsonia+denboria”ren ezaugarria	19
1.1.4.	“Z” pluralgillaren eta “N” lehenaldiko eta subjuntiboko markia-aren arteko loturia	19
1.1.5.	Aditz laguntzailetan NORI 3. pertsona pluralaren ezaugarria	19
1.1.6.	NOR aditz-jokoko Ahalezkuan <i>-te-</i> elementu bako aditz-formak	19
1.1.7.	Laguntzailliaren “NOR-NORI”ko Baldintza-Ondorixuan darabiguzen bi ereduez	20
1.1.8.	Baldintzan, Ondorixuarena dan “ <i>ke</i> ” markia erabiltzeko joeriaz	20
1.1.9.	“NOR-NORI”ko Ahalezkuan, <i>-te-</i> edo <i>-ki-</i> elementu bako aditz-formak	20
1.1.10.	Lehenaldixan, 3. pertsoniaren ezaugarriak daukagun bittasunaz	21
1.1.11.	Laguntzailliaren NOR-NORK aditz-jokuan, Ondorixuan, NOR pluralari dagokioxozen aditz-formetan dogun bittasunaz	21
1.1.12.	“EGIN” laguntzailliaren Subjuntibuan, emakumiari dagokixon aditz-formia eratzeko darabigun modu berezixa	21
1.1.13.	“EGIN” laguntzailliaren Subjuntibuan, NOR-NORK aditz-jokuan, “ <i>a</i> ” loturazkuakin darabigun joko berezixa	22
1.1.14.	“*EDUN/EUTSI” NOR-NORI-NORK aditz-jokorako laguntzailliaren adizkixetan “U” sustraixaren presentziaZ	22
1.1.15.	NORK-dun aditz-jokuetan GUK, ZUK eta ZUEK-en “NORK” lehenaldiko ezaugarriak	23
1.1.16.	Laguntzailliaren Ondorixuan, NOR-NORI-NORK aditz-jokuan darabiguzen bi ereduez	23
1.1.17.	EGON eta JAKIN aditzetako lehenaldixan “A” eta “E” loturazkuak	23
1.1.18.	IBILLI eta ERABILLIren aditz-formetan “T”aren presentziaZ	24
1.1.19.	Aditz trinkuetarako NORI ezaugarriak	25
1.1.20.	EUKI aditzian dogun bittasuna, aditz-formak “U” sustraidunak eta sustraibakuak bixak darabiguneZ	25
1.1.21.	“j” alokutibuaren markia hittanuan	26
1.1.22.	Hittanuen adizkixetan NOR/ZER pluralen amaierak	27
1.1.23.	Baldintzan hitanua erabiltziaren gainian	27
1.1.24.	Aditz trinkuen NOR-NORI-NORK jokabidian, adizki alokutiborik paradigmetan ez jartziaz	27
1.1.25.	Jokaera komposatuko aditz nagusixa edo adierazlia	27

1.2.	ADITZ-ORTOGRAFIXIA	28
1.2.1.	Batuaren erregelak eta aditz-ortografixara ekarri ditugun zenbaitt bustidura eta hiatuetako aldaketak	28
1.2.2.	Aditz-ortografixara ekarri ez ditugunak	31
1.3.	ADITZ-PARADIGMAK AURKEZTEKO MODUAREN ZENBAITT AZALPEN	33
2.	ADITZ LAGUNTZAILLIA	35
<hr/>		
2.1.	IZAN/*EDIÑ NOR	35
	Taula analitikuak	36
	Paradigmak	40
2.2.	IZAN/*EDIÑ NOR-NORI	41
2.2.1.	Indikatibua, Oraina	42
2.2.2.	Indikatibua, Lehena	44
2.2.3.	Baldintza	46
2.2.4.	Ondorixua - “a” ereduak	48
	“b” ereduak	50
2.2.5.	Ahalezkua, Oraina-Hipotetikua	52
2.2.6.	Ahalezkua, Lehena	54
2.2.7.	Subjuntibua, Oraina	56
2.2.8.	Subjuntibua, Lehena	58
2.2.9.	Agintera	60
2.3.	*EDUN/EGIN, NOR-NORK	63
2.3.1.	Indikatibua, Oraina	64
2.3.2.	Indikatibua, Lehena	66
2.3.3.	Baldintza	68
2.3.4.	Ondorixua	70
2.3.5.	Ahalezkua, Oraina-Hipotetikua	72
2.3.6.	Ahalezkua, Lehena	74
2.3.7.	Subjuntibua, Oraina	76
2.3.8.	Subjuntibua, Lehena	78
2.3.9.	Agintera	80
2.4.	EUTS/EGIN, NOR-NORI-NORK	83
2.4.1.	Indikatibua, Oraina - Taula analitikuak	84
	2.4.1.1. Paradigmia - NOR/ZER = ha	85
	2.4.1.2. Paradigmia - NOR/ZER = harek	86

2.4.2.	Indikatibua, Lehenen - Taula analitikua	87
2.4.2.1.	Paradigmia - NOR/ZER = ha	88
2.4.2.2.	Paradigmia - NOR/ZER = hárek	89
2.4.3.	Baldinza - Taula analitikua	90
2.4.3.1.	Paradigmia - NOR/ZER = ha	91
2.4.3.2.	Paradigmia - NOR/ZER = hárek	92
2.4.4.	Ondorixua	93
2.4.4.1.	Ondorixua, “a” ereduaren - Taula analitikua	94
2.4.4.1.1.	“a” ereduaren paradigmia - NOR/ZER = ha	95
2.4.4.1.2.	“a” ereduaren paradigmia - NOR/ZER = hárek	96
2.4.4.2.	Ondorixua, “b” ereduaren - Taula analitikua	97
2.4.4.2.1.	“b” ereduaren paradigmia - NOR/ZER = ha	98
2.4.4.2.2.	“b” ereduaren paradigmia - NOR/ZER = hárek	99
2.4.5.	Ahalezkua, Orainaren - Hipotesia - Taula analitikua	100
2.4.5.1.	Paradigmia - NOR/ZER = ha	101
2.4.5.2.	Paradigmia - NOR/ZER = hárek	102
2.4.6.	Ahalezkua, Lehenen - Taula analitikua	103
2.4.6.1.	Paradigmia - NOR/ZER = ha	104
2.4.6.2.	Paradigmia - NOR/ZER = hárek	105
2.4.7.	Subjuntibua, Orainaren - Taula analitikua	106
2.4.7.1.	Paradigmia - NOR/ZER = ha	107
2.4.7.2.	Paradigmia - NOR/ZER = hárek	108
2.4.8.	Subjuntibua, Lehenen - Taula analitikua	109
2.4.8.1.	Paradigmia - NOR/ZER = ha	110
2.4.8.2.	Paradigmia - NOR/ZER = hárek	111
2.4.9.	Agintea - Taula analitikua	112
2.4.9.1.	Paradigmia - NOR/ZER = ha	113
2.4.9.2.	Paradigmia - NOR/ZER = hárek	114
3.	ADITZ TRINKUA	115
3.1.	NOR	115
3.1.1.	EGON - Taula analitikoak	116
	Paradigmia	119
3.1.2.	ETORRI - Taula analitikoak	120
	Paradigmia	123
3.1.3.	IBILLI - Taula analitikoak	124
	Paradigmia	127
3.1.4.	JUAN - Taula analitikoak	128
	Paradigmia	131

3.2. NOR-NORI	133
3.2.X. EGON, ETORRI, IBILLI - Taula analitikuak	134
3.2.1. EGON Paradigmak	137
3.2.1.1. Indikatibua, Oraña	137
3.2.1.2. Indikatibua, Lehená	138
3.2.1.3. Baldintza	139
3.2.1.4. Ondorixua	140
3.2.1.5. Agintera	141
3.2.2. ETORRI Paradigmak	142
3.2.2.1. Indikatibua, Oraña	142
3.2.2.2. Indikatibua, Lehená	143
3.2.2.3. Baldintza	144
3.2.2.4. Ondorixua	145
3.2.2.5. Agintera	146
3.2.3. IBILLI Paradigmak	147
3.2.3.1. Indikatibua, Oraña	147
3.2.3.2. Indikatibua, Lehená	148
3.2.3.3. Baldintza	149
3.2.3.4. Ondorixua	150
3.2.3.5. Agintera	151
3.2.4. JUAN - Taula analitikuak	152
3.2.4. JUAN - Paradigmak	155
3.2.4.1. Indikatibua, Oraña	155
3.2.4.2. Indikatibua, Lehená	156
3.2.4.3. Baldintza	157
3.2.4.4. Ondorixua	158
3.2.4.5. Agintera	159
3.3. NOR-NORK	161
3.3.X. EKARRI, ERABILLI, ERUAN, EUKI - Taula analitikuak	162
3.3.1. EKARRI - Paradigmak	167
3.3.1.1. Indikatibua, Oraña	167
3.3.1.2. Indikatibua, Lehená	168
3.3.1.3. Baldintza	169
3.3.1.4. Ondorixua	170
3.3.1.5. Agintera	171
3.3.2. ERABILLI - Paradigmak	172
3.3.2.1. Indikatibua, Oraña	172
3.3.2.2. Indikatibua, Lehená	173
3.3.2.3. Baldintza	174
3.3.2.4. Ondorixua	175

3.3.3.	ERUAN - Paradigmak	176
3.3.3.1.	Indikatibua, Oraña	176
3.3.3.2.	Indikatibua, Lehena	177
3.3.3.3.	Baldintza	178
3.3.3.4.	Ondorixua	179
3.3.4.	EUKI - Paradigmak	180
3.3.4.1.	Indikatibua, Oraña	180
3.3.4.2.	Indikatibua, Lehena	181
3.3.4.3.	Baldintza	182
3.3.4.4.	Ondorixua	183
3.3.Y.	*IÑO (ESAN), JAKIÑ - Taula analitikuak	184
3.3.5.	*IÑO (ESAN) - Paradigmak	187
3.3.5.1.	Indikatibua, Oraña	187
3.3.5.2.	Indikatibua, Lehena	188
3.3.6.	JAKIÑ - Paradigmak	189
3.3.6.1.	Indikatibua, Oraña	189
3.3.6.2.	Indikatibua, Lehena	190
3.3.6.3.	Baldintza	191
3.3.6.4.	Ondorixua	192
3.3.Z.	IRUDI, JARDUN - Taula analitikuak	193
3.3.7.	IRUDI - Paradigmak	195
3.3.7.1.	Indikatibua, Oraña	195
3.3.7.2.	Indikatibua, Lehena	195
3.3.7.3.	Baldintza	196
3.3.7.4.	Ondorixua	196
3.3.8.	JARDUN - Paradigmak	197
3.3.8.1.	Indikatibua, Oraña	197
3.3.8.2.	Indikatibua, Lehena	197
3.3.8.3.	Baldintza	198
3.3.8.4.	Ondorixua	198
3.4.	NOR-NORI-NORK	199
3.4.X.	EKARRI, ERABILLI, ERUAN - Taula analitikuak	200
3.4.1.	EKARRI - Paradigmak	202
3.4.1.1.	Indikatibua, Oraña	202
3.4.1.1.1.	NOR/ZER = ha	202
3.4.1.1.2.	NOR/ZER = hárek	203
3.4.1.2.	Indikatibua, Lehena	204
3.4.1.2.1.	NOR/ZER = ha	204
3.4.1.2.2.	NOR/ZER = hárek	205

3.4.1.3.	Baldintza	
3.4.1.3.1.	NOR/ZER = ha	206
3.4.1.3.2.	NOR/ZER = hárek	207
3.4.2.	ERABILLI - Paradigmak	208
3.4.2.1.	Indikatibua, Oraña	
3.4.2.1.1.	NOR/ZER = ha	208
3.4.2.1.2.	NOR/ZER = hárek	209
3.4.2.2.	Indikatibua, Lehena	
3.4.2.2.1.	NOR/ZER = ha	210
3.4.2.2.2.	NOR/ZER = hárek	211
3.4.2.3.	Baldintza	
3.4.2.3.1.	NOR/ZER = ha	212
3.4.2.3.2.	NOR/ZER = hárek	213
3.4.3.	ERUAN - Paradigmak	214
3.4.3.1.	Indikatibua, Oraña	
3.4.3.1.1.	NOR/ZER = ha	214
3.4.3.1.2.	NOR/ZER = hárek	215
3.4.3.2.	Indikatibua, Lehena	
3.4.3.2.1.	NOR/ZER = ha	216
3.4.3.2.2.	NOR/ZER = hárek	217
3.4.3.3.	Baldintza	
3.4.3.3.1.	NOR/ZER = ha	218
3.4.3.3.2.	NOR/ZER = hárek	219
3.4.4.	ERITXI	220
3.4.4.1.	Indikatibua, Oraña	220
3.4.4.2.	Indikatibua, Lehena	222
3.4.4.3.	Baldintza	224
3.4.5.	*IÑO (ESAN)	226
3.4.5.1.	Indikatibua, Oraña	226
3.4.5.2.	Indikatibua, Lehena	228
BIBLIOGRAFIXIA		231

ADITZ TRINKUEN AURKIBIDE-TAULA

NORK-BAKUAK		NOR	NOR-NORI
EGON	T. analitikuak Paradigmak	116-118 119	134-136 137-141
ETORRI	T. analitikuak Paradigmak	120-122 123	134-136 142-146
IBILLI	T. analitikuak Paradigmak	124-126 127	134-136 147-151
JUAN	T. analitikuak Paradigmak	128-130 131	152-154 155-159
NORK-DUNAK		NOR-NORK	NOR-NORI-NORK
EKARRI	T. analitikuak Paradigmak	162-166 167-171	200-201 202-207
ERABILLI	T. analitikuak Paradigmak	162-166 172-175	200-201 208-213
ERITXI	T. analitikuak Paradigmak		220, 222, 224 221, 223, 225
ERUAN	T. analitikuak Paradigmak	162-166 176-179	200-201 214-219
EUKI	T. analitikuak Paradigmak	162-166 180-183	
*IÑO (ESAN)	T. analitikuak Paradigmak	184-185 187-188	226, 228 227, 229
IRUDI	T. analitikuak Paradigmak	193-194 195-196	
JAKIÑ	T. analitikuak Paradigmak	184-186 189-192	
JARDUN	T. analitikuak Paradigmak	193-194 197-198	



ibarko euskieran darabiguzen aditz formak batzia eta tauletan jartzia izan zan hasiera batuan “*Aditz-batzordia*”n egitekua. Lan benetan nekeza eta oztopo-tsua. Toribio Etxebarriaren “*Flexiones verbales...*” eta Juan San Martiñen “*Aditz laguntzaillaren paradigmak*” erreferentzia derriortzezkuak izango dira batzordiarentzat; eta partaide bakotxak berak darabixazen aditz formekin eta batari eta bestari jasotako herriko berbetatik jasotakuekin juango gara paradigmak osatzen.

Lehenengo pausu honen ondorixua: Alde batek, aditz modu batzuek osatu barik geratzen jakuzen, galduz doiazelako edo herri-berbetan gitxi erabiltzen diralako; eta bestetik, sekulako bariante pillua batzen jakun aditz-forma bakotxarentzat. Bariantion artian, danetik: jatorrizko forma zuzenak batzuek eta herrixak analogixaz-edo sortu dituan beste asko, gramatika normatibuaren aldetik zuzenak ez diranak logikaren bat gorde arren; ezin ba danak ontzat emon egundoko nahastia sortuko genduke eta.

Horren aurrian ba eta gauzak argittuz juateko, azterketa lanari ekin gentsan. Bizkaierara edo Mendebaldeko euskalkira jo genduan argittasun billa, Eibarko euskera, jakinekua danez, euskalki horretxen barruan dago, eta hortxe billau bihar genduan geure zalantzendako argittasuna. Lana ondo egin nahixak bultzau ginduzen gonbaraziñuak egittera, inguruko azpi-euskalkixen aditzakin, bizkaiera literari-xuanakin eta euskera batuanakin be bai. Bizkaierako aditzaren gainian hainbat liburu aztertu bihar izan dogu, ez hórrek liburuotako aditz-formok beste barik geureganatzeko, baiña bai jatorrizko formia aurkitu eta bihar izan ezkeru Eibarko euskerara egokitzeko, asko ala gitxi darabigun begiratu barik. Esan biharrekua da, gramatika liburuetara bakarrik ez dogula jo, Eibarko euskeran idatzitako idazlanetara be jo izan dogula: Torbio Etxebarrian “*Ibilarixanak*”, Juan San Martiñen “*Zirikadak*” eta beste zenbait lani, Pedro Zelaiaren “*Umore giruan*” idazlaneri, eta Antonio Iturriotzen zenbait artikuluri jorratu edarra emon detsegu.

Ixa konturatu barik, geure lanak berak eruan gaittu helburuak markatzeru: alde batek, bizirik daren aditz-formak jaso eta gordetzia; eta bestetik, erdi galduta edo galdutzat emonda daukaguzenak errekuperatzia. Adizkixak, euren jatorrizko formia

desitxuratu barik baiña aho-hizkeratik ahal danik eta hurren nahiko genduker; gure helburu honen ardatza, Eibarco euskera idatzirako (mintzaturako be bai, jakina) egokitutako aditz-sistema finkatzea izango da, herrixak darabixana baiño jasugua izango dana eta geure berezittasunak, zein fonetiko zein morfologikuek (zuzenak badira) gordeko ditutana. Aditz Batzordiarene aporetaziño hau Eibarco euskeriaren “corpus”a osatzeko lagungarri izan deñ nahiko litzake. Edozein modutan, aditz-sistemiaren finkatze lan hau proposamena baiño ez da eta zuzendu bharreko gauza bat baiño gehixago egongo da seguru.

Guazene oiñ azaltzera, paradigmok osatzeruzkuan morfologixian aldeetik aurkittu izan ditugun Eibarco euskeriaren berezittasunak, ortografixiaren gainian Batzordiarene egokixenak irudittu jakozene irizpidiak, eta aditz paradigmak aurkezteko modua.

1.1. EIBARKO EUSKERIAREN BEREZITTASUNAK MORFOLOGIXIAREN ALDETIK

Eibarco euskertia bizkaiera edo mendebaldeko euskalkixiaren barruan daguan ezkerre, aditz paradigmak egiteruzkuan topau ditugun berezittasunak eta diferentziak bizkaiera literarixuakin ditugunak izango dira naturala dan moduan. Diferentziok, dana dala, ez dira Eibarco euskieran bakarrik agertzen, inguruetako azpiuskalkixietan be aurkittu leikez eta.

1.1.1. “H” ezaugarritzat dauken bigarren pertsonako adizkixietan, sexu-markia.

Nahiko zabalduta dagan joeria da hau izan, emakumiari dagokixon aditz-formia eratzeruzkuan: *haut-haunat, hintzan-hintzanan, heban-hebanan...* adizki normalari emakumiaren *-na*-sexu-markia gehitzia. Azkueren “*Morfologia*”tik (725.orr.) hartu dogu hau: “*En Eibar se oye la flexion ik Pratska, ikusi BAEBANAN, feminizaciön forzada de ikusi BAEU, que generalisimamente y con toda propiedad ain dice el pueblo refuriendose a agentes femeninos*”. Baiña ez da Eibarco euskieran bakarrik gertatzen. Lizardik be badarbil: *...nai aumat ere noranaikoa*. Hórrek adizkixok ez dira gramatika normalibuaren aldeetik zuzenak, ez euskera batuan ez bizkaieran; baiña asko darabiguzene ezkerre jarri egingo ditugu paradigmetan (*) batez markauta, forma zuzenakin batera.

Gizonezkuari dagokixozene adizki batzuetan be, sexu-markia premiña barik jartzeko joeria dogu, “hitasuna” indartu nahixan-edo. Esate baterako: *heskixok**, *heskixug**... Hónek be markauta jarriko ditugu.

1.1.2. Ahalezko Orañaren ordez Hipotetikua.

Ahalezkuan, jatorrizko Orañaldixari (*naieke... daiteke...*) Hipotetikuak (*nei(n)ke... leike...*) lekua kendu detsa, danerako darabigularik: bai Oraña agertzeko (ahal da, seguru), bai Hipotesia (ahal izango da, bilar bada..); NOR-NORK jokabidian bardiñ: (*daiket... daike...*)ri (*neike... leike...*)k kendu detsa lekua. Funtziño bixetarako darabigunez **Oraña-Hipotetikua** deitu detsagu. Hau ez da Eibarko euskeran bakarrik gertatzen, bizkaiera barruan nahiko zabaldua dagan ordezkatzia da eta.

1.1.3. Subjuntiboko orañaldixan “hirugarren pertsonia+denboria”ren ezaugarria.

De- darabigu, bizkaierako eta euskera batuko *da-*ren ordez. *Deiñ, dexan...* Toribio Eixebarriak, lehenengo pertsonan be *ne-* darabil: *neiñ*. Iruditu jaku, bai batuko bai bizkaierako *na-* erabiltzia egokixagua dala (*nañ*) lehenaldiko aditz-formatik (*neiñ*) bereizteko be.

1.1.4. “Z” pluralgillaren eta “N” Lehenaldiko eta Subjuntiboko markiarene arteko loturia.

Hau loturiau egitteko “E” darabigu (*ZEN*) Eibarren gehixenok, eguzkibegiko basarrixetan bizkaierian “A” (*ZAN*) be entzuten dan arren.

1.1.5. Aditz laguntzailietan NORI 3. pertsona pluralaren ezaugarria.

NORI 3. pertsona pluralaren ezaugarria, singulararrenari “e” gehituz eratzen dogu. Orduan: *o/ko + e = oe/koe > ue/kue* alde batetik eta,

t/a + e = t/a/e > t/e bestetik.

Esate baterako: *leikixue* eta ez *leiki (x)e, jakue* eta ez *jake, detsae* eta ez *deutsoe*.

1.1.6. NOR aditz-jokoko Ahalezkuan -te- elementurik bako aditz-formak.

NOR eta NOR-NORI aditzetako laguntzailia **EDIN* da eta honen sustraixa *di*. Jatorrizko aditz-formak aldatuz jua dira: *lediteke > leiteke > (eta guk) leike* (Ikus: P. Pujana, *Euskal Aditza Bizkaieraz* 49. orrialdia). Galdu egin jaku *-te-* elementu hori. Halanda be, Toribio Eixebarriak *baleiteke* darabil *izan leikiala* esateko; baiña halaxe, lokuziño solte erara bakarrik; bestela *juan leike, etorri leike...* erabiliko dau.

NORK-dun aditzetako laguntzailia *EGIN* da eta honen sustraixa *-gi-*. Jatorrizko aditzkixak aldatuz jua dira hemen be: *legike > leike*.

Hor ba, zelan itxura bardiña dauken adizkixak jatorri eta esan nahi desbardiña dauken: *leike* (**edin*) eta *leike* (*egin*). Bizkaiera literariuak gordezen daben *-te*- hori galtziakin, adizki bardiña erabiltzen dogu, NORR-dun perpausetan *leike*, eta NORR-bakuetan be *leike* (*leitekere*n orde*z*).

1.1.7. Laguntzailharen “NOR-NORI”ko Baldintza-Ondorixuan darabiguzen bi ereduez.

Eredu bi darabiguz, bakotxa bere eremuan:

a) bata, kalian baiño gehixago basarrixetan erabillixagua, gure erixiz. Hirugarren pertsonako adizkixaren “*lita-*” osagaixa daukana eta Ondorixuaren “*ke* > *ki*” ondorixo-markia daroiana (*KE* ondorixo markia gaur egunian *KI* bihurtu dana NORI ezaugarriaren aurrian doianian). Esate baterako: *Pixar hori jausiko balixako, apurru egingo litxakixo*.

b) bestia kaletarragua, “*leja-*” osagaidun adizkixak darabixana, eta Ondorixua zuzena izateko euki bihar leukian “*ke*” marka bakua. Eredu honetan Baldintza eta Ondorixuaren arteko desbardintasun bakarra, Baldintzak daroian “*ba-*” bere markia da. Adibide bera erabilliz: *Pixar hori jausiko balejako, apurru egingo lejako*.

Antzerako bitasuna agertzen dau A. Errastik bere “*Iurreta elizateko euskara eta toponimia - Aditza*” 93. orrialdian.

Eredu bixak dira erabilgarririk, baiña lehenenguari gramatika aldetik zuzenagua dala deixogu. Dana dala, Baldintzan erabiltzen dan eredu bera erabilli biharko litzake Ondorixuan be.

1.1.8. Baldintzan, Ondorixuarena dan “ke” markia erabiltzeko joeria.

Oso zabaldua dago joera hori, bai bizkaieran baita gipuzkeran be; eta Eibarko euskeran be bai: *etorriko balitzake...*; *pixarra jausiko balitxakxo...* Hau joerian aditz-joko guztietan daukagu: bai NOR, NOR-NORI, NOR-NORK, eta NOR-NORI-NORK en be bai. Ez deitxogu gramatika aldetik zuzena danik, eta ez dogu aukera hori jarri paradigmatan.

1.1.9. “NOR-NORI”ko Ahalezkuan, *-te*- edo *-ki*-elementu bako aditz-formak.

Bai Añibarro, bai Kampion, bai A. Irigoienen arabera, *neintekio*, *leitiki*, *leitikio* eta holakuak (Bizkaierazko tauletan agertzen direnak), Bizkaiko euskeraz *nenkitio*, *lekiket* edo *lekkit*, *lekkeo* edo *lekkitio* dira. Ikus: EUSKERA XXVIII (1982) 100. orrialdia, Euskaltzaindixaren agirixetan A. Irigoienen oharrak.

Eibarke euskeran, ez dogu *-te*- elementua erabiltzen, ezta Ahalezko markiarenean aurreko *-ki-* elementua be. Begitnantzen jaku Euskaltzaindixak gomendatutako ereduak hurrago daguala guria eta baleittekiala honen antzerako eraldaketaren bat gertatzia: *neunkio* > *neinkio* > *neinkio* edo *lekikeo* > *leikeo* > *leikio*.

Hemen be, NOR eta NOR-NORK aditz-jokuen artian gertatzen jakun moduan, Ahalezko NOR-NORI eta NOR-NORI-NORK jokabidien artian be, zenbait adizki bardiñak bihurtu jakuz forma aldetik: *lekikeo* > *leikio* eta *legikeo* > *leikio*. HA HARI *juan leikixo* eta HARÉK HARI HA *emon leikixo*.

1.1.10. Lehenaldixan, 3. pertsonian ezaugarrixakin daukagun bittasuna.

Euskera batuan (*Z-*) edo bizkaierian *markarik ezaren ezaugarria* (\emptyset), bixak darabiguz eta ez dogu bixetako bat bazartzeko arrazoirik ikusten. (*Z*)*eban*, (*z*)*exian*, (*z*)*etsan*, (*z*)*exion*, (*z*)*eguan*, (*z*)*etorren*, (*z*)*ebillen*, (*z*)*ekarren*, (*z*)*erabixan*, (*z*)*erorian*, (*z*)*eukan*, (*z*)*ekixan*, *Z*-kin zein *Z-* barik bixetara darabiguz. Baiña badira aditz-forma batzuk, beti *Z*-kin darabiguzenak be: *zeikian*, *zeiñ*, *zekixon*, *ziharduan*...

1.1.11. Laguntzailharen NOR-NORK aditz-jokuan, Ondorixuan, NOR pluralari dagokixozen aditz-formetan dogun bittasuna.

NOR plurala danian eta NORK = *nik*, *hik*, *harek*, eta *hárek* danian, adizki modu bi darabiguz: bata, “*z*” pluralgillia atzian daroiana eta erregularragua dana (*neukez*); eta bestia, “*t*” pluralgilliaekin eratzen dana (*nitukez*) eta (*nitinke*).

1.1.12. “EGIN” laguntzailharen Subjuntibuan, emakumiari dagokixon aditz-formia eratzeko darabigun modu berezixa.

Emakumiari dagokixon adizkixa, gizonetzkuarena eratzen dan modu berian eratu biharko genduke, eta ez, egiten dogun moduan, gizonetko-markiarenean segidan emakumiarena ezartiz, hau da: *a* + *na* = *ana* egiñez. Halan ba, *-ana*- darabigu NORK markatzat NOR-NORK aditz-jokuan eta NORI markatzat NOR-NORI-NORK aditz-jokuan, *-na*- erabilli bihartian. Darabiguzen aditz-formak “*?*”aren ezkerrian jarritakuak dira eta aditz-forma zuzenak eskuman jarritakuak:

	<u>NORK</u>	<u>NOR</u>	
<i>Oraíña</i>	Hik	ni	naixanan/naiñan
		ha	deixanan/deiñan
		gu	gaixanazen/gaiñazen
		hárek	deixanazen/deixazen
<i>Lehena</i>	Hik	ni	neixanan/neiñan
		gu	geixanazen/geiñazen

	NORI	NORK	ha	hárek
Oraiña	hiri	nik	deixanaran/deiñaran	deixanarazen/deiñarazen
		harek	deixanan/deiñan	deixanazen/deiñazen
		guk	deixanagun/deiñagun	deixanaguzen/deiñaguzen
		hárek	deixanen/deiñen	deixanazen/deiñazen
Lehena	hiri	nik	neixanan/neiñan	neixanazen/neiñazen
		harek	(z)eixanan/(z)eiñan	(z)eixanazen/(z)eiñazen
		guk	geixanan/geiñan	geixanazen/geiñazen
		hárek	(z)eixanen/(z)eiñen	(z)eixanezen/(z)eiñezen

1.1.13. “EGIN” laguntzailharen Subjuntibuan, NOR-NORK aditz-jokuan, “a” loturazkuakin darabigun joko berezixa.

Oraiñaldixan, NORK = harek eta NOR singularra danian “a” loturazkua darabigu, sustraixa “n” subjuntibo-markiakkin lotzeko, bizkaiera literarixuan egitten dan moduan. Baiña guk, bizkaiera literarixuan egitten ez dana, analogixaz-edo NOR pluraletan be sartu egitten dogu “a” hori, “z” pluralgillaren aurrian.

Lehenaldixan be, antzera jokatzan dogu, NOR = *hárek* danian, loturazko “a” hori sartuz “z” pluralgillaren aurrian.

Hemen, guk darabiguzen aditz-formak “r”aren ezkerrian jarritakuak dira, eta bizkaiera literarixuaren jokabidia erabiliz izango lirakenak eskuman jarritakuak:

	NORK	NOR		
Oraiña	harek	gu	gaixazen/gaizen	
		zu	zaxazen/zaizen	
		hárek	deixazen/deizen	
Lehena	nik	hárek	neixazen/neizen	
	hik	hárek	heixazen/heizen	
	harek	gu	geixazen/ge(ng)izen	
		zu	zeixazen/ze(ng)izen	
		hárek	(z)eixazen/(z)eiizen	

1.1.14. “*EDUN/EUTSI” NOR-NORI-NORK aditz-jokorako laguntzailharen adizkixetan “U” sustraixaren presentziaz.

Eibarko kaletarren euskeran behintzat, bai Oraiñaldiko bai Lehenaldiko adizki guztietan galduta dogu “U” sustraixa, HIRI adizkixetan izan ezik. Erabiltzen dogun moduan idatziko dogu: nik hari *deisat* eta ez *deutsat*; baiña nik hiri *duat*. Halanda be,

bada Markiña aldeko eragiña nabarmenagua dabean zenbait basarri inguru, “U” sustraixorri ondo eusten detsana.

1.1.15. NORR-dun aditz-jokuetan GUK, ZUK eta ZUEK-en “NORR” lehenaldiko ezaugarriak

Laguntzaillaren lehenaldixan, NORR ezaugarria adizkixaren hasieran doa eta gramatika aldetik zuzen eraturako aditz-formak *ge(u)n-*, *ze(u)n-* eukiko dabe hasieran *EDUNen edo *gei-*, *zei-*, EGINen. Baiña, Orañaldixan darabiguzen *-gu-*, *-zu-*, *-zue-* “NORR” ezaugarriak adizkixaren azkenian erabiltzeko joera haundixa dago, eta honek joerionek bidia emon detse, **aditz-forma zuzenez aparte**, bi eratako aditz-formeri:

1 - adizki zuzenari, erredundantzia egiñaz NORR ezaugarria atzian be ezartzen jakona, esan-nahixa argitzeko-edo; esate baterako: guk hari *gentsan* > *gentsagun*, zuk hari *zentsan* > *zentsazun* > *zetsazun* eta zuek hari *zents(a)en* > *zen-tsazuen* > *zetsazueni*; edo baita Subjuntibuan zuk ha *zeizun* be.

2 - hirugarren pertsoniaren aditz-formiari, hōnek NORR ezaugarriok ezarritz eraturakua; esate baterako: guk hari *(z)etsagun**, zuk hari *(z)etsazun** eta zuek hari *(z)etsazuen**. Asko erabiltzen dira modu honetan eraturako adizkixak, baiña hau onartu ezkeru, aditz sistemian aldrebeskerixaz lortintzeko atia zabalik lagatzen da; halatxe sortu jaku *leiker**, *leikezu**, *leikegu**... adizki sailia. Era honetako adizkixak guztiz baztergarriak iruditzen jakuz.

Aditz trinkuetan be arazo bera daukaguz, bardintsu jokatuko dogu: esate baterako, EUKI aditzian *geunkan/geunkagun*, *zeunkan/zeunkazun* onartzen dira, baiña ez ostera, *(z)eukagun**, *(z)eukazun**; edo JAKIÑ aditzian, *genkixan/genkigun*, *zenkixan/ze(n)kizun* onartzen dira baiña ez *zekigun**.

1.1.16. Laguntzaillaren Ondorixuan, NOR-NORI-NORR aditz-jokuan darabiguzen bi ereduaz.

Bitasuna dogu hemen be. *KE* ondorixuaren markia, *NORI* ezaugarriaren aurrian ala atzian jartziak adizki sail bi emoten ditu: *neskixo/netsake*. Eredu bixak darabiguzenez eta aukerarik egitteko arrazoirik ikusten ez doguzenez, bixak onartuko ditugu. *Neskixo* sailaren kasuan, esan behar da *KE* ondorixo markia gaur egunian *KI* bihurtu dala *NORI* ezaugarriaren aurrian doianian.

1.1.17. EGON, JAKIÑ eta ERABILLI aditzetako lehenaldixan “A” eta “E” loturazkuak

Komenigarria ikusten dogu loturazko hōnek hizki bixok nun jartzen ditugun aztertzia, *NOR/ZER* bakarreko adizkixetan zuzen jartzen ditugun loturok, analogixaz- edo *NOR/ZER* pluraleko adizkixetan be sartzeko joeria daukagu-eta premiña barik.

NOR/ZER bakarra darian, sustraixaren (*GO/KI/RABI*) eta lehenaldixaren markia dan “N”an artian “A” loturazkua jartzen da: *-GO-A-N, -KI-A-N, -RABI-A-N*. Halaxe darabiguz, zuzen: *nenguan, henguan, zeguan* ; *nekixan, hekixan, zekixan, genkixan, zenkixan; nerabixan, herabixan, (z)erabixan, gerabixan...*

NOR/ZER plurala darian, sustraixaren (*GO/KI/RABI*) eta “N” lehenaldiko ezaugarriaren artian, “Z” pluralgillia erabiltzen da eta ez “O”k ez “T”k bihar dabe beste bokalik “Z”kin lotzeko. Aurterago esan dogun moduan (1.1.4), “Z” eta “N” lotzeko “E” darabigu (bizkaieraz “A” darabixena): *-GO-Z-E-N, -KI-Z-E-N*, edo *-RABI-Z-EN*. Eta halan eratzen dira, zuzen: *gengozen, zengozen, zengozeen > zengozien, zegozen; nekizen, hekizen, zekizen, genkizen, zenkizen, zenkizezen, zekizezen; nerabizen, herabizen, (z)erabizen, gerabizen...*

Baiña Eibarren, NOR/ZER bakarrekuetan darabigun “A” loturazkua, analogixaz-edo NOR/ZER pluralako adizkixetan be, sustraixaren eta “Z”aren artian sartzeko joeria daukagu, horren preniñarik egon ez arren. Halan darabiguz: *gengoazen > geuazen, zengozazen > zeuazen, zengozezen > zeuzien; nekixazzen, hekixazzen, zekixazzen, genkixazzen, zenkixazzen; nerabixazzen, herabixazzen...*

Torbio Eixebarriak EGON aditzian, *gengozen, zengozen* jarriko dau; baiña JAKIÑen eta ERABILLI n ostera *nekixazzen, hekixazzen, ekixazzen*; eta *nerabixazzen, herabixazzen, (z)erabixazzen...* (sustraixan *-rabi-* darabil, guk egokixagua iruditu jakun *-rabi-*ra aldatu doguna).

EGON aditzian eredu bixak darabiguz, eta orduan, bixak onartu dittugu. JAKIÑ eta ERABILLI aditzetan ostera, Eibarren darabiguna bakarrik jarri dogu paradigmetan: *nekixazzen, hekixazzen...*; *nerabixazzen, herabixazzen...*

1.1.18. IBILLIren eta ERABILLIren aditz-formetan “L”aren presentziaz

Hónen hitu erregelon arabera jokutzen dogu:

- 1 - Kontsonante baten aurrian eta hitanuan beti galtzen dogu. IBILLI aditzian : *gabiz, zabiz, ... ,nabik, gabixaz...*. ERABILLI aditzian: *darrabitt, darrabiziu..., jarabixat, darabiñ...*
- 2 - Azkena bada, ez dogu galtzen: *nabill, dabill; narabill, darabill.*
- 3 - Bokal baten aurrian, IBILLI aditzian mantendu egitten dogu: *nenbillen, (z)ebillen*. ERABILLI aditzian, ostera: *narabixe, darabixe, zerabixen...* “L”a galdu egitten da eta “X” loturazkua sartzen dogu haren ordiaz, sustraixaren “-i” eta ondorengo bokala lotzeko.

1.1.19. Aditz trinkuetarako NORI ezaugarriak

NOR-NORI aditz-jokuan, daukagun erabilpen urrixan bada be, datibo-aurreko “*KI*”-dun NORI pertsona ezaugarri honexek darabiguz:

<i>-kit,</i>	<i>-kik/-kiñ,</i>	<i>-kixo,</i>	<i>-kigu,</i>	<i>-kizu,</i>	<i>-kizue,</i>	<i>-kixue</i>
<i>-kiraz,</i>	<i>-kiraz/-kiñaz,</i>	<i>-kixoz,</i>	<i>-kiguz,</i>	<i>-kizuz,</i>	<i>-kizuez,</i>	<i>-kixuez</i>

Bizkaieraz ostera, ahozko erabilleran, IZAN aditz laguntzaillian darabiguzenak erabiltzen dira aditz trinkuetan be.

NOR-NORI-NORK aditz-jokuan, *IÑO (ESAN) aditzaren kasuan garbi dago NORI ezaugarriak EUTSI aditzarenak dirala. EKARRI, ERABILLI eta ERUAN aditzen jokorako ostera, geure zalantzak ditugu, Eibarko euskera-idatzixan erreferentzia garbirik be ez dogun ezker. Hain gitxi darabigu aditz-jokuan eze, Eibarko euskeran idatzi-ttako Toribio Etxebarria, Juan San Martin, Antonio Iurriotz eta Pedro Zelaiaren liburuetan, 400 orritan jokabide honetako adizki bat bakarrik aurkitu izan dogun: Pedro Zelaiaren “Umore giruan”-en 102. orrixan, *dakartzudaz*. Erreferentzia idatzirik daukagunik ezingo dogu ba esan. Berbetan, idatziz baiño gehixago erabilliko dira hónék aditz-formok, baiña ondorixuak etaratzeko lañ erreferentziarik ez daukagu, ZURI eta ZUERI kasuetan darabiguzen “*KI*” bakuak (*dakartzit, dakartzuet...*) izan ezik. Aditz-joko honetan be, badiruri NORI ezaugarriak NOR-NORIkurenak izan biharko leukiela, baiña HARI eta HÁRERI kasuetan egokixa dirurixan arren, lehen eta bigarren pertsoneri dagokixozen adizkixetan artifizial kutsua ikusten dogu eta batua eta bizkaieraren arteko hibrido faltsu samarrak sortzen dirala. Euskaltzaindixaren 1982ko “*Bizkaiko Aditzaren Erabilleraz Oharrak*” agirixa kontuan izan dogunez (Ikus: *Euskera 28zb 1983-1 98,99 eta 100. orrialdiak*), NORI ezaugarriaren sistema klasikuaren bidetik jo dogu eta oiñ artekuak guztiak kontuan eukitta, hauxe da aukeratu doguna:

EKARRI, ERABILLI eta ERUAN aditz-jokuetan, NORI ezaugarri klasikuak erabiltzia. NERI, HIRI, GURI, ZURI eta ZUERI-ren kasuan NORI-aurreko “*KI*”-bako adizkixak jartzia; HARI eta HÁRERI-ren kasuan ostera, nahiz eta “*KI*”-dunak egokixaguak begittantzen jakuzen, “*KI*”-bakuak be jartzia, bataren ala bestiaeren alde egitteko erreferentziarik ez dogunez. Hemen segidan NOR-NORI-NORK aditz-jokorako aukeratu ditugun NORI ezaugarriak:

-t, -a/na, -kixo/ko, -ku, -tzu, -tzue, -kixue/-kue

ERTXI aditzian, *HARI = o* eta *HÁRERI = oe* bakarrik darabiguz.

1.1.20. EUKI aditzian dogun bittasuna, aditz-formak *U* sustraidunak eta sustrai bakuak bixak darabigunez.

Bixetara erabiltzen dogu: *daukat/dakat*. Toribio Etxebarriak “*U*” sustraidunak darabiz eta guk, idazteko behintzat, hónetxeri emon detsagu lehentasuna eta halatxe jarri ditugu paradigmatan. Baiña “*U*” barik erabiltzia be aukeran da, jakíña.

1.1.21. “J” alokutibuaren markia hittanuan

Bizkaierako hittanuan, ez beti baiña bai askotan, adizki alokutibuak [j] erdi-bokala (guretzat kontsonantia, j gutural Azkuek diñuan legez) daroia pertsona ezaugarriaren ondoren, gixxi gora behera eskema honetan agertzen dan lekuan:

NOR/NORK			
pertsona			
<u>ezaugarriak</u>			
N	-	-	-
-L	-(a) - J -	e/ind	- sustraixa...
G		itt	
-L			

Kanpionek “*Gramática de los cuatro dialectos...*” en sistematikoki ezartzen dau ixa aditz-forma alokutibo guztietan. Umandik be, bere “*Formas verbales vizcainas*” en hittanuren adizki guztietan sartzen dau, honek “J”-ren lekuan “J” ipintzen dabelarik. Azkuek, bere “*Morfología...*”n, berak hain gorroto eban hittanuz diharduala, 588. orrialdian “*Conjugación familiar*” artikuluan aittatzen dau adizki alokutibuen elementu hau; “*la I familiar*” deitzen detsa eta bigarren pertsonako “*HI*”izenordia bera dala diño (*h* bakua jakina). Altubek bere “*Observaciones...*” en 156. orrialdixan eta hurrenguetan kritikatzan ditu puntu honen gainiango Azkuen teorixak eta beste ohar askoren artian diño: horrek ezaugarriak “*HI*” izenordiak ez daukala zerikusirik eta adizki alokutibuetan “*J*” hori sartzia ez dala inündik be *beti* gertatzen.

Zalantza barik esan geinke bizkaieran, hittanorako adizki alokutibuen elementuetako bat dala “*J*” hau. Azpi-euskalki batzuetan loturazko “*a*” barik sartzen da: *ñok* (n > ñ bihurtuz) eta *lleukek* (l > ll bihurtuz). Gurian, loturazko “*a*” kin batera: *najok* eta *la(j)eukek*.

Eibarko euskeran: singularreko pertsonetan, lehenenguan zein hirugarrenian bixetan darabigu; pluraleko pertsonetan ostera, hirugarrenian bakarrik darabigu eta lehenenguan guztiz galduta daukagu. Dana dala, ezin geinke “*j*” dalako hori sartzia erregela bete biharrekotzat hartu, batez be salbuespenak be asko darrelako egon.

Edozein modutan, Eibarko hittanuan kendu ezin leikian elementua dogu. Ez dogu eibartar guztiok ahoskatzen bokal biren artian daguanian: *lajjeikek* > *laeikek* ahoskatuko dogu, *lajeukek* > *laenkek*, *najitian* > *na-ittuan* (diptongaziño barik); “*j*”-a jausi egitten jaku ba bokal artian askori. Hori dala eta, hittanuan, “*j*” honek galduz juateko joeria dauka, eta alokutibuak sexu markiak bakarrak bereizteko joeria

indartzen. Paradigma bakotxian jarriko dogu erabiltzen dan ala ez, eta erabiltzen baldin bada ahoskatzen dogun ala ez: *ikus! najuan-i* ez jako *j-rik* jausiko, baiña *egingo naenkek-i* jausi egin jako.

1.1.22. Hittanuen adizkixetan NOR/ZER pluralen amaierak

Bizkaieraz, jeneralian, “Z” pluralgillia sexu-markiaren aurretik doa: *-z + ak/am; datozak/datozan*; baiña Eibarko euskeran, gehixenetan, beste era honetan jokatzen dogu: *-a/-na + z; datuaz/datonaz*. Eibarkeriaren berezitasun bat danez (eta inguruarena be bai, biharbada), geure erregela hauxe hartuko dogu eredutzat. Dana dala, anbiguotasuna gertau leikian guztian, bizkaierian erregela erabilliko dogu, ze komeni jakunian badarabigulako. Esate baterako: gu *goiazak* da darabiguna, *goiaaz > goiaz* erabilli ezkeru ez dakigulako zuka ala hittanuan dihardugun.

1.1.23. Baldintzan hittanua erabiltziaren gainian

Euskera batuan, meppeko esaldixetan, ez dago gramatika normatibuan aldetik ikusitta alokutibuak erabiltzerik, nahiz eta hittanuan jardun. Halaxe da Bizkaieraz eta Eibarko euskeran be, baiña Baldintzan ostera askok darabiguz, eta orduan adizki alokutibuok jarri egingo ditugu Baldintza paradigmatan. *Balitzok, balizon..* eta halakuak ondo sustraituta dare eta euskera batuakin daukagun diferentzia hau gordetzia merezi dabelakuan gare. Dana dala, esandakua ezin geinke Eibarko euskeriaren erregela bete biharrekotzat hartu, ze badira hiztunak hittanuan jardun arren Baldintzan adizki alokutiborik ez darabixenak.

1.1.24. Aditz trinkuen NOR-NORI-NORK jokabidian, ez dogu adizki alokutiborik jarri paradigmatan

Aditz trinkuen jokabide honetan, ez dogu aditz-forma alokutiborik jarri paradigmatan, taula analitikuak ahalbideratzen badabe be. Aditz-joko hau, hain da gitxi erabillixa eze, aditz-forma normal batzuk be nahiko arraro egitten jakuzen; eta zer esanik be ez hittanuenak. Inoiz erabilli izan diranik be, nork jakiñ? Horretxegaitik ez ditugu jarri.

1.1.25. Jokaera komposatuko aditz nagusixa edo aditz-adierazlia

Aditz perifrastikuetako lehenengo zatixari aditz nagusixa (edo Mitxelenak ziñuan moduan “izenkia”) deitzen jako, eta hauxe zatixau da esanahixa daukana; bigarren zatixa laguntzaillia deitzen detsaguna da. Hiru ohar honetaz:

1 - Aditza laguntzailiak in jokatzen dogunian, Ahalezkuan, Subjuntibua eta Aginteran, aditz nagusixa euskera batuan aditzoñ hutsa bada be (-i edo -tu aspektu marka barik: *ikus, sar...*), guk aspektu burutua darabigu : *ikusi, sarti...*

2 - Aspektu burutuan, -(T)U markiarene hiru bariante darabigu:

- AU: *amatau, asman, billau, estimau, ezkatau, kontau, pensau...*

- TU: *agertu, aittatu, hartu, berotu, bildurru, eskatu, garbittu...*

- DU: -TU aspektu markia biharrezkua izan eta aditzoña “n” edo “r”z amaitzen danian: *afaldu, aldendu, ezkondu, konpondu, epeldu...* euskera batuan moduan; baiña baita aditz maillegatu batzuekin be: *arrebidu, kabidu, prijidu, segidu, zerbidu, sufridu.*

Erregela fijosik ez daukagunez, aditz nagusixak ze forma daukan jakitzeko, onenonena Torbio Etxebarriaren “*Flexiones Verbales y Lexicón del Euskera Dialectal de Eibar*”era jotia da.

3 - Aspektu burutubakua -TZEN/-TEN eta etorkizunekua -KO/-GO ezartzeko euskera batuaren erara jokatzen dogu jeneralian. Aspektu burutubakuz, esate baterako, euskera batuaren moduan: *ibilizen eta ez ibilen**, *etortzen eta ez etortzen**, *hiltzen eta ez hiltzen**; baiña euskera batutik desbardin ostera: *joten** eta ez *jotzen*, *wrtetzen** eta ez *wrteten*, *jarautzen** eta ez *jarauten*.

1.2. ADITZ-ORTOGRAFIXIA

1.2.1. Batuaren erregelak, aditz-ortografixara ekarri ditudun zenbait bustidura eta hiatuetak aldaketak.

Aditzaren ortografixia finkatzeruzkuan be, euskera batua izango dogu erreferentzia nagusixa. Baiña herri mallako euskeriarentzat aho-bizkeratik ahal danik eta hurren egongo litzakiana erabili bihar gendukiala uste dogu, eta irizpide honen arabera jokatu izan dogu Eibarko euskeriaren aditz-ortografixako erregelak jartzetarakuan, gitxi gora behera Torbio Etxebarriak juten daben bide beretik.

Halan ba, zenbait bustidura eta hiatuetan egitten ditudun aldaketak be, aditz idatzira ekarri ditudun, euskera batua idatz-arauetatik neurrien batian aldentzen gaituen arren.

Honetxez dira, aditz ortografixarako punturik nausixenak:

h : Bigarren pertsoniaren markia “r” da, eta halatxe idatziko ditudun bigarren pertsoniari dagokixozen adizki guztiak: haiz, hintzan, ...hakit, haut...

Bokal artian be, bihar danian jari egingo dogu: *bahau, bahindu, ...dihardu.*

s/z: Bereizten ez ditugun arren (danerako /S/ darabigu eta), batuan legez jokatuko da, adizkixa berez bihar leukian moduan idatziz. Orduan: *destazu...*

ts/tz: Bereizketa hau be ez dogu egitten; /TZ/ da bakarrik ahoskatzen doguna. Halanda be, batuan moduan jokatuko da: *jatzu* baiña *deisut, deisagu...* idatziko dogu.

ez + adizkixa: Honetan be, Euskaltzaindixaren idatz-arauen arabera jokatuko dogu. Hau da, lotu barik idaztia. Arau honek daukan alderdi txarra da, letra idatzixak daukan indarragaitik, ahoskera oker bati bidia emoten jakola, “ez” eta “aditza” lotu barik ebagitziari. Adibidez, geruago eta gehixago esaten dira ahoz honen tankerak: *ez jako* (gaizki), *etxako* (zuzen) esan biharran. Aldaketa fonetikuak ez ditugu ba idazterakuan ezarriko, baiña ganoraz ahoskatzeko nahi-ta-nahiez gorde biharrekuak dira. Berba egitterakuan, “**ez**” **adizari lotzia derriorrezkua da jator ahoskatzeko**. Hórrrek loturok egitteko erregelek jarriko ditugu jarraixan:

	Idazteko bakarrik	Berbetan eta irakortzerakuan ahoskatzeko
ez + b- = ezb-	ez baletor	ezpaletor
ez + d- = ezd-	ez dator	eztator
ez + g- = ez g-/(ezk-) ¹	ez goiaz	ez goiaz
ez + j- = etx-	ez juat	etxuat
ez + l- = el-	ez leuke	eleuke
ez + n- = en-	ez noia	enoia
ez + z- = ez-/(etz-) ²	ez zan	ezan

(1) *kasu honetan ez dogu Eibarren ezer aldatzen, leku askotan g > k egiten daben arren.*

(2) *ez dago kasu honetan erregeela esturik emoterik baiña, batzuek “etz” egiten badabe be, gehixenok Eibarren “ez-”.*

Idatzi, aparte idatziko da ba; baiña berbetan eta irakortzian zuzen ahoskatzeko, eskumako zutabiari jarraitu bihar jako.

Hots bustixak:

i + l: Hau gertatzen danian “*ill*” idatziko dogu, ondorengua kontsonantia ez bada: *dabillenan, zebillen...*, baiña *zebillixon*. Adizki akaberan be bai, baiña ez beti: hurrengo berbia kontsonantez hasten danian “*l*” idatziko dogu eta bokalez edo “*h*” z hasten bada “*ill*”: *ondo dabill oiñ, badabill hori, badabil barriro be*.

i + n: Busti egingo dogu guztietan “*ñ*” idatziz: *giñan, deiñ, dabiñaz...* Baiña bada salbuespen bat: Ondorengo berbia kontsonantez hasten bada, adizki akaberan “*n*” idatziko dogu: *ez dein galdu*, baiña *gertau deiñ egunian*.

i + t: Hau gertatzen danian, “*it*” idatziko dogu, nahiz eta aho-hizkeran “*ix*” edo antzerakua entzun: *dittugu, jittun, hakit...*

il/in + d: Bustidura barik.

d (bokal artekua) = **r** idatziko dogu: Begitantzen jaku Eibarko euskeriaren ezaugarriretako bat dala eta merezi dabela aditz-idatzira eruata.

Miren Azkaratek jarrirako erreparuen eta emon deskuzen argibidien arabera, esan biharra dago: **d** hori, aditzian, 1. pertsonaren ezaugarrixa be badala. Kasu honetan **d** ez da berba bateko kontsonante hutsa, *morfema* bat da, aditz laguntzailian 1. pertsona adierazten dabena. Horrenbestez, batuko paradigmetan **d** (*nik* edo *niri*-ren ezaugarrixa), hemengo paradigmetan **r** agertuko da, Toribio Etxebarriak idazten zeban moduan eta Eibarko berbetan ahoskatzen dogun moduan: *hinduran, deivan, deuaraz, detsaraz, deixaran, eirak...*

Bestelako kasuetan be, **r** idatziko dogu: *gare, zare, dare...etorri hari...*

Hiatuak: Hiatuetan berbetan egiten ditugun aldaketak be, aditz idatzira eruan ditugu:

ea = ia	Litzakeaz > litzakiaz
ee = ie	zaree > zarie
eo = ixo	neikeo > neikio > neikixo
oa = ua	nintzoan > nintzu <u>an</u>
oe = ue	jakoe > jak <u>ue</u>
i + a = ixa	naixan, deixan
i + e = ixu	zaixerazen, naixen, deixen
i + o = ixo	litzakixo, leikixo
i + oa = ixua	litzakix <u>u</u> az, leikix <u>u</u> az
i + oe = ixue	litzakix <u>u</u> ek, leikix <u>u</u> ek

1.2.2. Aditz-ortografikara ekarri ez ditugunak

Aditz idatzira eruan ez ditugun zenbait aldaketa, laburketa eta fonema-jate laburbiltzia komenigarria iruditu jaku; ahoskatze zuzen baterako danak nahi-ta-nahiezeko arauak ez badira be, berbetan sari-sari darabiguzen ezkerro, testu idatzizian eta aho-hizkerian arteko loturia argitzeko balioko dabelakuan.

Zenbaitt aldaketa eta fonema-jate:

ez + b- = ezp-	ez baletor > ezpaletor
ez + d- = ezl-	ez dator > ezator
ez + g- = ez g-	ez goiaz (kasu honetan ez dogu g > k egiten)
ez + j- = etx-	ez juat > etxuut
ez + l- = el-	ez leuke > eleuke
ez + n- = en-	ez noia > enoia
ez + z- = ez-	ez zan > ezan
ez + ... aldaketok egitia derriorrezkua da ahoskatze zuzen baterako	
-t + b- = -p-	ez dakit ba > ezta k ipa
-k + b- = -p-	etorri dok ba > etorri o pa
-n + z- = -z-	ikusten zan > ikuste z an
-n + g- = -g-	izaten giñan > izategiñan

“**r**”aren segidan *d, g, j, k, t, z* baldin badare, errez galtzen da “**r**”a:

bihar da > bi**h**ada; bi**h**ar**k**o da > bi**h**ako da
bihar genduan > bi**h**agenduan; bi**h**ar juan > bi**h**ajuan
dakar**g**u > dakar**g**u; dakar**t** > dakar**t**; dakar**z**u > dakar**z**u

“**d**” bokal biren artian badago galdu egiten dogu, baiña haren jarraixan “**au**” edo

“**ei**” diptonguak badare mantendu egiten dogu:

ikus**i** dozu > ikusio**z**u; ekarri **d**esta > ekarri**e**sta
ekarri**k**o **d**etsut > ekarri**k**o**e**tsut > ekarri**k**otsut
emong**o** **d**etsut > emong**o**e**z**tsut > emong**o**tsut
esang**o** **d**etsak > esang**o**e**z**tsak > esang**o**tsak
baiña,
“ekarri dau” eta “segidu deixon”

“**g**” bokal biren artian (*d* bezela) jan egiten dogu berba egitteruzkuan:

egon > eon ; dago > dao ; zeguan > zeuan ; jeguan > jeuan

“j” aurreko kasu bixelan moduan, indar gitxiagokin izan arren, bokal biren artian galdu egiten dogu:

lajeikek > laeikek ; lajeukek > laeukek ; najjittuan > naittuan

“n” eta “d” alkartzen diranian, errez galtzen dira zein bata zein bestia, eta bata galdu ondoren bokal artian geratzen da bestia, gero galtzeko (Ikus:

J.M.Exebarriaren *Zeberio Haraneko Euskararen Azterketa*

Etnolinguistikoa 284.orr.):

esaten detsa > esateisa ; izaten ditruk > izateitruk

esaten destan > esatestan; urtetzen desku > urtetzesku

esan desta > esaesta; emon detsut > emoetsut

“n” eta “j” alkartzen diranian, aurreko kasuan lez, bata zein bestia galdu egiten dira:

esaten jako > esateako; etortzen jaku > etortzeaku

esaten jetsak > esateetsak > esatetsak

ikusten jittuan > ikusteituan

Zenbait laburketa, ejenplu moduan

(Ikus: J.M.Exebarriaren *Zeberio Haraneko Euskararen Azterketa Etnolinguistikoa* 283-288orr).

BIOU < BIHAR DOGU:

bihar dogu > bihadogu >*bihaogu > *bihaou > biou

BIHADA < BIHAR DA: bihar da > bihada

BIOK < BIHAR DOK: bihar dok > bihadok > bihaok > biok

BIHAOK < BIHAR JOK: bihar jok > bihajok > bihaok

BIESTAK < BIHAR DESTA: bihar destak > bihaestak > biestak

BIHAKOK < BEHARKO DOK: bihar**ko** dok > bihakook > bihakok

BIHAKOSTAZUE < BIHARKO DESTAZUE:

bihar**ko** destazue > bihakoestazue > bihakostazue

BIHAKOZU < BIHARKO DOZU:

bihar**ko** dozu > bihakoozu > bihakozu

INGOU < EGINGO DOGU: egingo **dogu** > einguou > eingou

ETORRIKOK < ETORRIKO DOK:

etorriko **dok** > etorri**ko**k > etorrikok

BOK < BADOK:

badok > baok > bok

EZPOK < EZ BADOK:

ez badok > ezpadok > ezpaok > ezpok

ERUANGOSTAK < ERUANGO DESTAK:

eruango **destak** > eruangoestak > eruangostak

EMONGEUAT < EMONGO DEUAT:

emongo **deuat** > emongeuat > emongeuat

HALAOKALA < HALA DOK ALA:

hala **dok** ala > halaokala

Oharra: Juan San Martiñen “Zirikadak²”-etan aurkitu izan dittugu, hona ekarritako esemplu asko, eta jakaña, aldaketok eta formulatzeko, erreferentzia idatzi ezinbestekua suertau jaku.

1.3. ADITZ-PARADIGMAK AURKEZTEKO MODUAREN ZENBAITT AZALPEN

Aditz-paradigmak (8 x 8)ko tauletan jarri dittugu. Paradigma bakotxian, adizki normalak eta hittanorako alokutibuak batera ipiñi dittugu, bakotxari dagokixon lekuan.

Gelaxka bakotxian hónetxek hiru aditz-formok juan leikez:

1. lertuan: adizki normala (ez alokutibua), ZUKA deitzen deitsagun tratamenduan darabiguna, edo HI bigarren pertsona singularrari dagokixona,
2. lertuan: hittanuan darabigun adizki alokutibua, gizonezkuari dagokixona,
3. lertuan: hittanuan darabigun adizki alokutibua, emakumiari dagokixona, eta adizki bakotxarentzat lerro bikotxa izatia gertau leike, barianteren bat onartu badogu. Adizkixen artian lerro biko tartua ipiñi dogu, alkarrengandik ondo banandurik egon deitzezen.

Paradigma bakotxak, bere taula analitikua daroia, adizkixen eraketa azaltzeko lagungarri izan deñ.

Paradigma bakotxian, aditz-forma batzuek bestiak baiño sarrixago darabiguzenian, letra baltzez jarri dittugu gixi erabiltzen edo bape erabiltzen ez diranetatik nabarmentzeko.

Paradigmok aurkezteko modu hau “*Bergarako Euskera*”tik jaso dogu, modurik egokixena iruditu jaku eta.

2. ADITIZ IAGUNTZAILLIA

2.1. IZAN/*EDI : NOR

2.1.1 - Laguntzaillia, IZAN: NOR Indikatibua Oraiña

Adizki normalak	Hittanorako adizki alokutibuak			
	NOR + denbora	Plural.	Sustraixa	Sexu markia
na iz	n		o	k/n
ha iz				
da	d		o	k/n
ga ra	ga	itt	u	k/n
za ra				
za rie/raz				
di ra	d	itt	u	k/n

o < au

2.1.2 - Laguntzaillia, IZAN: NOR Indikatibua Lehena

Adizki normalak	Hittanorako adizki alokutibuak				
	NOR + denbora	Sustraixa	Sexu markia	Plur.	Denbora atzizk.
nin tzan	nin	tzo	a/na		n
hin tzan					
z an	z	o	a/na		n
giñ an/azen	giñ	o	a/na	(ze)	n
ziñ an					
ziñ ien/az (i) en					
zi ran	zitt	u	a/na		n

oa > ua

2.1.3 - Laguntzaillia, IZAN: NOR Baldintza

Adizki normalak			Hittanorako adizki alokutibuak			
Baldintza	NOR + denbora	Sustraixa + pluralgill.	Baldintza	NOR + denbora	Sustraixa	Sexu markia + pluralg.
ba	nin	tza	ba	nin	tzo	k/n
ba	hin	tza				
ba	li	tza	ba	li	tzo	k/n
ba	giñ	a/az	ba	giñ	o	az/naz
ba	ziñ	a/az				
ba	ziñ	ie/az (i) e				
ba	li	ra/tzaz	ba	li	tzo	az/naz

- Ikus: Baldintzan hittanua erabiltziaz (1.1.23); **oa > ua**

2.1.4 - Laguntzaillia, IZAN: NOR Ondorixua

Adizki normalak			Hittanorako adizki alokutibuak			
NOR + denbora	Sustraixa	Ondorixo markia	NOR + denbora	Sustraixa	Ondorixo markia	Sexu markia
nin	tza	ke	nin	tza	ke	k/n
hin	tza	ke				
li	tza	ke	li	tza	ke	k/n
giñ	a	ke(z)	giñ	a	ke	az/naz
ziñ	a	ke(z)				
ziñ	a	kie(z)				
li	tza	kez	li	tza	ke	az/naz

- **ea > ia**

2.1.5 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR Ahalezkua Oraina-Hipotetikua

Adizki normalak			Hittanorako adizki alokutibuak		
NOR + denb. + sustraixa	Ahala	Pluralgillia	NOR + denb. + sustraixa	Ahala	Sexu markia
nein	ke		n (aj) ein	ke	k/n
hein	ke				
lei	ke		l (aj) ei	ke	k/n
gein	ke	z	g (aj) ein	ke	az/naz
zein	ke	z			
zein	ke	ez			
lei	ke	z	l (aj) ei	ke	az/naz

1 - “NOR” eta “NOR-NORI”n darabigun aditz laguntzaille honen sustraixa **-di-** dogu. Jatorrizko adizkixak *nenditeke*, *zenditekez*, *lediteke*,... ditudugu eta denboran zihar aldatuz jua dira: *nenditeke* > **neniteke* > *neinteke* > (eta guk) *neinke*. “NORK”dun aditz laguntzaillia EGIÑ da eta honen sustraixa **-gi-**. Jatorrizko adizkixak *nengike*, *zengike*, *legike*,... dira eta hōnek be aldatuz jua dira: *nengike* > **nenike* > *nei(n)ke*. Hor zelan, itxuraz adizki berak jatorri desberdiña daben: *neinke*: ***ediñ** eta *neinke*: **egiñ**. Ikus: (1.1.6).

Najeikek... eta halako adizkixekin antzerako zerbait gertatzen da: *Eđiñ-en jatorrizko adizkixak *najenditekek*, *lajeditekek*, *gajenditekek* dira, baiña hōnek be aldatuz, *najenditekek* > **najenitekek* > *najeintekek* > (eta guk) *na(j)einkek*. **Egiñ**-en jatorrizko adizkixetan be, adibidez “harek-ni”ri dagokioxian: *najengikek* > **najenikek* > *na(j)einkek*.

Hittanuan, parentesi arteko **(aj)**ren erabilpena zillegi litzake orduan, bai ***ediñ**-ekin bai **egiñ**-ekin. Halanda be hittanorako kontsultau ditudugun adizki-tauletan, Umandi, Kanpion eta Añibarrorenak ez datoz beti bat NOR eta NOR-NORIren kasuan. Horregaittik, baita formarik errezenak aurkeztarren, ez dogu ***ediñ**-en paradigmetan **(aj)**dun adizkirik jarriko. Ikus: (1.1.21).

2 - Ohartzekua da, bai Toribio Etxebarriak bai eta Iturriotzek, bixak, **laike** eta **leike** bixetara darabixela.

2.1.6 - NOR Ahalezkua *EDIÑ Lehena

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
NOR + denb. + sustraixa	Ahala	Pluralgillia	Denbora markia	NOR + denb. + sustraixa	Ahala	Sexu markia	Pluralgillia	Denbora markia
nein	ke		an	n(aj)ein	ke	a/na		n
hein	ke		an					
zei	ke		an	jei	ke	a/na		n
gein	ke	ze	n	g(aj)ein	ke	a/na	ze	n
zein	ke	ze	n					
zein	ke	eze	n					
zei	ke	ze	n	jei	ke	a/na	ze	n

2.1.7 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR Subjuntibua Oraina

NOR + denbora	Sustraixa + (te)	Pluralgill.	Subjunt. markia
na	i		ñ
ha	di		ñ
de	i		ñ
ga	itte	(ze)	an/(n)
za	itte	(ze)	an/(n)
za	itte	e (ze)	n
de	itte	(ze)	an/(n)

2.1.9 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR Agintera

NOR + denbora	Sustraixa + (te)	Pluralgill.	Subjunt. markia
na	i		ñ
ha	di		
de	i		lla
ga	itte	(ze)	(a) n
za	itte	(z)	
za	itte	e/(ze)	
de	itte	(ze)	(a) la

2.1.8 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR Subjuntibua Lehena

NOR + denbora	Sustraixa + (te)	Pluralgill.	Subjunt. markia
ne(n)	(d) i		ñ
he(n)	(d) i		ñ
ze	(d) i		ñ
*gen	itte	(ze)	an/(n)
*zen	itte	(ze)	an/(n)
*zen	itte	e (ze)	n
ze	itte	(ze)	n

1 - Subjuntibuan ez da hittanorako alokutiborik erabiltzen.

2 - Eibarko euskeran, NOR pluraletan bakarrik darabigu "te" elementua (*laguntzaillie intrantsitibuen etorkizun-markia, gaur egunian fosilduta daguana; Azkue, Morfologia 665.orr.*), eta pluralgilliakin eta pluralgille barik bixetara darabiguz: *gaittezen/gaittian*. Bizkaieraz, NOR singularretan be erabiltzen da: *naiten, haiten, daiten*.

3 - Lehenaldiko NI eta HI pertsonetan, parentesi arteko (*n*) eta (*d*) galdu egiten dittugu; eta GU, ZU eta ZUEK-en hau metatesixau gertatzen da: **genitte- > geintte-*, **zenitte- > zeintte-*.

4 - Orainaldiko NOR 3. pertsoniaren ezaugarritzat *de-* darabigu, bizkaierako eta batuko *da-*ren orde. Ikus: (1.1.3).

5 - **ea > ia** ; **ee > ie** ; **d** (bokal artian) > **r**.

1 - *Naiñ, deilla, gaittezen/gaittian, deittezen/deittiala*, Subjuntibo erakuak dira izan, baiña agintzeko be badarabiguz.

2 - NOR pluraletako Subjuntibo marketako (*a*) loturazkua da.

3 - **d** (bokal artian) > **r**; **ee > ie** ; **ea > ia**.

2.1.1 / 9 - Laguntzaillia IZAN / *EDIÑ: NOR

	a	b	c	d	e	f	g	h	i
	ORAIÑA	LEHENA	BALDINTZA	ONDORIXUA	AHALEZKUA oraiña-hip.	AHALEZKUA lehena	SUBJUNTIB. oraiña	SUBJUNTIB. lehena	AGINTERA
1 NI	Naiz Nok Non	nintzan nintzuan nintzonan	banintza banintzok banintzon	nintzake nintzakek nintzaken	neinke neinkek neinken	neinkian neinkian neinken	naiñ	neiñ	naiñ
2 HI - m	haiz	hintzan	bahintza	hintzake	heinke	heinkian	hariñ	heiñ	hari
3 HI - n	haiz	hintzan hintzanan*	bahintza bahintzana*	hintzake	heinke	heinkian heinken*	hariñ	heiñ	hari
4 HA	da dok don	zan zuan zonan	balitza balitzok balitzon	litzake litzakek litzaken	leike leikek leiken	zeikian jeikian jeiken	deiñ	zeiñ	deila
5 GU	gara gaittuk gaittun	giñan giñazen giñuan giñuazen giñonan giñonazen	bagiña(z) bagiñuaz bagiñonaz	giñake(z) giñakiaz giñakenaz	geinkez geinkiaz geinkenaz	geinkezen geinkiaz geinkenaz	gaittian gaittezen	geinttian geinttezen	gaittian gaittezen
6 ZU	zara	ziñan	baziña(z)	ziñake(z)	zeinkez	zeinkezen	zaittian zaittezen	zeinttian zeinttezen	zaitte zaittez
7 ZUEK	zarie zara(z)	ziñien ziñaz(i)en	baziñie baziñaz(i)e	ziñakie(z)	zeinkiez	zeinkiezen	zaittien zaittiezen	zeinttien zeinttiezen	zaittie(z)
8 HÁREK	dira dittuk dittun	ziran zittuan zittunan	balira balitzaz balitzuaz balitzonaz	lirake litzakez litzakiaz litzakenaz	leikez leikiaz leikenaz	zeikezen jeikiaz jeikenaz	deittian deittezen	zeittian zeittezen	deittiala deittezela

1 - a, b, c, d: *nintzan, banintza, nintzake*, jarri dogu idazteko, baiña gehixenok *nitzan, banitz, nitzake* darabigu berba egitterakuan.

2 - HI bigarren pertsonako adizkixen artian, ez litzake gramatika aldetik desbardintasunik izan behar: *hintzanan** eta *bahintzana** ez dira gramatika aldetik zuzenak, baiña asko darabiguz. Ikus: (1.1.1).

3 - (1, 2, 3) - (e, f) gelaxketako adizkixetan, *neinke, neinkian...* jarri dogu idazteko, baiña kasu honetan K-ren aurreko N-a ez dogu ahoskatzen.

4 - GU **giñazen, bagiñaz** eta **giñakez** be ontzat eman biharra dago, *giñuazen, bagiñuaz* eta *giñakiaz* onartzen dogun ezkerero. ZU eta ZUEK-en bardintsu, erreduntantia izan arren, -z pluralgillia be erabiltzen dittugu.

5 - 5. lerruan: *garaz* eta 8. garrenian: *diraz, zirazen, baliraz, lirakez* ere erabiltzen dittugu, adizki pluraletan “Z” pluralgillia jartzeko dogun joeriaren eragiñez; bokal arteko “r”a errez galtzen dogu honetan kasuotan berba egitterakuan.

2.2. LAGUNTZAILLIA,
IZAN/*EDI : NOR-NORI

2.2.1 - Laguntzaillia, IZAN: NOR-NORI Indikatibua Oraiña

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak					
NOR + denbora	Sustraixa	NORI	NOR pluralg.	NOR + denbora	Sustraixa	NORI	Sexu markia		NOR pluralg.
							NOR bakarra	NOR plurara	
na	ja/txa	t (a)		na	ja/txa	t (a)	k/n	a/na	
ha	ja/txa	k/n							
-	ja	ko		-	ja	ko	k/n	a/na	
ga	ja/txa	ku	z	ga	ja/txa	ku	k/n	a/na	z
za	ja/txa	tzu	z						
za	ja/txa	tzue	ze						
-	ja	koe	z	-	ja	koe	k/n	a/na	z

1 - Eibarren 3. pertsonako NORdun adizkixak (Ha eta Hárek) erabiltzen dira. Lehen eta bigarren pertsonako adizkixak nekez entzungo dittugu: "Lagun bat etorri jata" bai, baiña nekez ostera "Lagun bati jua najako"; Horren ordezt, "Ni lagun batengana jua naiz" esango dogu NORENGANA deklinabide kasua eta NOR adizkixa erabilliz. Dana dala, lehen eta bigarren pertsonako adizkixen erabilpen urrixan, "tx"rekin baiño normalago da "j"rekin, *natxako* baiño seguruago *najako*.

2 - NORI 3. pertsona pluralaren ezaugarrixaren gainian, ikus: (1.1.5).

3 - **oe > ue** ; **oa > ua**.

4 - Háreri-n kasuan, andrazkuari dagokixon aditz-forma alokutibuaren (*noka*-kuaren) amaieria, holatxe eratzten da:

*koe + n = koen > **kone*** eta *koe + na + z = koenaz > *koneaz > **konez***

5 - Eibarren hittanuaren markia "a/na", "-z" NOR pluralgillien aurretik jartzen dogu, batez be *noka* dihardugunian. Baiña gizeonezkuakin dihardugunian eta erregela horren arabera, kasu batzuetan adizki neutruakin alderik bakua urtetzen jaku (*jataaz > jataz, jakueaz > jakuez*); Anbigutasun hori hausteko-edo, ifoiz bizkaierian erregelia erabiltzen dogu "-z" pluralgillia "k" gizeonezkuaren markiarene aurretik jarri eta **-zak** amaiera eratzten dogularik: *jatazak, jakozak, jakuezak*. Ikus: (1.1.22).

2.2.1 - Laguntzaillia, IZAN: NOR-NORI Indikatibua Oraina

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		najak	najan	najako najakok najakon		najatzu	najatzue	najakue najakuek najakone
2 HI - m	haját			hajako	hajaku			hajakue
3 HI - n	haját			hajako	hajaku			hajakue
4 HA	jata jatak jatan	jak	jan	jako jakok jakon	jaku jakuk jakun	jatzu	jatzue	jakue jakuek jakone
5 GU		gajaz	gajanaz	gajakoz gajakuaz gajakonaz		gajatzuz	gajatzuez	gajakuez gajakuezak gajakonez
6 ZU	zajataz			zajakoz	zajakuz			zajakuez
7 ZUEK	zajataze			zajakoze	zajakuze			zajakueze
8 HÁREK	jataz jatazak jatanaz	jaz	janaz	jakoz jakuaz jakonaz	jakuz jakuaz jakunaz	jatzuz	jatzuez	jakuez jakuezak jakonez

- 4. eta 8. garren lerruetako adizkixak erabiltzen dira Eibarren, letra lodiz idatzitakuak: NOR = HA eta HÁREK.

2.2.2 - Laguntzaillia, IZAN: NOR-NORI Indikatibua Lehen

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak					
NOR + denbora	Sustraixa	NORI	NOR pluralg.	Denbora atzizkia	NOR + denbora	Sustraixa	NORI	Sexu markia	NOR pluralg.	Denbora atzizkia
nin	txa	ta		n	nin	txa	ta	a/na		n
hin	txa	a/na		n						
-	ja	ko		n	-	ja	ko	a/na		n
gin	txa	ku	ze	n	gin	txa	ku	a/na	ze	n
zin	txa	tzu	ze	n						
zin	txa	tzue	zee	n						
-	ja	koe	ze	n	-	ja	koe	a/na	ze	n

1 - Oraiñaldixan gertatzen dan moduan, Lehenaldixan be NOR hirugarren pertsonako adizkixak (ha, hárek) erabiltzen dira Eibarren. Lehen eta bigarren pertsonakuak oraiñaldixan baiño oindiok gitxiago darabiguz: "Lagun bat etorri jatan" entzungo dogu, baiña ez ostera "Lagun bati jatan nintxakon"; Horren orde, "Ni lagun batengana jatan nintzan" esango dogu NORENGANA deklinabideko kasua eta NOR adizkixa erabilliz.

2 - ee > ie ; oe > ue ; oa > ua.

3 - Oraiñaldixan antzera, Háreri-n kasuan, andrazkuari dagokixon aditz-forma alokutibuaren (noka-kuaren) amaieria, holatxe eraten da: koe + na + n = koenan > *konean > **konen** NOR = ha danerako alde batetik, eta koe + na + ze + n > koenazen > *koneazen > **konezen** NOR = hárek danerako bestetik.

2.2.2 - Laguntzaillia, IZAN: NOR-NORI Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		nintxan	nintxanan	nintxakon nintxakuan nintxakonan		nintxatzun	nintxatzuen	nintxakuen nintxakuen nintxakonen
2 HI - m	hintxatan			hintxakon	hintxakun			hintxakuen
3 HI - n	hintxatan			hintxakon	hintxakun			hintxakuen
4 HA	jatan jatan jatanan	jan	janan	jakon jakuan jakonan	jakun jakuan jakunan	jatzun	jatzuen	jakuen jakuen jakonen
5 GU		gintxazen	gintxanazen	gintxakozen gintxakuazen gintxakonazen		gintxatzuzen	gintxatzuezen	gintxakuezen gintxakuezen gintxakonezen
6 ZU	zintxatazen			zintxakozen	zintxakuzen			zintxakuezen
7 ZUEK	zintxatazien			zintxakozien	zintxakuzien			zintxakuezien
8 HÁREK	jatazen jatazen jatanazen	jazen	janazen	jakozen jakuazen jakonazen	jakuzen jakuazen jakunazen	jatzuzen	jatzuezen	jakuezen jakuezen jakonezen

2.2.3 - Laguntzaillia, IZAN: NOR-NORI Baldintza

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak						
Baldintza markia	NOR + denbo.	Sustr.	NORI	Pluralg.	Baldintza markia	NOR + denbo.	Sustr.	NORI	Sexu markia		NOR pluralg.
									NOR bakarra	NOR plurala	
ba	nin	txa	t(a)		ba	nin	txa	t (a)	k/n	a/na	
ba	hin	txa	k/n								
ba	le/li	ja/txa	ko		ba	le/li	ja/txa	ko	k/n	a/na	
ba	gin	txa	ku	z	ba	gin	txa	ku	k/n	a/na	z
ba	zin	txa	tzu	z							
ba	zin	txa	tzue	ze							
ba	le/li	ja/txa	koe	z	ba	le/li	ja/txa	koe	k/n	a/na	z

1 - Ikus: Baldintzan hittanua erabiltziaz (1.1.23).

2 - NOR 3. pertsonako adizkixak erabiltzen dira Eibarren. Ez dira lehen eta 2. pertsonakuak erabiltzen; hórren ordeZ NORENGANA deklinabide kasua eta NOR adizkixakin eraturako perpausak darabiguz.

3 - Eibarko euskeran “baleja-” multzua erabillixago, “balitxa-” baiño.

4 - Ikus: (2.2.1)en 4. oharra.

5 - oe > ue ; oa > ua.

2.2.3 - Laguntzaillia, IZAN: NOR-NORI Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		banintxak	banintxan	banintxako banintxakok banintxakon		banintxatzu	banintxatzue	banintxakue banintxakuek banintxakone
2 HI - m	bahintxat			bahintxako	bahintxaku			bahintxakue
3 HI - n	bahintxat			bahintxako	bahintxaku			bahintxakue
4 HA	balejata balejatak balejatan	balejak	balejan	balejako balejakok balejakon	balejaku balejakuk balejakun	balejatzu	balejatzue	balejakue balejakuek balejakone
	balitxat balitxatak balitxatan	balitxak	balitxan	balitxako balitxakok balitxakon	balitxaku balitxakuk balitxakun	balitxazu	balitxazue	balitxakue balitxakuek balitxakone
5 GU		bagintxaz	bagintxanaz	bagintxakoz bagintxakuaz bagintxakonaz		bagintxazuz	bagintxatzuez	bagintxakuez bagintxakuezak bagintxakonez
6 ZU	bazintxataz			bazintxakoz	bazintxakuz			bazintxakuez
7 ZUEK	bazintxataze			bazintxakoze	bazintxakuze			bazintxakueze
8 HÁREK	balejataz balejatazak balejatanaz	balejaz	balejanaz	balejakoz balejakuaz balejakonaz	balejakuz balejakuaz balejakunaz	balejatzuz	balejatzuez	balejakuez balejakuezak balejakonez
	balitxataz balitxatazak balitxatanaz	balitxaz	balitxanaz	balitxakoz balitxakuaz balitxakonaz	balitxakuz balitxakuaz balitxakunaz	balitxazuz	balitxazuez	balitxakuez balitxakuezak balitxakonez

NOR Ha eta Hárek 3. pertsoniari dagokixozen adizkixak erabiltzen dira Eibarren (letra lodiz idatzita darenak). Beste guztiak ez dira Eibarko euskeran erabiltzen, hórren ordez NORENGANA deklinabide kasua eta NOR adizkixa erabiltzen dittugu: *etorri bazintxakuz*-en ordez *guregana etorri baziña*.

Eibarko euskeran erabillixaguak dira “ja” sustraitzat daben adizkixak “txa” dabenak baiño.

2.2.4.1 - Laguntzaillia, IZAN: NOR-NORI Ondorixua “a” eredia

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak						
NOR + denbo.	Sustr.	Ondorixo markia: KE > KI	NORI	NOR pluralg.	NOR + denbo.	Sustr.	Ondorixo markia: KE > KI	NORI	Sexu markia		NOR pluralg.
									NOR bakarra	NOR plurala	
nin	txa	ki	† (a)		nin	txa	ki	da	k/n	a/na	
hin	txa	ki	k/n								
li	txa	ki	o		li	txa	ki	o	k/n	a/na	
gin	txa	ki	gu	z	gin	txa	ki	gu	k/n	a/na	z
zin	txa	ki	zu	z							
zin	txa	ki	zue	ze							
li	txa	ki	oe	z	li	txa	ki	oe	k/n	a/na	z

1 - Ikus: (1.1.7) Baldintza-Ondorixuan darabiguzen bi ereduaren gainian idatzitakua.

2 - NOR 3. pertsonako adizkixak erabiltzen dira Eibarren. Ez dira lehen eta 2. pertsonak erabiltzen; hórren ordezt NORENGANA deklinabide kasua eta NOR adizkixakin eratutako perpausak darabiguz: *Harengana juango giñakez* esaten dogu, *hari juango gintxakixoz*-en ordezt.

3 - **oa > ua** ; **oe > ue** ; **i + o > ixo**.

4 - *Hárerri*-ren kasuan, andrazkuari dagokixon aditz-forma alokutibuaren (*noka*-kuaren) amaieria, holatxe eratzen da: *oe + na > *oena > one* eta *oe + na + z = oenaz > *onez > onez*.

5 - Ondorixo markia *KE* da berez, baiña gaur egunian, NORI ezaugarriaren aurrian doianian, *KI* bihurtu da, datibo-aurriaren markioneekin bat eginez.

2.2.4.1 - Laguntzaillia, IZAN: NOR-NORI Ondorixua IZAN “a” eredu

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		nintxakik	nintxakiñ	nintxakixo nintxakixok nintxakixon		nintxakizu	nintxakizue	nintxakixue nintxakixuek nintxakixone
2 HI - m	hintxakitt			hintxakixo	hintxakigu			hintxakixue
3 HI - n	hintxakitt			hintxakixo	hintxakigu			hintxakixue
4 HA	litxakitt litxakirak litxakiran	litxakik	litxakiñ	litxakixo litxakixok litxakixon	litxakigu litxakiguk litxakigun	litxakizu	litxakizue	litxakixue litxakixuek litxakixone
5 GU		gintxakiaz	gintxakiñaz	gintxakixoz gintxakixuaz gintxakixonaz		gintxakizuz	gintxakizuez	gintxakixuez gintxakixuezak gintxakixonez
6 ZU	zintxakiraz			zintxakixoz	zintxakiguz			zintxakixuez
7 ZUEK	zintxakiraze			zintxakixoze	zintxakiguze			zintxakixueze
8 HÁREK	litxakiraz litxakirazak litxakiranaz	litxakiaz	litxakiñaz	litxakixoz litxakixuaz litxakixonaz	litxakiguz litxakiguaz litxakigunaz	litxakizuz	litxakizuez	litxakixuez litxakixuezak litxakixonez

- Ikus: (1.1.7) Baldintza-Ondorixuan darabiguzen bi eredu en gainian idatzitakua.

- 4. eta 8. lerroko adizkixak dira erabilixenak, letra lodiz idatzitakuak.

2.2.4.2 - Laguntzaillia, IZAN: NOR-NORI Ondorixua IZAN “b” eredia

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak						
NOR	Sustr.		NORI	NOR pluralg.	NOR	Sustr.		NORI	Sexu markia		NOR pluralg.
									NOR bakarra	NOR plurala	
le	ja		t(a)		le	ja		t(a)	k/n	a/na	
			k/n				ko				
			ko				ku				
			ku								
le	ja		tzu		le	ja		koe	k/n	a/na	z
			tzue								
			koe	z							

1 - Ikus: (1.1.7) Baldintza-Ondorixuan darabiguzen bi ereduaren gainian idatzitakua.

2 - Aurreko orrialdixan be aittatu dogunez NOR 3. pertsonako adizkixak dira bakarrik erabiltzen diranak. Lehen eta bigarren pertsonekin NORENGANA deklinabide kasuz eta NOR adizkixaz balixatzen gara.

3 - **oe > ue** ; **oa > ua**.

4 - *Háre*ri-ren kasuan, andrazkuari dagokixon aditz-forma alokutibuaren (*noka*-kuan) amaieria, holatxe eratzen da: *koe + n = koen > kone* eta *koe + na + z = koenaz > *koneaz > konez*.

2.2.4.2 - NOR-NORI Ondorixua IZAN “b” eredua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	lejata lejatak lejatan	lejak	lejan	lejako lejakok lejakon	lejaku lejakuk lejakun	lejatzu	lejatzue	lejakue lejakuek lejakone
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK	lejataz lejatazak lejatanz	lejaz	lejanaz	lejakoz lejakuaz lejakonaz	lejakuz lejakuaz lejakunaz	lejatzuz	lejatzuez	lejakuez lejakuezak lejakonez

- Ikus: (1.1.7) Baldintza-Ondorixuan darabiguzen bi ereduez idatzitakua.

2.2.5 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR-NORI Ahalezkua Oraiña-Hipotetikua

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak					
NOR + denb. + sustr.	Ahal markia KE > KI	NORI	NOR pluralg.	NOR + denb. + sustr.	Ahal markia KE > KI	NORI	Sexu markia		NOR pluralg.
							NOR bakarra	NOR plurara	
nein	ki	t/da		n (aj) ein	ki	da	k/n	a/na	
hein	ki	k/n							
lei	ki	o		l (aj) ei	ki	o	k/n	a/na	
gein	ki	gu	z	g (aj) ein	ki	gu	k/n	a/na	z
zein	ki	zu	z						
zein	ki	zue	ze						
lei	ki	oe	z	l (aj) ei	ki	oe	k/n	a/na	z

1 - Ikus: (1.1.9)n aditz-joko honetaz idatzitakua.

2 - (2.1.5)eko 1. oharrian jarritako arrazoiagaittik ez dogu paradigman “aj”dun adizkirik jarriko.

3 - “d” bokal artian doianian “r” bihurtzen dogu: **d** > **r**. Halaxe jarriko dogu paradigmatan: *leikirak, leikiran...*; eta **i + o** > **ixo** ; **i + oe** > **ixue** ; **i + oa** > **ixua**.

4 - *Háreri*-ren kasuan, andrazkuari dagokion aditz-forma alokutibuaren (*noka*-kuaren) amaieria, holatxe eratzten da:

oe + na > **oena* > **one** eta *oe + na + z* = *oenaz* > **onaez* > **onez**.

5 - *KE* ahal-markia desagertu egiten da *NORI*-ren aurrian doianian, *KI* datibo-aurrekuonekin bat eginez.

2.2.5 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR-NORI Ahalezkua Oraina-Hipotetikoa

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		neinkik	neinkiñ	neinkixo neinkixok neinkixon		neinkizu	neinkizue	neinkixue neinkixuek neinkixone
2 HI - m	heinkitt			heinkixo	heinkigu			heinkixue
3 HI - n	heinkitt			heinkixo	heinkigu			heinkixue
4 HA	leikitt leikirak leikiran	leikik	leikiñ	leikixo leikixok leikixon	leikigu leikiguk leikigun	leikizu	leikizue	leikixue leikixuek leikixone
5 GU		geinkiaz	geinkiñaz	geinkixoz geinkixuaz geinkixonaz		geinkizuz	geinkizuez	geinkixuez geinkixuezak geinkixonez
6 ZU	zeinkiraz			zeinkixoz	zeinkiguz			zeinkixuez
7 ZUEK	zeinkiraze			zeinkixoze	zeinkiguze			zeinkixueze
8 HÁREK	leikiraz leikirazak leikiranaz	leikiaz	leikiñaz	leikixoz leikixuaz leikixonaz	leikiguz leikiguaz leikigunaz	leikizuz	leikizuez	leikixuez leikixuezak leikixonez

- 1., 2. eta 3. lerruetan: *neinkik*, *neinkiñ*, *neinkixo*..., jarri dogu idazteko, baiña kasu honetan *K*-ren aurreko *N*-a ez dogu ahoskatzen.

2.2.6 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR-NORI Ahalezkua Lehena

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak					
NOR + denb. + sustr.	Ahal markia KE > KI	NORI	NOR pluralg.	Denbora atzizkia	NOR + denb. + sustr.	Ahal markia KE > KI	NORI	Sexu markia	NOR pluralg.	Denbora atzizkia
nein	ki	da		n	n (aj) ein	ki	da	a/na		n
hein	ki	k/n		n						
zei	ki	o		n	jei	ki	o	a/na		n
gein	ki	gu	ze	n	g (aj) ein	ki	gu	a/na	ze	n
zein	ki	zu	ze	n						
zein	ki	zue	zee	n						
zei	ki	oe	ze	n	jei	ki	oe	a/na	ze	n

1 - Gure **neinkixon, zeikedan** eta holakuak, Bizkaiko euskeran **nenkikion, (l)ekikidan...** dira, Alfonso Irigoienek diñuanek. Ikus: EUSKERA XXVIII (1982) 100. orrialdia, Euskaltzaindixan agirixetan A. Irigoienek oharrak, eta (1.1.9 -te- edo -ki- elementu bako aditz-formak)en diñoguna.

2 - (2.1.5)eko 1. oharrian jarritako arrazoiagaittik ez dogu paradigman “aj”dun adizkirik jarriko.

3 - “d” bokal artian doanian “r” bihurtzen dogu: **d > r**. Halatxe jarriko dogu paradigmatan: *zeikiran, zeikiran...*; eta **i + o > ixo, i + oe > ixue, i + oa > ixua**.

4 - *Háreri*-ren kasuan, andrazkuari dagokixion aditz-forma alokutibuaren (*noka*-kuaren) amaieria, holatxe eratzen da:

*oe + na + n > oenan > *onaen > onen* eta *oe + na + ze + n = oenazen > *onaezen > onezen*.

5 - *KE* ahal-markia desagertu egiten da *NORI*-ren aurrian doanian, *KI* datibo-aurrekuonekin bat eginez.

2.2.6 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR-NORI Ahalezkua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		neinkian	neinkiñan	neinkixon neinkixuan neinkixonan		neinkizun	neinkizuen	neinkixuen neinkixuen neinkixonen
2 HI - m	heinkiran			heinkixon	heinkigun			heinkixuen
3 HI - n	heinkiran			heinkixon	heinkigun			heinkixuen
4 HA	zeikiran jeikiran jeikiranan	zeikian	zeikiñan	zeikixon jeikixuan jeikixonan	zeikigun jeikiguan jeikigunan	zeikizun	zeikizuen	zeikixuen jeikixuen jeikixonen
5 GU		geinkiazan	geinkiñazan	geinkixozen geinkixuazen geinkixonazen		geinkizuzen	geinkizuezen	geinkixuezen geinkixuezen geinkixonezen
6 ZU	zeinkirazen			zeinkixozen	zeinkiguzen			zeinkixuezen
7 ZUEK	zeinkirazeen			zeinkixozeen	zeinkiguzeen			zeinkixuezeen
8 HÁREK	zeikirazen jeikirazen jeikiranazen	zeikiazan	zeikiñazan	zeikixozen jeikixuazen jeikixonazen	zeikiguzen jeikiguazen jeikigunazen	zeikizuzen	zeikizuezen	zeikixuezen jeikixuezen jeikixonezen

- 1., 2. eta 3. lerruetan: *neinkian, neinkiñan, neinkixon...*, jarri dogu idazteko, baiña kasu hónetan *K*-ren aurreko *N*-a ez dogu ahoskatzen.

2.2.7 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR-NORI Subjuntibua Oraiña

NOR + denbora	Sustraixa + NORI aurrekua	NORI	NOR pluralgillia	SUBJUNTIBO markia
na	ki	da		n
ha	ki	a/ña		n
da	ki	o		n
ga	ki	gu	ze	n
za	ki	zu	ze	n
za	ki	zue	zee	n
da	ki	oe	ze	n

1 - Subjuntibuak ez dau alokutiborik onartzen.

2 - “d” bokal artian doianian “r” bihurtzen dogu: **d > r**.

3 - **i + o > ixo** ; **i + oe > ixue** ; **i + a > ixa**.

4 - Sustraixa (*di*), teorixan *ki*-ren aurretik jua bihar leukiana, desagertuta dago.

2.2.7 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR-NORI Subjuntibua Oraiña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		nakixan	nakiñan	nakixon		nakizun	nakizuen	nakixuen
2 HI - m	hakiran			hakixon	hakigun			hakixuen
3 HI - n	hakiran			hakixon	hakigun			hakixuen
4 HA	dakiran	dakixan	dakiñan	dakixon	dakigun	dakizun	dakizuen	dakixuen
5 GU		gakixazen	gakiñazen	gakixozen		gakizuzen	gakizuezen	gakixuezen
6 ZU	zakirazen			zakixozen	zakiguzen			zakixuezen
7 ZUEK	zakirazien			zakixozien	zakiguzien			zakixuezien
8 HÁREK	dakirazen	dakixazen	dakiñazen	dakixozen	dakiguzen	dakizuzen	dakizuezen	dakixuezen

2.2.8 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR-NORI Subjuntibua Lehena

NOR + denb.	Sustraixa + NORI aurrekua	NORI	NOR pluralgillia	SUBJUNTIBO markia
nen	ki	da		n
hen	ki	a/ña		n
ze	ki	o		n
gen	ki	gu	ze	n
zen	ki	zu	ze	n
zen	ki	zue	zee	n
ze	ki	oe	ze	n

1 - Subjuntibuak ez du alokutiborik onartzen.

2 - “**d**” bokal artian “**r**” bihurtzen dogu: **d** > **r**.

3 - **i + o** > **ixo** ; **i + oe** > **ixue** ; **i + a** > **ixa** ; **ee** > **ie**.

4 - Sustraixa (*di*), teorixan *ki*-ren aurretik jua bihar leukiana, desagertuta dago.

2.2.8 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR-NORI Subjuntibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		nenkixan	nenkiñan	nenkixon		nenkizun	nenkizuen	nenkixuen
2 HI - m	henkiran			henkixon	henkigun			henkixuen
3 HI - n	henkiran			henkixon	henkigun			henkixuen
4 HA	zekiran	zekixan	zekiñan	zekixon	zekigun	zekizun	zekizuen	zekixuen
5 GU		genkixazen	genkiñazen	genkixozen		genkizuzen	genkizuezen	genkixuezen
6 ZU	zenkirazen			zenkixozen	zenkiguzen			zenkixuezen
7 ZUEK	zenkirazien			zenkixozien	zenkiguzien			zenkixuezien
8 HÁREK	zekirazen	zekixazen	zekiñazen	zekixozen	zekiguzen	zekizuzen	zekizuezen	zekixuezen

2.2.9 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR-NORI Agintera

NOR + denbora	Sustraixa + NORI aurrekua	NORI	Pluralgillia
-	-	t (a)	
ha	ki	-	
-	-	o	
-	-	gu	z
za	ki	-	z
za	ki	-	ze
-	-	oe	z

1 - “**d**” bokal artian “**r**” bihurtzen dogu: **d > r**.

2 - **i + o > ixo** ; **i + oe > ixue**.

3 - Sustraixa (*di*), teorixan *ki*-ren aurretik jua bihar leukiana, desagertuta dago.

2.2.9 - Laguntzaillia, *EDIÑ: NOR-NORI Agintera

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI								
2 HI - m	hakitt			hakixo	hakigu			hakixue
3 HI - n	hakitt			hakixo	hakigu			hakixue
4 HA	dakirala	dakixala	dakiñala	dakixola	dakigula	dakizula	dakizuela	dakixela
5 GU								
6 ZU	zakiraz			zakixoz	zakiguz			zakixuez
7 ZUEK	zakiraze			zakixoze	zakiguze			zakixueze
8 HÁREK	dakirazela	dakixazela	dakiñazela	dakixozela	dakiguzela	dakizuzela	dakizuezela	dakixuezela

- 4. eta 8. lerruetako adizkixak Subjuntibokuak dira izan, baiña Aginteran be badarabiguz. Aginterako 3. pertsonako **B**- ezaugarridun adizkixak ez dira Eibarren erabiltzen.

2.3. LAGUNTTZAILLIA,

*EDUN/EGI : NOR-NORK

2.3.1 - Laguntzaillia, *EDUN: NOR-NORK Indikatibua Oraina

Adizki normalak						Hittanorako adizki alokutibuak				
NOR + denbora	NOR pluralg.	Sustr.	NOR pluralg.	NORK	NOR pluralg.	NOR + denbora	NOR pluralg.	Sustra.	Sexu markia NORK +	NOR pluralg.
na		u		t/d		naj		o	at/nat (ad/nad)	
ha		u		k/n						
da		u		-		j		o	k/n	
ga	it	u		gu		g(aj)a	it	u	agu/nagu	
za	it	u		zu						
za	it	u	e	zue	(az)					
d	it	u		e	(az)	j	it	u	ek/ne	(az)

1 - NOR = GU alokutibuan (aj) ezaugarriak ez darabigu eta ez dogu paradigman jarriko. Ikus: (1.1.21).

2 - "au" kontsonante artian ("h"aren ondoren izan ezik) > o.

3 - "u" bokal artian > b; oa > ua; agu (erabilleran) > au.

4 - Alokutibuan, NOR singularrian, sustraixa: o < u.

2.3.1 - Laguntzaillia, *EDUN: NOR-NORK Indikatibua Oraiña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		nok	non	nau najok najon		nozu	nozue	nabe najuek najone
2 HI - m	haut			hau	haugu			habe
3 HI - n	haut/haunat*			hau/haun*	haugu/ haunagu*			habe
4 HA	dot juat jonat	dok	don	dau jok jon	dogu juagu jonagu	dozu	dozue	dabe juek jone
5 GU		gaittuk	gaittun	gaittu gaittuk gaittun		gaittuzu	gaittuzue	gaittue gaittuek gaittune
6 ZU	zaittut			zaittu	zaittugu			zaittue
7 ZUEK	zaittuet zaittueraz			zaittue (z)	zaittuegu (z)			zaittue (z)
8 HÁREK	diittut diitturaz jittuat jittuaraz jittunat jittunaraz	diittuk	diittun	diittu(z) jittuk jittun	diittugu(z) doguz jittuagu jittuaguz jittunagu jittunaguz	diittuzu(z) dozuz	diittuzue(z) dozuez	diittue(z) dabez jittuek jittune

1 - (e-4, e-8): **juagu, jonagu, jittuagu, jittunagu**, ahoskatzerakuan "g" galdu egitten da.

2 - Bigarren eta 3. lerroko adizkixen artian ez litzake desbardintasunik egon bihar, bigarren pertsoniak ez dauka alokutiborik eta sexu markia sobra dauka (izan be alokutibua lehen eta hirugarren pertsonekin bakarrik erabilli leike eta). Halanda be, "neuro" behar leukian adizkixa aldatzeko joera handixa dago HI emakumea bada, "noka"ko adizki berezixak sortuz: **haunat*, haun*, haunagu***... **Ikus: (1.1.1).**

2.3.2 - Laguntzaillia, *EDUN: NOR-NORK Indikatibua Lehena

Adizki normalak:

NOR = ni, hi, gu, zu, zuek					
NOR + denb.	Sustr.	NOR pluralg.	NORK	NOR pluralg.	Denbora atziz.
nind	u		da		an
hind	u		k/n		an
			-		an
gind	u		gu	z	en
zind	u		zu	z	en
zind	u	e	zue	z	en
			e		n

NOR = ha			NOR = hárek			
NORK + denb.	NOR (sustr. + denbora atziz.)		NORK + denb.	NOR (pl. + sus. + pl. + pl. + denbora atzizkixa)		
ne	u	an ->	neban	n	itt	u an
he	u	an ->	heban	h	itt	u an
(z)e	u	an ->	(z)eban	z	itt	u an
gend	u	an ->	genduan	gend	-	u z en
zend	u	an ->	zenduan	zend	-	u z en
zend	u	en ->	zenduen	zend	-	u e z en
(z)e	u	en ->	(z)eben	z	itt	u e (z) en

Hittanorako adizki alokutiboak:

NOR = ni eta gu			
NOR + denb.	Sustraixa	NORK + denbora atzizkia	
		NOR = ni	NOR = gu
najind	u	-	-
-	-	-	-
-	-	an/nan	azen/nazen
ga (aj) ind	u	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	en/nen	ezen/nezen

NOR = ha			NOR = hárek		
NORK + denb.	NOR (sustr. + sexu mark. + denb. atz.)		NORK + denb.	NOR (pl. + sus. + sexu markia + denbora atzizkixa)	
naj	o	an/nan	naj	itt	u an/nan
-	-	-	-	-	-
j	o	an/nan	j	itt	u an/nan
gend	u	an/nan	gend	-	u azen/nazen
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
j	o	en/nen	j	itt	u e (z) en/ne (z) en

1 - NOR = GU alokutibuan, (aj) ezaugarririk ez darabigu eta ez dogu paradigman jarri. Ikus: (1.1.21).

2 - "u" bokal artian > b; oa > ua; Sustraixan: o < u; "J" bokal artian errez galtzen dogu eta "-ajin-" osagaitzat daben adizkixetan, gehixenak ez dabe "j" ahoskatzen: na(j)induan...

2.3.2 - Laguntzaillia, *EDUN: NOR-NORK Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		ninduan	nindunan	ninduan na(j)induan na(j)indunan		ninduzun	ninduzuen	ninduen na(j)induen na(j)indunen
2 HI - m	hinduran			hinduan	hindugun			hinduen
3 HI - n	hinduran hinduranean*			hinduan hindunanan*	hindugun hindunagun*			hinduen hindunenen*
4 HA	neban najuan najonan	heban	heban hebananan*	(z)eban juan jonan	genduan genduan gendunan	zenduan	zenduen	(z)eben juen jonen
5 GU		ginduazen	gindunazen	ginduzen ginduazen gindunazen		ginduzuzen	ginduzuezen	ginduezen ginduezen gindunezen
6 ZU	zindurazen			zinduzen	zinduguzen			zinduezen
7 ZUEK	zinduerazen			zinduezen	zindueguzen			zindueezen
8 HÁREK	niftuan najiftuan najiftunan	hiftuan	hiftuan hiftunanan*	ziftuan jiftuan jiftunan	genduzen genduazen gendunazen	zenduzen	zenduezen	ziftuezen ziftuen jiftuezen jiftunezen

1 - (1.1.1)en azaldu dogun moduan gramatika aldetik oso zuzenak ez diran adizkixok darabiguz:

*hebanan**, *hittunan**, *hinduranean**, *hindunanan**, *hindunagun**, *hindunenen**...

2 - "-ajin-" osagaitzat dauken adizkixetan, gehixenok ez dogu "j" ahoskatzen.

2.3.3 - Laguntzaillia, *EDUN: NOR-NORK Baldintza

Adizki normalak:

NOR = ni, hi, gu, zu, zuek					
Bald.	NOR + denb.	Sustr.	NOR plur.	NORK	NOR plur.
ba	nind	u		t/da	
	hind	u		k/n	
				-	
	gind	u		gu	z
	zind	u		zu	z
	zind	u	e(z)	zue	z
				e	

NOR = ha				NOR = hárek					
Bald.	NORK + denb.	Sustr.	NORK plur.	Bald.	NORK + denb.	NOR plur.	Sustr.	NORK plur.	NOR plur.
ba	ne	u			n	itt	u		
	he	u			h	itt	u		
	le	u			l	itt	u		
	gend	u			gend	-	u		z
	zend	u			zend	-	u		z
	zend	u	e		zend	-	u	e	z
	le	u*	e		l	itt	u	e	(z)

89

Hittanorako adizki alokutiboak:

NOR = ni eta gu				
Bald.	NOR + denb.	Sustr.	NORK	
			NOR = ni	NOR = gu
ba	na (j) ind	u		
	-			
	-		k/n	az/naz
	g (aj) ind	u		
	-			
	-		ek/ne	ez/nez ezak

NOR = ha				NOR = hárek					
Bald.	NORK + denb.	Sus.	Sexu markia	Bald.	NORK + denb.	NOR plur.	Sus.	Sexu markia	NOR plur.
ba	na (j) e	u	k/n		na (j)	itt	u	k/n	
	-				-				
	la (j) e	u	k/n		la (j)	itt	u	k/n	
	g (aj) end	u	k/n		g (aj) end	-	u	a/na	z
	-				-				
	la (j) e	u	k/n		la (j)	itt	u	k/n	

1 - NOR = GU alokutibuan, (aj) ezaugarriarik ez darabigu eta ez dogu paradigman jarri. Ikus: (1.1.21). 2 - Bokal artian doianian ez dogu jeneralian (j)a ahoskatzen.

3 - u (bokal artian) > b. 4 - (-ezak) amaieria, anbigutasuna egon leikianian bakarrik erabilliko dogu. Ikus: (1.1.22)n esandakua.

2.3.3 - Laguntzaillia, *EDUN: NOR-NORK Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		baninduk	banindun	banindu bana(j)induk bana(j)indun		baninduzu	baninduzue	banindue bana(j)induek bana(j)indune
2 HI - m	bahindut			bahindu	bahindugu			bahindue
3 HI - n	bahindut bahindunat*			bahindu bahindun*	bahindugu bahindunagu*			bahindue bahindune*
4 HA	baneu bana(j)euk bana(j)eun	baheu	baheu/baheun*	baleu bala(j)euk bala(j)eun	bagendu bagenduk bagendun	bazendu	bazendue	balebe bala(j)ebek bala(j)eune
5 GU		baginduaz	bagindunaz	baginduz baginduaz bagindunaz		baginduzuz	baginduzuez	baginduez baginduezak bagindunez
6 ZU	bazindut bazinduraz			bazinduz	bazinduguz			bazinduez
7 ZUEK	bazinduet bazindueraz			bazinduez	bazindueguz			bazindueze bazinduez
8 HÁREK	banittu bana(j)ittuk bana(j)ittun	bahittu	bahittu/ bahittun*	balittu bala(j)ittuk bala(j)ittun	bagenduz bagenduaz bagendunaz	bazenduz	bazenduez	balittue(z) balebez bala(j)ittuek bala(j)ittune

1 - Ikus: (1.1.23)n Baldintzan hittanua erabiltziaren gaiñian esandakua. Baleitteke, kasu honetan, hittanuan adizki normalak alokutibuak baiño gehixago erabiltzia.

2 - Parentesi arteko (j)a errez jausten jaku eta ez dogu ahoskatzen. Gitxi bada be, banaeuk(ek), balaeuk(ek)..., erabiltzen dittugu tarteko (j) barik.

3 - Ikus: (1.1.1)en HI bigarren pertsonako aditz-formen sexu-markian gaiñian esandakua.

4 - *Baneuke**, *banaeuke**..., *baheuke**..., *baleuke**, *balaeuke**... aditz-formak, paradigmari jarri dittugunak baiño gehixago erabilliko dittugu biharbada, baiña ez dira zuzenak. Ikus: (1.1.8)an esandakua.

2.3.4 - Laguntzaillia, *EDUN: NOR-NORK Ondorixua

Adizki normalak:

NOR = ni, hi, gu, zu, zuek					
NOR + denb.	Sustr.	Ondorixo mark: KE	NOR plur.	NORK	NOR plur.
nind	u	ke		t/da	
hind	u	ke		k/n	
				-	
gind	u	ke		gu	z
zind	u	ke		zu	z
zind	u	ke	e	zue	z
				e	

NOR = ha				NOR = hárek				
NORK + denb.	Sustr.	Ondorixo mark: KE	NORK plur.	NORK + denb.	Pl + sustr.	Ondorixo mark: KE	NORK plur.	NOR
ne	u	ke		ne/n	u/ittu	ke		z
he	u	ke		he/h	u/ittu	ke		z
le	u	ke		le/l	u/ittu	ke		z
gend	u	ke		gend	u	ke		z
zend	u	ke		zend	u	ke		z
zend	u	ke	e	zend	u	ke	e	z
le	u	ke	e	le/l	u/ittu	ke	e	z

Hittanorako adizki alokutiboak:

NOR = ni eta gu				
NOR + denb.	Sustr.	Ondorixo mark: KE	NORK	
			NOR = ni	NOR = gu
n(aj)ind	u	ke		
-	-	-		
-	-	-	k/n	az/naz
g(aj)ind	u	ke		
-	-	-		
-	-	-		
-	-	-	ek/ne	eaz/nez ezak

NOR = ha					NOR = hárek				
NORK + denb.	Sustr.	Ondorixo mark: KE	NORK plur.	Sexu markia	NORK	Pl + sustr.	Ondorixo mark: KE	NORK plur.	Sexu mar.+ pl
ne	u	ke		k/n	ne/n	u/ittu	ke		az/naz
-	-	-		-	-	-	-		-
le	u	ke		k/n	le/l	u/ittu	ke		az/naz
gend	u	ke		k/n	gend	u	ke		az/naz
-	-	-		-	-	-	-		-
-	-	-		-	-	-	-		-
le	u	ke	e	k/n	le/l	u/ittu	ke	e	az/naz zak

1 - Hittanuan NORK = hárek danian eta emakumiana dan noka-ko kasuan: ke + e + n = keen > **kene** eta ke + e + naz = keenaz > *kenaez > **kenez**.

2 - ee > ie; ea > ia; d (bokal artian) > r . Ikus: (1.2.1).

2.3.4 - Laguntzaillia, *EDUN: NOR-NORK Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		nindukek	ninduken	ninduke nindukek na(j)indukek ninduken na(j)induken		nindukezu	nindukezue	nindukie nindukiek na(j)indukiek nindukene na(j)indukene
2 HI - m	hinduket			hinduke	hindukegu			hindukie
3 HI - n	hinduket hindukenat*			hinduke hinduken*	hindukegu hindukenagu*			hindukie hindukene*
4 HA	neuke neuk na(j)eu neuken na(j)euken	heuke	heuke heuken*	leuke leuk la(j)eu leuken la(j)euken	genduke genduk genduk	zenduke	zendukie	leukie leukiek la(j)eu leukene la(j)euken
5 GU		gindukiaz	gindukenaz	gindukez gindukiaz gindukenaz		gindukezuz	gindukezuez	gindukiez gindukiezak gindukenez
6 ZU	zindukeraz			zindukez	zindukeguz			zindukiez
7 ZUEK	zindukieraz			zindukiez	zindukieguz			zindukiez
8 HÁREK	neukez neukiaz na(j)eu neukenaz na(j)eukenaz	heukez	heukez heukenaz*	leukez leukiaz la(j)eu leukenaz la(j)eukenaz	gendukez gendukiaz gendukenaz	zendukez	zendukiez	leukiez leukiezak la(j)eu leukenez la(j)eukenez
	nittukez nittukiaz nittukenaz	hittukez	hittukez hittukenaz*	littukez littukiaz littukenaz				littukiez littukiezak littukenez

1 - Alokutibua eratzeko modu bi darabiguz: bata aditz-forma normalari *k/n* ezarri eraten dana; bestia, "*j*" alokutibo ezaugarri duna. Gu-ri dagokixozen adizkixetan ez darabigu (-*aj*-) ezaugarririk. Ikus: (1.1.21). Paradigma honetako aditz-formetan ez dogu *J*-rik ahoskatzen.

2 - "*NOR = hárek*"-en kasuan, bi modu darabiguz adizkixok eratzeko: "*itt*" pluralgilleduna bata (*littukez*), "*itt*" bakua bestia (*leukez*). Baiña *GUK*, *ZUK* eta *ZUEK*-en kasuan ez dogu "*itt*" pluralgilledunik erabiltzen.

3 - Ikus: (1.1.1)en esandakua, (**z*) markauta daren aditz-formen gaiñan.

2.3.5 - Laguntzaillia, *EGIÑ: NOR-NORK Ahalezkoa Oraña-Hipotetikua

Adizki normalak:

NOR = ni, hi, gu, zu, zuek					
NOR + denb.	Sustr.	Ahal markia	NOR plur.	NORK	NOR plur.
nen	i	ke		t/da	
hen	i	ke		k/n	
				-	
gen	i	ke		gu	z
zen	i	ke		zu	z
zen	i	ke	e	zue	z
				e	z

NOR = ha				NOR = hárek				
NORK + denb.	Sustr.	Ahal markia	NORK plur.	NORK + denb.	Sustr.	Ahal markia	NORK plur.	NOR plurala
ne	i	ke		ne	i	ke		z
he	i	ke		he	i	ke		z
le	i	ke		le	i	ke		z
ge(n)	i	ke		ge(n)	i	ke		z
ze(n)	i	ke		ze(n)	i	ke		z
ze(n)	i	ke	e	ze(n)	i	ke	e	z
le	i	ke	e	le	i	ke	e	z

Hittanorako adizki alokutiboak:

NOR = ni eta gu				
NOR + denb.	Sustr.	Ahal markia	NORK + sexu mark.	
			NOR = ni	NOR = gu
n(aj)en	i	ke	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	k/n	az/naz
g(aj)en	i	ke	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	ek/ne	eaz/nez ezak

NOR = ha					NOR = hárek				
NORK + denb.	Sus.	Ahal mar.	NORK plur.	Sexu markia	NORK + denb.	Sus.	Ahal mar.	NORK pl.	Sexu mar.+ pl
-	-	-		-	-	-	-		-
l(aj)e	i	ke		k/n	l(aj)e	i	ke		az/naz
g(aj)e(n)	i	ke		k/n	g(aj)e(n)	i	ke		az/naz
-	-	-		-	-	-	-		-
-	-	-		-	-	-	-		-
l(aj)e	i	ke	e	k/n	l(aj)e	i	ke	e	az/naz zak

1 - "NOR + denbora" aurrizkixaren azken "n" a (*nen*), lekuz aldatu eta sustraixaren eta KE markiarene tartian jartzen da adizkixa eratzerakuan: **ne-n-ike* > *nei-n-ke*.

*EDIN laguntzailliakin be gauza bera gertatzen da. Ikus: (2.1.5/6) eta (2.2.5/6).

2 - Hittanuan *NORK* = *hárek* danian eta emakumiarena dan *noka*-ko kasuan: *ke + e + n = keen* > *kene* eta *ke + e + naz = keenaz* > **kenaez* > *kenez*.

3 - *ee* > *ie* ; *ea* > *ia* ; **d** (bokal artian) > **r**. Ikus: (1.2.1).

2.3.5 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORK Ahalezkua Oraiña-Hipotetikua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		neinkek	neinken	neinke neinkek na(j)einkek neinken na(j)einken		neinkezu	neinkezue	neinkie neinkiek na(j)einkiek neinkene na(j)einkene
2 HI - m	heinket			heinke	heinkegu			heinkie
3 HI - n	heinket heinkenat*			heinke heinken*	heinkegu heinkenagu*			heinkie heinkene*
4 HA	neike neikek na(j)eikek neinken na(j)einken	heike	heike heiken*	leike leikek la(j)eikek leiken la(j)eiken	gei(n)ke gei(n)kek gei(n)ken	zei(n)ke	zei(n)kie	leikie leikiek la(j)eikiek leikene la(j)eikene
5 GU		geinkiaz	geinkenaz	geinkez geinkiaz geinkenaz		geinkezuz	geinkezuez	geinkiez geinkiezak geinkenez
6 ZU	zeinkeraz			zeinkez	zeinkeguz			zeinkiez
7 ZUEK	zeinkieraz			zeinkiez	zeinkieguz			zeinkieez > zeinkieze
8 HÁREK	neikez neikiaz na(j)eikiaz neikenaz na(j)eikenaz	heikez	heikez heikenaz*	leikez leikiaz la(j)eikiaz leikenaz la(j)eikenaz	gei(n)kez gei(n)kiaz gei(n)kenaz	zei(n)kez	zei(n)kiez	leikiez leikiezak la(j)eikiez leikenez la(j)eikenez

1 - *Gei(n)ke* eta *zei(n)ke*, *n*-akin edo *n* barik bixak entzuten dira.

2 - Ikus: (1.1.1)en esandakua, (*)z markauta daren aditz-formen gaiñian.

3 - *GU*-ri dagokixozen adizkixetan ez darabigu (-aj-) ezaugarririk. Ikus: (1.1.21). Paradigma honetako adizkixetan ez dogu *J*-rik ahoskatzen.

2.3.6 - Laguntzaillia, *EGIN: NOR-NORK Ahalezkoa Lehena

Adizki normalak:

NOR = ni, hi, gu, zu, zuek						
NOR + denb.	Sustr.	Ahal markia	NOR plur.	NORK	NOR plur.	Den. atz.
nen	i	ke		da		n
hen	i	ke		k/n		n
				-		n
gen	i	ke		gu	ze	n
zen	i	ke		zu	ze	n
zen	i	ke	e	zue	ze	n
				e		n

NOR = ha					NOR = hárek					
NORK + denb.	Sustr.	Ahal mar.	NORK plur.	Den. atz.	NORK + denb.	Sus.	Ahal mar.	NORK plur.	NOR plu.	Den. atz.
ne	i	ke		an	ne	i	ke		ze	n
he	i	ke		an	he	i	ke		ze	n
ze	i	ke		an	ze	i	ke		ze	n
ge(n)	i	ke		an	ge(n)	i	ke		ze	n
ze(n)	i	ke		an	ze(n)	i	ke		ze	n
ze(n)	i	ke	e	n	ze(n)	i	ke	e	ze	n
ze	i	ke	e	n	ze	i	ke	e	ze	n

Hittanorako adizki alokutiboak:

NOR = ni eta gu					
NOR + denb.	Sustr.	Ahal markia	NORK + sexu mark.		Den. atz.
			NOR = ni	NOR = gu	
n(aj)en	i	ke	-	-	-
-			-	-	-
-			a/na	aze/naze	n
g(aj)en	i	ke	-	-	-
-			-	-	-
-			-	-	-
-			e/ne	eze/neze	n

NOR = ha					NOR = hárek				
NORK + denbo.	Sus.	Ahal mar.	NORK plur. + sexu mark.	Den. Atz.	NORK + denbo.	Sus.	Ahal mar.	NORK plur. + sexu mark.	denb. atz.
n(aj)e	i	ke	a/na	n	n(aj)e	i	ke	aze/naze	n
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
je	i	ke	a/na	n	je	i	ke	aze/naze	n
g(aj)e(n)	i	ke	a/na	n	g(aj)e(n)	i	ke	aze/naze	n
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
je	i	ke	e/ne	n	je	i	ke	aze/naze	n

1 - "NOR + denbora" aurrizkian azken "n" (nen), lekuz aldatu eta sustraixan eta KE markiaren tartian jartzen da adizkixa eratzerakuan: *ne-n-ikian > nei-n-kian.

*EDIN laguntzailliak be gauza bera gertatzen da. Ikus: (2.1.5/6) eta (2.2.5/6).

2 - ee > ie ; ea > ia ; d (bokal artian) > r . Ikus: (1.2.1).

2.3.6 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORK Ahalezkua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		neinkian	neinkenán	neinkian neinkian na(j)einkian neinkenán na(j)einkenán		neinkezun	neinkezuen	neinkien neinkien na(j)einkien neinkenén na(j)einkenén
2 HI - m	heinkerán			heinkian	heinkegun			heinkien
3 HI - n	heinkerán heinkeránan*			heinkian heinkenán*	heinkegun heinkenagun*			heinkien heinkenén
4 HA	neikian neikian na(j)eikian neikenán na(j)eikenán	heikian	heikian heikenán*	zeikian jeikian jeikenán	gei(n)kian gei(n)kian gei(n)kenán	zei(n)kian	zei(n)kien	zeikien jeikien jeikenén
5 GU		geinkiazén	geinkenazén	geinkezen geinkiazén geinkenazén		geinkezuzén	geinkezuezen	geinkiezen geinkiezen geinkenezén
6 ZU	zeinkerazén			zeinkezen	zeinkeguzén			zeinkiezen
7 ZUEK	zeinkierazén			zeinkiezen	zeinkieguzén			zeinkiezen
8 HÁREK	neikezen neikiazén na(j)eikiazén neikenazén na(j)eikenazén	heikiazén	haikiazén heikenazén*	zeikezen jeikiazén jeikenazén	gei(n)kezen gei(n)kiazén gei(n)kenazén	zei(n)kezen	zei(n)kiezen	zeikiezen jeikiezen jeikenezén

1 - Ikus: (1.1.1)en esandakua, (*)z markauta daren aditz-formen gaiñian.

2 - GU-ri dagokixozen adizkixetan ez darabigu (-aj-) ezaugarririk. Ikus: (1.1.21). Paradigma honetako adizkixetan ez dogu bokal arteko J-rik ahoskatzen.

2.3.7 - Laguntzaillia, *EGIÑ: NOR-NORK Subjuntibua Oraina

NOR + denb.	Sustraixa	NOR pluralgillia	NORK	NOR pluralgillia	Subjuntibo atzizkixa
na	i		da		n
ha	i		a/ana		n
de	i		(a)		n
ga	i		gu	ze	n
za	i		zu	ze	n
za	i	(e)	zue	ze (e)	n
de	i		e	ze	n

1 - Subjuntibuak ez dau alokutiborik onartzen.

2 - **i + a > ixa** ; **i + e > ixe** ; "d" bokal artian > **r**.

3 - Ikus: (1.1.12)an, emakumiari dagokixon (-ana) **HIK** ezaugarrixaz esandakua.

4 - **NORK** 3. pertsona singularraren markia, **ezaugarririk eza** da. Parentesi arteko (a) hori loturazkua da izan, NOR singularra darian "n" Subjuntibo-atzizkixakin lotzeko darabiguna eta, analogixaz edo, NOR pluralera be eruaten doguna NORK = *hárek* darian. Ikus: (1.1.13)an esandakua.

2.3.7 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORK Subjuntibua Oraina

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK-m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		naixan	naixanan	naixan		naizun	naizuen	naixen
2 HI -m	hairan			haixan	haigun			haixen
3 HI - n	hairan			haixan	haigun			haixen
4 HA	deiran	deixan	deixanan	deixan	deigun	deizun	deizuen	deixen
5 GU		gaixazen	gaixanazen	gaixazen		gaizuzen	gaizuezen	gaixezen
6 ZU	zairazen			zaixazen	zaiguzen			zaixezen
7 ZUEK	zaixerazen zairazien			zaixezen zaixazien	zaixeguzen zaiguzien			zaixiezen zaixezien
8 HÁREK	deirazen	deixazen	deixanazen	deixazen	deiguzen	deizuzen	deizuezen	deixezen

1 - Ikus: (1.1.3)n NOR lehenengo eta hirugarren pertsonen ezaugarrixaz esandakua.

2 - NOR hirugarren pertsonako adizkixak dira gehixen darabiguzenak, letra baltzez darenak. NOR = *hi, gu, zu* eta *zuek*-i dagokixozen aditz-formak nekez entzungo dittugu.

2.3.8 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORK Subjuntibua Lehena

NOR = ni, hi, gu, zu, zuek					
NOR + denb.	Sustr.	NOR plur.	NORK	NOR plur.	Subj. atziz.
ne(n)	(g)i		da		n
he(n)	(g)i		a/ana		n
			(a)		n
ge(n)	(g)i		gu	ze	n
ze(n)	(g)i		zu	ze	n
ze(n)	(g)i	e	zue	ze	n
			e	ze	n

NOR = ha			NOR = hárek				
NORK + denb.	Sustr.	Lot/NORK pl. + Subj. atziz.	NORK + denb.	Sustr.	Lotura NORK pl.	NOR plur.	Subj. atz.
ne	(g)i	an	ne	(g)i	(a)	ze	n
he	(g)i	an	he	(g)i	(a)	ze	n
ze	(g)i	an	ze	(g)i	(a)	ze	n
ge(n)	(g)i	an	ge(n)	(g)i	(a)	ze	n
ze(n)	(g)i	an	ze(n)	(g)i	(a)	ze	n
ze(n)	(g)i	en	ze(n)	(g)i	e	ze	n
ze	(g)i	en	ze	(g)i	e	ze	n

1 - Sustraixan daguan (g) hori eta NOR eta NORK ezaugarrietako (n)a, Eibarren darabigun Subjuntibuan galduta daukaguz.

2 - **ia > ixa** ; **ie > ixe** ; "d" bokal artian > r.

3 - Ikus: (1.1.12)an, emakumiari dagokixon (-ana) **HIK** ezaugarrixaz esandakua.

4 - Parentesi arteko (a) hori loturazkua da izan, NOR singularra darian "n" Subjuntibo-atzizkixakin lotzeko darabiguna eta, analogiaz edo, NOR pluralera be eruaten doguna NORK hárek darian. Ikus: (1.1.13)an esandakua.

2.3.8 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORK Subjuntibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK-m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		neixan	neixanan	neixan		neizun	neizuen	neixen
2 HI - m	heiran			heixan	heigun			heixen
3 HI - n	heiran			heixan	heigun			heixen
4 HA	neixan	heixan	heixan heixanan*	(z)eixan	geixan	zeixan zeizun*	zeixen zeizuen*	(z)eixen
5 GU		geixazen	geixanazen	geixazen		geizuzen	geizuezen	geixezen
6 ZU	zeirazen			zeixazen	zeiguzen			zeixezen
7 ZUEK	zeixerazen			zeixezen	zeixeguzen			zeixiezen
8 HÁREK	neixazen	heixazen	heixazen heixanazen*	(z)eixazen	geixazen	zeixazen zeizuzen*	zeixezen zeizuezen*	(z)eixezen

1 - HAREK-HA (z)eixan eta ZUK-HA zeixan (n eta g galduta dittugunez), anbigutasuna sortzen jaku bixak bardin darabiguzenez.

2 - f4, f8 / g4, g8: **zeizun***, **zeizuzen*** / **zeizuen***, **zeizuezen*** ez dira gramatika aldetik zuzenak, analogiaz eta anbigutasunak kentzeko-edo sortutako adizkixak dira. Ikus: (1.1.15)en, honetaz esandakua.

3 - Hirugarren pertsonako adizkixak dira gehixen darabiguzenak eta Orainaldixan baiño gitxiago.

2.3.9 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORK Agintera

NOR + denbora	Sustraixa	NORK	Pluralgillia
na	(g)i	-	
-	-	k(a) / (a) n (a)	
e	(g)i	-	
ga	(g)i	-	z
-	-	zu	
-	-	zue	
e	(g)i	-	z

1 - Sustraixan daguan (g) hori galduta daukagu.

2 - Ikus: (1.1.12)n, emakumiari dagokixon (-ana) HIK ezaugarrixaz esandakua.

2.3.9 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORK Agintera

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK-m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		naik	naiñ	naixala		naizu	naizue	naixela
2 HI-m								
3 HI-n								
4 HA	deiran	eik <i>esaik</i> <i>botaik</i>	eiñ <i>esaiñ</i> <i>botaiñ</i>	deixala	deigun	eizu <i>esaizu</i> <i>botaizu</i>	eizue <i>esaizue</i> <i>botaizue</i>	deixela
5 GU		gaixaz	gaiñaz <i>gaixanaz*</i>	gaixazela		gaizuz	gaizuez	gaixezela
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK	deirazen	eixaz <i>esaixaz</i> <i>botaixaz</i>	eiñaz <i>esaiñaz</i> <i>botaiñaz</i>	deixazela	deiguzen	eizuz <i>esaizuz</i> <i>botaizuz</i>	eizuez <i>esaizuez</i> <i>botaizuez</i>	deixezela

1 - Benetako **aginterazko** adizkixak "NORK bigarren pertsonia"renak dira: **b, c, f** eta **g** zutabetakuak;

a, d, e eta **h** zutabetako adizkixak Subjuntibokuak dira izan, baiña **agintzeko** be erabiltzen dittugu.

2 - 4. eta 8. lerruetako **b, c, f** eta **g** zutabetakuak dira erabillixenak: baltzez markauta darenak.

3 - 4. eta 8. lerruetako **b, c, f** eta **g** adizkixak, (*HIK-(ha,harek)*; *ZUK-* eta *ZUEK-(ha,harek)*),

baiezko perpausetan, laguntzaillia beste aditz bati lotzerakuan eratzen dan adizki konposatuaren bi elementuak (aditz nagusixa eta laguntzaillia) lotuta idatzi eta ahoskatuko dira, aditz nagusixa *bokalez* edo *n-z* amaitzen bada; eta halan, nahiz eta laguntzaillia tartian izan, trinko edo sintetiko itxura guztia daukan adizkixa sortzen jaku. Hona hemen **Aditz nagusixa** eta **Laguntzaillia** lotzeko erregelia:

– *Laguntzaillia beti E barik,*

– *Aditz nagusixa:*

- **I, N** edo **U**-z amaitzen bada, bere azken **I, N** edo **U** barik: *erosi* > *eros-*, *esan* > *esa-*,
kontau > *konta-*, *siñistu* > *siñist-*, *konpondu* > *konpond-*; **edo**
- **A, E**, edo **O**-z amaitzen bada, ezer galdu barik: *bota-*, *erre-*, *jaso-*

(Ikusi paradigma honetan **esan** eta **bota** aditz nagusixen adizkixak, letra etzanez jarritakuak, erregela honen arabera tajutu dittugunak)

ezezko perpausetan bananduta idatziko dira aditz nausixa eta laguntzaillia: *ez eik esan*, *ez eik bota*.

4 - Ikus: (1.1.12)n, emakumiari dagokixon (*-ana*) **HIK** ezaugarrixaz esandakua. Hortik: *gaixanaz**.

2.4. LAGUNTZAILLIA, EUTSI/EGI : NOR-NORI-NORK

Oharra: *EDUN + TSI > EUTSI. Bizkaieraz, NOR-NORI-NORK aditz-jokorako espezializau dan laguntzaillia EUTSI dogu, eta *EDUN berbera da -TSI atzizkiaz osaturik. (Ikus Aditza-Eskola Apunteak 2-Labeyru Ikastegia, 42. eta 84. orrialdiak)

2.4.1 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Indikatibua Oraiña

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak			
NOR + denb. + sustraixa	NORI	NORK	NOR pluralg.	NOR + sustraixa	NORI	NORK	NOR pluralg.
de(u)	sta	t		je(u)	sta	at/nat	
	k/a-n/na	k/n			-	-	
	tsa	-			tsa	k/n	
	sku	gu			sku	agu/nagu	
	tsu	zu			-	-	
de(u)	tsue	zue		-	-		
	tse	e	z	je(u)	tse	ek/ne	z

Parentesi arteko (U), NORI = HIRI daniel bakarrik darabigu.

2.4.1.1 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Indikatibua Oraina (Nor = ha)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		destak	destan	desta jestak jestan		destazu	destazue	deste jestek jestane
2 HIRI - m	deuat			deuk	deuagu			deue
3 HIRI - n	deunat			deun	deunagu			deune
4 HARI	detsat jetsat jetsanat	detsak	detsan	detsa jetsak jetsan	detsagu jetsagu jetsanagu	detsazu	detsazue	detse jetsek jetsane
5 GURI		deskuk	deskun	desku jeskuk jeskun		deskuzu	deskuzue	deskue jeskuek jeskune
6 ZURI	detsut			detsu	detsugu			detsue
7 ZUERI	detsuet			detsue	detsuegu			detsue
8 HÁRERI	detset jetset jetsenat	detsek	detsen	detse jetsek jetsen	detsegu jetsegu jetsenagu	detsezu	detsezue	detse jetsek jetsene

1 - Erabilleran eta aditz nagusixakin alkartzarakuan, hasierako “d” (adizki normaletan) eta “j” (hittanokuetan) jatia normala da. Baiña 2 eta 3. lerruetako adizkixetan ez da “d”rik jaten.

Adibidiak: *emon destazu > emoestazu, emon jestak > emoestak*, baiña *emon deuat...* nahiz eta *emongo deuat > emongeuat*. Ikus: (1.2.2) Aditz-ortografixara ekarri ez ditugunak.

2 - Erabilleran: **agu > au ; egu > eu** baiña **ugu = ugu**.

3 - *h7-n detsuee* biharko leuke, baiña hemen **ee > e** egitten dogu, orduan *detsuee > detse*, nahiz eta *d7-ren* bardiña izan.

4 - *h8-n detsee, jetseek* biharko leuke, baiña *detsee > detse* eta *jetseek > jetsek* egitten dogu, nahiz eta *d8-ko* adizkixen bardiñak suertatzen jakuzen.

2.4.1.2 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Indikatibua Oraiña (NOR/ZER = hárek)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		destazak	destanaz	destaz jestaz jestanaz		destazuz	destazuez	destez jestez jestanez
2 HIRI - m	deuaraz			deuaz	deuaguz			deuez
3 HIRI - n	deunaraz			deunaz	deunaguz			deunez
4 HARI	detsaraz jetsaraz jetsanaraz	detsazak	detsanaz	detsaz jetsaz jetsanaz	detsaguz jetsaguz jetsanaguz	detsazuz	detsazuez	detsez jetsez jetsanez
5 GURI		deskuaz	deskunaz	deskuz jeskuaz jeskunaz		deskuzuz	deskuzuez	deskuez jeskuez jeskunez
6 ZURI	detsuraz			detsuz	detsuguz			detsuez
7 ZUERI	detsueraz			detsuez	detsueguz			detsuez
8 HÁRERI	detseraz jetseraz jetsenaraz	detsezak	detsenaz	detsez jetsez jetsenaz	detseguz jetseguz jetsenaguz	detsezuz	detsezuez	detsez jetsez jetsenez

1 - "b" zutabetan, ZER pluralen Eibarko amaiera-ereduari jarraituz, *destaaz, detsaaz, detseaz*, biharko leuke baiña argittasunaren mesedetan bizkaieriaren eredia ezarri dogu: *destazak, detsazak, detsezak*. Ikus: (1.1.22)n hittanoko adizkixetan ZER pluralerako amaieren gaiñian esandakua.

2 - *h7-n detsueez* biharko leuke, baiña hemen *ee > e* egitten dogu, orduan *detsueez > detsez*, nahiz eta *d7-ren* bardiña izan.

3 - *h8-n detseez, jetseez* biharko leuke, baiña *detseez > detsez* eta *jetseez > jetsez* egitten dogu, nahiz eta *d8-ko* adizkixen bardiñak geratzen jakuzen.

2.4.2 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Indikatibua Lehena

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak					
NORK + denbora + sustraixa	NORI	NORK pluralg.	NOR pluralg.	Denbora atzizkixa	NORK + denbora + sustraixa	NORI	NORK pluralg.	Sexu markia	NOR pluralg.	Denbora atzizkixa
ne(u)	sta		ze	n	naje(u)	sta		a/na	ze	n
he(u)	a/na		ze	n	-	-		-	-	-
(z)e(u)	tza		ze	n	je(u)	tza		a/na	ze	n
ge(u)n	sku		ze	n	g(aj)e(u)n	sku		a/na	ze	n
ze(un)	tsu		ze	n	-	-		-	-	-
ze(un)	tsue	e	ze	n	-	-		-	-	-
(z)e(u)	tse	e	ze	n	je(u)	tse	e	a/na	ze	n

1 - NORK **GUK**, **ZUK** eta **ZUEK**-en kasuan normalago erabiltzen dira, taula honetako (*ge-*, *ze-*) “NORK+denb.” ezaugarrixaz gainera, beste NORK ezaugarri bat (*GU*, *ZU*)

NORI-ren ondoren ipiñiz moldautako adizkixak: *gentsagun**, *zetsazun**, *zetsazuen**. Ikus: (1.1.15)en arazo honetaz jarritakua.

2 - Parentesi arteko (U), NORI = HIRI danian bakarrik darabigu. Ikus: (1.1.14)an esandakua.

3 - NORK = GU alokutibuan (*aj*) ezaugarririk ez darabigu eta ez dogu paradigmetan jarriko. Ikus: (1.1.21)en eta laugarren paragrafuan honetaz esandakua.

4 - Hittanuan *NORK* = *hárek* danian, eta emakumiarena dan *noka*-ko kasuan, adizkixaren amaieria:

*e + na + n = enan > *naen > nen* eta *e + na + ze + n = enazen > *naezen > nezen*

2.4.2.1 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Indikatibua Lehena (NOR/ZER = ha)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		hestan	hestan hestanan*	(z)estan jestan jestanan		ze(n)stan zestazun*	ze(n)sten zestazuen*	(z)esten jesten jestanen
2 HIRI - m	neuan			(z)euan	geuan geuagun*			(z)euen
3 HIRI - n	neunan			(z)eunan	geunan geunagun*			(z)eunen
4 HARI	netsan na(j)etsan na(j)etsanan	hetsan	hetsan hetsanan*	(z)etsan jetsan jetsanan	gentsan gentsagun* gentsan gentsagun* gentsanan gentsanagun*	zentsan zetsazun*	zentsen zetsazuen*	(z)etsen jetsen jetsanen
5 GURI		heskun heskuan*	heskun heskunan*	(z)eskun jeskuan jeskunan		ze(n)skun zeskuzun*	ze(n)skuen zeskuzuen*	(z)eskuen jeskuen jeskunen
6 ZURI	netsun			(z)etsuen	gentsun gentsugun*			(z)etsuen
7 ZUERI	netsuen			detsuez	gentsuen gentsuegun*			(z)etsuen
8 HÁRERI	netsen na(j)etsen na(j)etsenan	hetsen	hetsen hetsenan*	(z)etsen jetsen jetsenan	gentsen gentsegun* gentsen gentsegun* gentsenan gentsenagun*	zentsen zetsezun*	zentsen zetsezuen*	(z)etsen jetsen jetsenen

1 - Erabilleran hittanuan “j” hori jatia normala da, bokal artian doianian.

2 - “b” eta “c” zutabietako (*)z markauta daren adizkixak ez dira gramatika aldetik zuzenak, baiña halaxe darabiguz. Ikus: (1.1.1).

3 - “e”, “f” eta “g” zutabietako (*)dunak be ez dira gramatika aldetik zuzenak, NORK ezaugarria, aurrekuaz aparte, atzian be badaroielako; hau jokaerian nahiko logikua da izan, eta badiruri 3. pertsonako NORK adizkixetatik bereizteko premiñiak eraginda-edo sortutakuak dirala. Izan be, bittarteko “n” a NERI eta GURI kasuetan errez galtzen dogun ezkerro (zestan, zeskun), 3. pertsonako NORK adizkixekin (zestan, zeskun) bardintasunak sortzen jakuz. Baztargarrixago dira, NORK 3. pertsonako aditz-oiñarrixari NORK ezaugarriak ezarritz moldautakuak: (z)etsagun, (z)etsugun, (z)etsazun... Hónek ez dittugu paradigman jarri be egiñ. Ikus: (1.1.15)en arazo honetaz jarritakua.

4 - g8, h7 eta h8-n : ee > e egitten dogu.

2.4.2.2 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Indikatibua Lehena (NOR/ZER = hárek)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		hestazen	hestazen hestanazen*	(z)estazen jestazen jestanazen		ze(n)stazen zestazuzen*	ze(n)stezen zestazuezen*	(z)estezen jestezen jestanezen
2 HIRI - m	neuzazen			(z)euazen	geuazen geuaguzen*			(z)euezen
3 HARI - n	neunazen			(z)eunazen	geunazen geunaguzen*			(z)eunezen
4 HARI	netsazen na(j)etsazen na(j)etsanazen	hetsazen	hetsazen hetsanazen*	(z)etsazen jetsazen jetsanazen	gentsazen gentsaguzen* gentsazen gentsaguzen* gentsanazen gentsanaguzen*	zentsazen zetsazuzen*	zentsezen zetsazuezen*	(z)etsezen jetsezen jetsanezen
5 GURI		heskuzen heskuazen*	heskuzen heskunazen*	(z)eskuzen jeskuazen jeskunazen		ze(n)skuzen zeskuzuzen*	ze(n)skuezen zesküzuezen*	(z)eskuezen jeskuezen jeskunezen
6 ZURI	netsuzen			(z)etsuzen	gentsuzen gentsuguzen*			(z)etsuezen
7 ZUERI	netsuezen			(z)etsuezen	gentsuezen gentsueguzen*			(z)etsuezen
8 HÁRERI	netsezen na(j)etsezen na(j)etsenazen	hetsezen	hetsezen hetsenazen*	(z)etsezen jetsezen jetsenazen	gentsezen gentseguzen* gentsezen gentseguzen* gentsenazen gentsenaguzen	zentsezen zetsezuzen*	zentsezen zetsezuezen*	(z)etsezen jetsezen jetsenezen

2.4.3 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Baldintza

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak					
Baldintza	NORK + denbora + sustraixa	NORI	NORK pluralg.	NOR pluralg.	Baldintza	NORK + denbora + sustraixa	NORI	NORK pluralg.	Sexu markia	NOR
ba	ne(u)	sta		z	ba	n(aj)e(u)	sta		k/n	z
ba	he(u)	k/n		z	ba	-	-		-	-
ba	le(u)	tse		z	ba	l(aj)e(u)	tse		k/n	z
ba	ge(u)n	sku		z	ba	g(aj)e(u)n	sku		k/n	z
ba	ze(un)	tsu		z	ba	-	-		-	-
ba	ze(un)	tsue	e	z	ba	-	-		-	-
ba	le(u)	tse	e	z	ba	l(aj)e(u)	tse	e	k/n	z

1 - NORK **GUK**, **ZUK** eta **ZUEK**-en kasuan normalago erabiltzen dira, taula honetako (*ge-*, *ze-*) “NORK+denb” ezaugarrixaz gainera, beste NORK ezaugarri bat (*GU*, *ZU*)

NORI-ren ondoren ipiñiz moldautako adizkixak: *bagentsagu**, *bazetsazu**, *bazetsazue**. Ikus: (1.1.15)en arazo honetaz jarritakua.

2 - Parentesi arteko (U), NORI = HIRI darian bakarrik darabigu. Ikus: (1.1.14)an esandakua.

3 - NORK = GU alokutibuan (*aj*) ezaugarririk ez darabigu eta ez dogu, kasu honetan, paradigmatan jarriko. Ikus:(1.1.21)en eta laugarren paragrafuan honetaz esandakua.

3 - Hittanuan *NORK* = *hárek* darian, eta emakumiarena dan *noka*-ko kasuan, adizkixaren amaieria:

$e + na = ena > *nae > ne$ eta $e + na + z = enaz > *naez > nez$

2.4.3.1 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Baldintza (NOR/ZER = ha)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		bahesta	bahesta bahestan*	balesta bal(aj)estak bal(aj)estan		baze(n)sta baze(n)stazu*	baze(n)ste baze(n)stazue*	baleste bal(aj)estek bal(aj)esten
2 HIRI - m	baneuk			baleuk	bageunk bageuagu*			baleue
3 HIRI - n	baneun			baleun	bageun bageunagu*			baleune
4 HARI	banetsa bana(j)etsak bana(j)etsan	bahetsa	bahetsa bahetsan*	baletsa bal(aj)etsak bal(aj)etsan	bagentsa bagentsagu* bagentsak bagentsagu* bagentsan bagentsanagu*	bazentsa bazentsazu*	bazentse bazentsazue*	baletse bal(aj)etsek bal(aj)etsen
5 GURI		bahesku	bahesku baheskun*	balesku bal(aj)eskuk bal(aj)eskun		baze(n)sku baze(n)skuzu*	baze(n)skue baze(n)skuzue*	baleskue bal(aj)eskuek bal(aj)eskune
6 ZURI	banetsu			baletsu	bagentsu bagentsugu*			baletsue
7 ZUERI	banetsue			baletsue	bagentsue bagentsuegu*			baletsue
8 HÁRERI	banetse bana(j)etsek bana(j)etsen	bahetse	bahetse bahetsen*	baletse bal(aj)etsek bal(aj)etsen	bagentse bagentsegu* bagentsek bagentsegu* bagentsen bagentsenagu*	bazentse bazentsezu*	bazentse bazentsezue*	baletse bal(aj)etsek bal(aj)etsene

- 1- Erabilleran, hittanuan “j”a errez jausten jaku, bokal artian doianian.
- 2 - “c” zutabeko (*)z markauta daren adizkixak ez dira gramatika aldetik zuzenak, baiña halaxe darabiguz. Ikus: (1.1.1).
- 3 - “e”, “f” eta “g” zutabietako (*)dunak be ez dira gramatika normatibuen aldetik zuzenak, NORK ezaugarrixa, aurrekuaz aparte, atzian be badaroielako; Ikus: (1.1.15)en arazo honetaz jarritakua, baitta (2.4.2.1)ko 3. oharra be. Baztargarrixago deritxegu, asko entzuten diran arren, NORK 3. pertsonako aditz-oiñarrixari NORK ezaugarrixok ezarriz moldautakueri: balestazu*, baletsazu*, baleskuzu*,....

4 - **baleskit***, **baleskixo***, **baleskigu***... eta holakuak ez dira BALDINTZAzko adizki jatorrak ONDORIXUarena dan KE markia (*ke > ki*) dauke barruan eta.

Erabili bai badarabiguz baiña ez dira zuzenak. Ikus: (1.1.8)n esandakua.

5 - “d” eta “h” zutabietako adizkixetan, “aj” alokutibo-markia nahiko galduta daukagu; hori barik darabiguz jeneralian.

2.4.3.2 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Baldintza (NOR/ZER = hárek)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		bahestaz	bahestaz bahestanaz*	balestaz bal(aj)estazak bal(aj)estanaz		baze(n)staz baze(n)stazuz*	baze(n)staz baze(n)stazuez*	balestaz bal(aj)estazak bal(aj)estanaz
2 HIRI - m	baneuaz			baleuaz	bageuaz bageuaguz*			baleuez
3 HIRI - n	baneunaz			baleunaz	bageunaz bageunaguz*			baleunez
4 HARI	banetsaz bana(j)etsaz bana(j)etsanaz	bahetsaz	bahetsaz bahetsanaz*	baletsaz bal(aj)etsazak bal(aj)etsanaz	bagentsaz bagentsaguz* bagentsazak bagentsaguzak* bagentsanaz bagentsanaguz*	bazentsaz bazetsazuz*	bazentsezz bazetsazuez*	baletsez bal(aj)etsezak bal(aj)etsenaz
5 GURI		baheskuz baheskuaz*	baheskuz baheskunaz*	baleskuz bal(aj)eskuaz bal(aj)eskunaz		baze(n)skuz bazeskuzuz*	baze(n)skuez bazeskuzuez*	baleskuez bal(aj)eskuezak bal(aj)eskunaz
6 ZURI	banetsuz			baletsuz	bagentsuz bagentsuguz*			baletsuez
7 ZUERI	banetsuez			baletsuez	bagentsuez bagentsueguz*			baletsueez
8 HÁRERI	banetsez bana(j)etsez bana(j)etsenaz	bahetsez	bahetsez bahetsenaz*	baletsez bal(aj)etsezak bal(aj)etsenaz	bagentsez bagentseguz* bagentsezak bagentseguzak* bagentsenaz bagentsegunaz*	bazentsez bazetsezuz*	bazentseez bazetsezuez*	baletsez bal(aj)etsezak bal(aj)etsenaz

1 - ZER BAKARRAri (2.4.3.1)en egindako ohar ber-berak egin leikez hemen be.

2 - Gizonezkuari dagokixozen hittano-amaiera batzuek, argittasunaren mesederako, bizkaieriaren eredu orokorrari jarraituz ipiñi dittugu: *balestazak, baletsazak, baletsezak, bagentsazak, bagentsezak, balestazak, baletsezak, baleskuezak, baletsezak*. Ikus: (1.1.22)n hittanoko adizkixetan ZER pluraletako amaieren gaiñian esandakua.

2.4.4 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Ondorixua

Indikatiboko Lehenaldixa erabiltzen da geruago eta gehixago Ondorixuaren ordezt: *esango netsan**, *esango neskixo* edo *esango netsake* erabilli biharrian. Ondorixua erabiltzen darian, (1.1.16)an esan dogunez, eredu bi darabiguz, segun eta “KE” (ondorixuaren markia) “NORI”ren aurretik edo atzetik ipintzen dan:

2.4.4.1: “a” eredu, aurretik doiana, bizkai-joerakua.

2.4.4.2: “b” eredu, atzetik doiana, giputz-joerakua, Eibarren bestia baiño zabalduago daguana.

2.4.4.1 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Ondorixua (“a” eredu: bizkai-joerakua)

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak					
NORK + denbora + sustraixa	ONDORIXO markia KE > KI	NORI	NORK pluralg.	NOR pluralg.	NORK + denbora + sustraixa	ONDORIXO markia KE > KI	NORI	NORK pluralg.	Sexu markia	NOR
ne(u)s	ki	t/da		z	n(aj)e(u)s	ki	t/da		k/n	z
he(u)s	ki	k/n		z	-	-	-		-	z
le(u)s	ki	o		z	l(aj)e(u)s	ki	o		k/n	z
ge(u)ns	ki	gu		z	g(aj)e(u)ns	ki	gu		k/n	z
ze(un)s	ki	zu		z	-	-	-		-	z
ze(un)s	ki	zue	e	z	-	-	-		-	z
le(u)s	ki	oe	e	z	l(aj)e(u)s	ki	oe	e	k/n	z

1 - Parentesi arteko (U), NORI = HIRI danian bakarrik darabigu. Ikus: (1.1.14)an esandakua.

2 - NORK = GU alokutibuan (*aj*) ezaugarriarik ez darabigu, eta ez dogu, kasu honetan, paradigmetan jarriko. Ikus: (1.1.21)en laugarren paragrafua.

3 - Hittanuan NORK = *hárek* danian, eta emakumiarena dan *noka*-ko kasuan, adizkixen amaieria:

kida + e + n > *kiraen > **kirane** ; u + e + n = uen > **une** ; o + e + n = oen > **one**; oe + e + n = *oeen > **uene**.

4 - ki + da > **kira**, eta ki + t + e > **kitte**, ki + t + ek > **kittek**.

5 - Ondorixo-markia KE da berez, baiña gaur egunian, NORI ezaugarrixaren aurrian doianian, KI bihurtu da, datibo-aurreko markioneekin bat egiñez.

2.4.4.1.1 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Ondorixua “a” eredia (NOR/ZER=ha)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		heskitt heskirak*	heskitt heskirak*	leskitt l(aj)eskirak l(aj)eskiran		ze(n)skitt	ze(n)skitte	leskitte l(aj)eskittek l(aj)eskirane
2 HIRI - m	neuskik			leuskik	geu(n)skik			leuskiek
3 HIRI - n	neuskiñ			leuskiñ	geu(n)skiñ			leuskiñe
4 HARI	neskixo n(aj)eskixok n(aj)eskixon	heskixo heskixok*	heskixo heskixon*	leskixo l(aj)eskixok l(aj)eskixon	ge(n)skixo ge(n)skixok ge(n)skixon	ze(n)skixo	ze(n)skixue	leskixue l(aj)eskixuek l(aj)eskixone
5 GURI		heskigu heskiguk*	heskigu heskigun*	leskigu l(aj)eskiguk l(aj)eskigun		ze(n)skigu	ze(n)skigue	leskigue l(aj)eskiguek l(aj)eskigune
6 ZURI	neskizu			leskizu	ge(n)skizu			leskizue
7 ZUERI	neskizue			leskizue	ge(n)skizue			leskizue
8 HÁRERI	neskixue n(aj)eskixuek n(aj)eskixone	heskixue heskixuek*	heskixue heskixone*	leskixue l(aj)eskixuek l(aj)eskixone	ge(n)skixue ge(n)skixuek ge(n)skixone	ze(n)skixue	ze(n)skixue	leskixue l(aj)eskixuek l(aj)eskixuene

1 - Erabilleran, hittuan “j”a errez jausten jaku bokal artian doianian eta ez dogu ahoskatzen.

2 - “b” eta “c” zutabetan (*)z markauta daren adizkixak ez dira gramatika aldetik zuzenak, baiña halaxe darabiguz batez be “c” zutabekuak. Ikus: (1.1.1).

3 - “aj” alokutibo markia nahiko galduta daukagu eta Ondorixuan gehixago entzuten dira “aj” bako adizkixak.

4 - Aditz-modu honek daukan erabilpen urrixaren barruan, adizki zuzenekin batera, ziharo baztertzekuak diran holako adizkixak be entzuten dira: *leskirazu*/leskirazue**, *leskixozu*/leskixozue**, *leskiguzu*/lekiguzue**, *leskixuezu*/leskixuezue**. Ikus: (1.1.15).

2.4.4.1.2 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Ondorixua “a” eredua (NOR/ZER = hárek)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		heskiraz	heskiraz heskiranaz*	leskiraz l(aj)eskirazak l(aj)eskiranaz		ze(n)skiraz	ze(n)skittez	leskittez l(aj)eskititezak l(aj)eskiranez
2 HIRI - m	neuskiaz			leuskiaz	geu(n)skiaz			leuskiezak
3 HIRI - n	neuskiñaz			leuskiñaz	geu(n)skiñaz			leuskiñez
4 HARI	neskioxoz n(aj)eskixuaz n(aj)eskixonaz	heskioxoz heskixuaz*	heskioxoz heskixonaz*	leskioxoz l(aj)eskixuaz l(aj)eskixonaz	ge(n)skioxoz ge(n)skixuaz ge(n)skixonaz	ze(n)skioxoz	ze(n)skixueuz	leskixueuz l(aj)eskixueuzak l(aj)eskixoneuz
5 GURI		heskiguz heskiguaz*	heskiguz heskigunaz*	leskiguz l(aj)eskiguaz l(aj)eskigunaz		ze(n)skiguz	ze(n)skigueuz	leskigueuz l(aj)eskigueuzak l(aj)eskiguneuz
6 ZURI	neskizuz			leskizu	ge(n)skizuz			leskizueuz
7 ZUERI	neskizueuz			leskizue	ge(n)skizueuz			leskizueuz
8 HÁRERI	neskixueuz n(aj)eskixueuz n(aj)eskixoneuz	heskixueuz	heskixueuz heskixoneuz*	leskixue l(aj)eskixueuzak l(aj)eskixoneuz	ge(n)skixueuz ge(n)skixueuzak ge(n)skixoneuz	ze(n)skixueuz	ze(n)skixueuz	leskixueuz l(aj)eskixueuzak l(aj)eskixueneuz

1 - Aurreko orrialdian jarritako oharrak egin leikez hemen be.

2 - Baldintzan egin dogun moduan, gizonezkuari dagokixozen hittano-amaiera batzuek, argittasunaren mesederako, bizkaieraren eredu orokorrari jarraituz ipiñi dittuguz: *leskirazak, leskixueuzak, genskixueuzak, leskititezak, leskixueuzak, leskigueuzak*. Ikus: (1.1.22).

2.4.4.2 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Ondorixua (“b” eredu: giputz-joerakua)

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak					
NORK + denbora + sustraixa	NORI	ONDORIXO markia	NORK pluralg.	NOR pluralg.	NORK + denbora + sustraixa	NORI	ONDORIXO markia	NORK pluralg.	Sexu markia	NOR pluralg.
ne(u)	sta	ke		z	n(aj)e(u)	sta	ke		k/n	z
he(u)	a/na	ke		z	-	-	-		-	-
le(u)	tsa	ke		z	l(aj)e(u)	tsa	ke		k/n	z
ge(u)n	sku	ke		z	g(aj)e(u)n	sku	ke		k/n	z
ze(un)	tsu	ke		z	-	-	-		-	-
ze(un)	tsue	ke	e	z	-	-	-		-	-
le(u)	tse	ke	e	z	l(aj)e(u)	tse	ke	e	k/n	z

1 - Parentesi arteko (U), NORI = HIRI danian bakarrik darabigu. Ikus: (1.1.14).

2 - NORK = GU alokutibuan (aj) ezaugarririk ez darabigu, eta ez dogu, kasu honetan, paradigmetan jarriko. Ikus: (1.1.21)en laugarren paragrafua.

3 - ee > **ie** ; e + n = en > **ne**.

2.4.4.2.1 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Ondorixua “b” eredia (NOR/ZER = ha)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		hestake hestakek*	hestake hestaken*	lestake l(aj)estakek l(aj)estaken		ze(n)stake	ze(n)stakie	lestakie l(aj)estakiek l(aj)estakene
2 HIRI - m	neucke			leuake	geuake			leuakie
3 HIRI - n	neunake			leunake	geunake			leunakie
4 HARI	netsake n(aj)etsakek n(aj)etsaken	hetsake hetsakek*	hetsake hetsaken*	letsake l(aj)etsakek l(aj)etsaken	gentsake gentsakek gentsaken	zentsake	zentsakie	letsakie l(aj)etsakiek l(aj)etsakene
5 GURI		heskuke heskukek*	heskuke heskuken*	leskuke l(aj)eskukek l(aj)eskuken		ze(n)skuke	ze(n)skukie	leskukie l(aj)eskukiek l(aj)eskukene
6 ZURI	netsuke			letsuke	gentsuke			letsukie
7 ZUERI	netsueke			letsueke	gentsueke			letsuekie
8 HÁRERI	netseke n(aj)etsekek n(aj)etseken	hetseke hetsekek*	hetseke hetseken*	letseke l(aj)etsekek l(aj)etseken	gentseke gentsekek gentseken	zentseke	zentsekie	lletsekie l(aj)etsekiek l(aj)etsekene

1 - Erabilleran, hittanuan “j”a errez jausten jaku bokal artian doianian eta ez dogu ahoskatzen.

2 - “b” eta “c” zutabetan (*)z markauta daren adizkixak ez dira gramatika aldetik zuzenak, baiña halaxe darabiguz, batez be “c” zutabekuak. Ikus: (1.1.1).

3 - “aj” alokutibo markia nahiko galduta daukagu eta, aditz-modu honek daukan erabilpen urrixan, gehixago entzuten dira “aj” bako adizkixak.

4 - Hau aditz-moduau geruago eta gitxiago darabigu eta erabilpen urri horren barruan, adizki zuzenekin batera ziharo baztertekuak diran holako adizkixak be entzuten dira: *lestakezu/zuke**, *letsakezu/zuke**..., *lestakezue/zueke**, *letsakezue/zueke**,... Ikus: (1.1.15).

2.4.4.2.2 - Laguntzaillia, EUTSI: NOR-NORI-NORK Ondorixua “b” eredua (NOR/ZER = hárek)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		hestakez hestakiaz*	hestakez hestakenaz*	lestakez l(aj)estakiaz l(aj)estakenaz		ze(n)stakez	ze(n)stakiez	lestakiez l(aj)estakiezak l(aj)estakenez
2 HIRI - m	neuakez			leuakez	geuakez			leuakiez
3 HIRI - n	neunakez			leunakez	geunakez			leunakiez
4 HARI	netsakez n(aj)etsakiaz n(aj)etsakenaz	hetsakez hetsakiaz*	hetsakez hetsakenaz*	letsakez l(aj)etsakiaz l(aj)etsakenaz	gentsakez gentsakiaz gentsakenaz	zentsakez	zentsakiez	letsakiez l(aj)etsakiezak l(aj)etsakenez
5 GURI		heskukez heskukiaz*	heskukez heskukienaz*	leskukez l(aj)eskukiaz l(aj)eskukienaz		ze(n)skukez	ze(n)skukiez	leskukiez l(aj)eskukiezak l(aj)eskukenez
6 ZURI	netsukez			letsukez	gentsukez			letsukiez
7 ZUERI	netsuekez			letsuekez	gentsuekez			letsuekiez
8 HÁRERI	netseke n(aj)etsekiaz n(aj)etsekenaz	hetsekez hetsekiaz*	hetsekez hetsekenaz*	letsekez l(aj)etsekiaz l(aj)etsekenaz	gentsekez gentsekiaz gentsekenaz	zentsekez	zentsekiez	letsekiez l(aj)etsekiezak l(aj)etsekenez

1 - Honen aurreko orrialdian jarritako oharrak balio dabe honako be.

2 - Gizonezkuari dagokixozen hittano-amaiera batzuek, argittasunaren mesederako, bizkaieraren eredu orokorrari jarraituz ipiñi dittuguz:

lestakiezak, letsakiezak, leskukiezak, letsekiezak.

2.4.5 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Ahalezkua Oraina-Hipotetikua

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak					
NORK + denbora + sustraixa	AHAL markia KE > KI	NORI	NORK pluralg.	NOR pluralg.	NORK + denbora + sustraixa	AHAL markia KE > KI	NORI	NORK pluralg.	Sexu markia	NOR pluralg.
nei	ki	t/da		z	n(aj)ei	ki	t/da		k/n	z
hei	ki	k/n		z	-	-	-		-	-
lei	ki	o		z	l(aj)ei	ki	o		k/n	z
gei(n)	ki	gu		z	g(aj)ei(n)	ki	gu		k/n	z
zei(n)	ki	zu		z	-	-	-		-	-
zei(n)	ki	zue	e	z	-	-	-		-	-
lei	ki	oe	e	z	l(aj)ei	ki	oe	e	k/n	z

1 - kida > **kira**, kida + e + n = *kiraen > **kirane** eta kit + e > **kitte**, kit + ek > **kittek**

2 - NORK = GU alokutibuan (aj) ezaugarririk ez darabigu, eta ez dogu, kasu honetan, paradigmatan jarriko. Ikus: (1.1.21)en laugarren paragrafua.

3 - KE ahal-markia desagertu egiten da NORI-ren aurrrian doianian, KI datibo-aurrekuonekin bat eginez.

2.4.5.1. - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Ahalezkua Oraina-Hipotetikua (NOR/ZER = ha)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		heikitt heikirak*	heikitt heikiran*	leikitt l(aj)eikirak l(aj)eikiran		zeinkitt	zeinkitte	leikitte l(aj)eikittek l(aj)eikirane
2 HIRI - m	neikik			leikik	geinkik			leikiek
3 HIRI - n	neikiñ			leikiñ	geinkiñ			leikiñe
4 HARI	neikixo n(aj)eikixok n(aj)eikixon	heikixo heikixok*	heikixo heikixon*	leikixo l(aj)eikixok l(aj)eikixon	geinkixo geinkixok geinkixon	zeinkixo	zeinkixue	leikixue l(aj)eikixuek l(aj)eikixone
5 GURI		heikigu heikiguk*	heikigu heikigun*	leikigu l(aj)eikiguk l(aj)eikigun		zeinkigu	zeinkigue	leikigue l(aj)eikiguek l(aj)eikigune
6 ZURI	neikizu			leikizu	geinkizu			leikizue
7 ZUERI	neikizue			leikizue	geinkizue			leikizue
8 HÁRERI	neikixue n(aj)eikixuek n(aj)eikixone	heikixue heikixuek*	heikixue heikixone*	leikixue l(aj)eikixuek l(aj)eikixone	geinkixue geinkixuek geinkixone	zeinkixue	zeinkixue	leikixue l(aj)eikixuek l(aj)eikixuene

1 - Aditz modu hau gitxi erabiltzen da eta , honen ordez, Indikatiboko formak erabiltzeko joera handixa dago: **“ahal destak”** **“heikitt”**en ordez... eta abar.

2 - NOR-NORI sailleko adizkixekin bardintasanak dittugu: HAREK HARI **emon leikixo** - HA HARI **juan leikixo**

3 - Ikus: Sarrerako (1.1.2), (1.1.6) eta (1.1.9) Ahalezkuaz idatzittakua.

4 - Ikus: (1.1.1)en, “b” eta “c” zutabetan markauta daren adizkixen gainian esandakua.

2.4.5.2. - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Ahalezkua Oraiña-Hipotetikua (NOR/ZER = hárek)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		heikiraz	heikiraz heikiranaz*	leikiraz l(aj)eikiraz l(aj)eikiranaz		zeinkiraz	zeinkitzez	leikitzez l(aj)eikitzezak l(aj)eikiranez
2 HIRI - m	neikiaz			leikiaz	geinkiaz			leikiezak
3 HIRI - n	neikiñaz			leikiñaz	geinkiñaz			leikiñez
4 HARI	neikixoz n(aj)eikixuaz n(aj)eikixonaz	heikixoz heikixuaz*	heikixoz heikixonaz*	leikixoz l(aj)eikixuaz l(aj)eikixonaz	geinkixoz geinkixuaz geinkixonaz	zeinkixoz	zeinkixuez	leikixuez l(aj)eikixuezak l(aj)eikixonez
5 GURI		heikiguz heikiguaz*	heikiguz heikigunaz*	leikiguz l(aj)eikiguaz l(aj)eikigunaz		zeinkiguz	zeinkiguez	leikiguez l(aj)eikiguezak l(aj)eikigunaz
6 ZURI	neikizuz			leikizuz	geinkizuz			leikizuez
7 ZUERI	neikizuez			leikizuez	geinkizuez			leikizuez
8 HÁRERI	neikixuez n(aj)eikixuezak n(aj)eikixonez	heikixuez	heikixuez heikixonez*	leikixuez l(aj)eikixuezak l(aj)eikixonez	geinkixuez geinkixuezak geinkixonez	zeinkixuez	zeinkixuez	leikixuez l(aj)eikixuezak l(aj)eikixonez

1 - Bizkaieraren ereduari jarraituz, jarri dittugun hittano-amaiera batzuek, gizonezkuari dagokioxozenak: *leikitzezak*, *leikiezak*, *leikixuezak*, *leikiguezak*, *neikixuezak*, *geinkixuezak*. Ikus: (1.1.22).

2.4.6 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Ahalezkua Lehena

Adizki normalak						Hittanorako adizki alokutibuak						
NORK + denbora + sustraixa	AHAL markia KE > KI	NORI	NORK pluralg.	NOR pluralg.	Denbora atziz.	NORK + denbora + sustraixa	AHAL markia KE > KI	NORI	NORK pluralg.	Sexu markia	NOR pluralg.	Denbora atziz.
nei	ki	da/t		ze	n	n(aj)ei	ki	da/t		a/na	ze	n
hei	ki	a/na		ze	n	-	-	-		-	-	-
(z)ei	ki	o		ze	n	(j)ei	ki	o		a/na	ze	n
gei(n)	ki	gu		ze	n	g(aj)ei(n)	ki	gu		a/na	ze	n
zei(n)	ki	zu		ze	n	-	-	-		-	-	-
zei(n)	ki	zue	e	ze	n	-	-	-		-	-	-
(z)ei	ki	oe	e	ze	n	(j)ei	ki	oe	e	a/na	ze	n

1 - kidan > **kiran**, kida + e + nan = *kiraenan > **kiranen** eta kit + en > **kitten**

2 - NORK = GU alokutibuan (aj) ezaugarririk ez darabigu, eta ez dogu, kasu honetan, paradigmatan jarriko. Ikus: (1.1.21)en laugarren paragrafua.

3 - KE ahal-markia desagertu egiten da NORI-ren aurrian doianian, KI datibo-aurrekuonekin bat eginez.

2.4.6.1 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Ahalezkua Lehena (NOR/ZER = ha)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		heikiran	heikiran heikiranan*	zeikiran jeikiran jeikiranan		zeikiran	zeinkitten	zeikitten jeikitten jeikiranen
2 HIRI - m	neikian			zeikian	geikian			zeikien
3 HIRI - n	neikiñan			zeikiñan	geikiñan			zeikiñen
4 HARI	neikixon n(aj)eikixuan n(aj)eikixonan	heikixon heikixuan*	heikixon heikixonan*	zeikixon jeikixuan jeikixonan	geikixon geikixuan geikixonan	zeinkixon	zeinkixuen	zeikixuen jeikixuen jeikixonen
5 GURI		heikigun heikiguan*	heikigun heikiguanan*	zeikigun jeikiguan jeikiguanan		zeinkigun	zeinkiguen	zeikiguen jeikiguen jeikigunen
6 ZURI	neikizun			zeikizun	geinkizun			zeikizuen
7 ZUERI	neikizuen			zeikizuen	geinkizuen			zeikizuen
8 HÁRERI	neikixuen n(aj)eikixuen n(aj)eikixonen	heikixuen	heikixuen heikixonen*	zeikixuen jeikixuen jeikixonen	geinkixuen geinkixuen geinkixonen	zeinkixuen	zeinkixuen	zeikixuen jeikixuen jeikixuenen

1 - Hau aditz-moduau oraiñaldixan gitxi erabiltzen baldin bada, lehenaldixan gitxiago. Indikatiboko formetara jotzen da sarri: **“ahal netsan”** **“neikixon”**en ordez.

2 - Ikus: Sarrerako (1.1.2), (1.1.6) eta (1.1.9) Ahalezkuaz idatzitakuak.

3 - Ikus: (1.1.1)en, “b” eta “c” zutabetan markauta daren adizkixen gaiñan esandakua.

2.4.6.2 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Ahalezkoa Lehena (NOR/ZER = hárek)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		heikirazen	heikirazen heikiranazen*	zeikirazen jeikirazen jeikiranazen		zeinkirazen	zeinkittezen	zeikittezen jeikittezen jeikiranezen
2 HIRI - m	neikiazan			zeikiazan	geinkiazan			zeikiezen
3 HIRI - n	neikiñazan			zeikiñazan	geinkiñazan			zeikiñezen
4 HARI	neikixozen n(a)elikixuazen n(a)elikixonazen	heikixozen heikixuazen*	heikixozen heikixonazen*	zeikixozen jeikixuazen jeikixonazen	geinkixozen geinkixuazen geinkixonazen	zeinkixozen	zeinkixuezen	zeikixuezen jeikixuezen jeikixonezen
5 GURI		heikiguzen heikiguazen*	heikiguzen heikigunazen*	zeikiguzen jeikiguazen jeikigunazen		zeinkiguzen	zeinkiguezen	zeikiguezen jeikiguezen jeikigunezen
6 ZURI	neikizuzen			zeikizuzen	geinkizuzen			zeikizuezen
7 ZUERI	neikizuezen			zeikizuezen	geinkizuezen			zeikizuezen
8 HÁRERI	neikixuezen n(a)elikixuezen n(a)elikixonezen	heikixuezen	heikixuezen heikixonezen*	zeikixuezen jeikixuezen jeikixonezen	geinkixuezen geinkixuezen geinkixonezen	zeinkixuezen	zeinkixuezen	zeikixuezen jeikixuezen jeikixuenezen

2.4.7 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Subjuntibua Oraña

NOR + denbora + sustraixa	NORI	NORK	NOR Pluralgillia	Subjuntibo atzizkixa
dei	da	da		n
	a/ana ₍₂₎	a/na		n
	o	-		n
	gu	gu		n
	zu	zu		n
dei	zue	zue		n
	oe	e	ze	n

1 - d (bokal artian) > r.

2 - HI-Emakumiari dagokixon NORI markia *-ana-* darabigu, *-na-* erabili biharrian.

Ikus: (1.1.12)an honetaz idatzitakua.

2.4.7.1 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Subjuntibua Oraiña (NOR/ZER = ha)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK-m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		deiran	deiranan	deiran		deirazun	deirazuen	deiren
2 HIRI - m	deixaran			deixan	deixagun			deixen
3 HIRI - n	deixanaran			deixanan	deixanagun			deixanen
4 HARI	deixoran	deixuan	deixonan	deixon	deixogun	deixozun	deixozuen	deixuen
5 GURI		deiguan	deigunan	deigun		deiguzun	deiguzuen	deiguen
6 ZURI	deizuran			deizun	deizugun			deizuen
7 ZUERI	deizueran			deizuen	deizuegun			deizuen
8 HÁRERI	deixueran	deixuen	deixuenan	deixuen	deixuegun	deixuezun	deixuezuen	deixuen

2.4.7.2 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Subjuntibua Oraiña (NOR/ZER = hárek)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK-m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		deirazen	deiranazen	deirazen		deirazuzen	deirazuezen	deirezen
2 HIRI - m	deixarazen			deixazen	deixaguzen			deixezen
3 HIRI - n	deixanarazen			deixanazen	deixanaguzen			deixanezen
4 HARI	deixorazen	deixuazen	deixonazen	deixozen	deixoguzen	deixozuzen	deixozuezen	deixuezen
5 GURI		deiguazen	deigunazen	deiguzen		deiguzuzen	deiguzuezen	deiguezen
6 ZURI	deizurazen			deizuzen	deizuguzen			deizuezen
7 ZUERI	deizuerazen			deizuezen	deizueguzen			deizuezen
8 HÁRERI	deixuerazen	deixuezen	deixuenazen	deixuezen	deixueguzen	deixuezuzen	deixuezuezen	deixuezen

2.4.8 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Subjuntibua Lehena

NORK + denbora + sustraixa	NORI	NORK pluralgillia	NOR Pluralgillia	Subjuntibo markia
nei	da		ze	n
hei	a/ana ₍₂₎		ze	n
(z)ei	o		ze	n
ge(ng)i	gu		ze	n
ze(ng)i	zu		ze	n
ze(ng)i	zue	e	ze	n
(z)ei	oe	e	ze	n

1 - d (bokal artian) > **r** ; io > **ixo** ; ioe > ixoe > **ixue**.

2 - HI-Emakumiari dagokixon NORI markia *-ana-* darabigu, *-na-* erabili biharrian.

Ikus: (1.1.12)n honetaz idatzittakua.

3 - Parentesi arteko (ng) galduta daukagu eta *gengi* > **gei** eta *zengi* > **zei** egitten dittugu.

2.4.8.1 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Subjuntibua Lehena (NOR/ZER = ha)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK-m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		heiran	heiran heiranan*	(z)eiran		zeiran zeirazun*	zeiren zeirazuen*	(z)eiren
2 HIRI - m	neixan			(z)eixan	geixan			(z)eixen
3 HIRI - n	neixanan			(z)eixanan	geixanan			(z)eixanen
4 HARI	neixon	heixon heixuan*	heixon heixonan*	(z)eixon	geixon	zeixon zeixozun*	zeixuen zeixozuen*	(z)eixuen
5 GURI		heigun heiguan*	heigun heigunan*	(z)eigun		zeigun zeiguzun*	zeiguen zeiguzuen*	(z)eiguen
6 ZURI	neizun			(z)eizun	geizun			(z)eizuen
7 ZUERI	neizuen			(z)eizuen	geizuen			(z)eizuen
8 HÁRERI	neixuen	heixuen	heixuen heixuenan*	(z)eixuen	geixuen	zeixuen zeixuezun*	zeixuen zeixuezuen*	(z)eixuen

1 - Ikus: (1.1.1)en, “b” eta “c” zutabetan markauta daren adizkixen gaiñian esandakua.

2 - Hirugarren lerroko adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.12).

3 - (f) eta (g) zutabetan markauta daren adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.15).

2.4.8.2 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Subjuntibua Lehena (NOR/ZER = hárek)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK-m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		heirazen	heirazen heiranazen*	(z)eirazen		zeirazen zeirazuzen*	zeirezen zeirazuezen*	(z)eirezen
2 HIRI - m	neixazen			(z)eixazen	geixazen			(z)eixezen
3 HIRI - n	neixanazen			(z)eixanazen	geixanazen			(z)eixanezen
4 HARI	neixozen	heixozen heixuazen*	heixozen heixonazen*	(z)eixozen	geixozen	zeixozen zeixozuzen*	zeixuezen zeixozuezen*	(z)eixuezen
5 GURI		heiguzen heiguazen*	heiguzen heigunazen*	(z)eiguzen		zeiguzen zeiguzuzen*	zeiguezen zeiguzuezen*	(z)eiguezen
6 ZURI	neizuzen			(z)eizuzen	geizuzen			(z)eizuezen
7 ZUERI	neizuezen			(z)eizuezen	geizuezen			(z)eizuezen
8 HÁRERI	neixuezen	heixuezen	heixuezen heixuenazen*	(z)eixuezen	geixuezen	zeixuezen zeixueuzen*	zeixuezen zeixueuzuezen*	(z)eixuezen

2.4.9 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Agintera

NOR + sustraixa	NORI	NORK	Pluralgillia
-	da	-	
-	-	k/n	
e(g)i	o	-	
-	gu	-	
-	-	zu	
-	-	zue	
e(g)i	oe	-	z

1 - d (bokal artian) > **r** ; io > **ixo** ; ioe > **ixue** ;

ioen > **ixone**

2 - Parentesi arteko eta sustraixarena dan (g)a, ez dogu ahoskatzen eta idatzi be ez dogu idatziko, Ahalezkuan eta Subjuntibuan egin dogun moduan.

2.4.9.1 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Agintera (NOR/ZER = ha)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK-m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		eirak <i>esairak</i> <i>botairak</i>	eiran <i>esairan</i> <i>botairan</i>	deirala		eirazu <i>esairazu</i> <i>botairazu</i>	eirazue <i>esairazue</i> <i>botairazue</i>	deirela
2 HIRI - m				deixala				deixela
3 HIRI - n				deixanala				deixanela
4 HARI		eixok <i>esaixok</i> <i>botaixok</i>	eixon <i>esaixon</i> <i>botaixon</i>	deixola		eixozu <i>esaixozu</i> <i>botaixozu</i>	eixozue <i>esaixozue</i> <i>botaixozue</i>	deixuela
5 GURI		eiguk <i>esaiguk</i> <i>botaignuk</i>	eigun <i>esaigun</i> <i>botaignun</i>	deigula		eiguzu <i>esaiguzu</i> <i>botaignuzu</i>	eiguzue <i>esaiguzue</i> <i>botaignuzue</i>	deiguela
6 ZURI				deizula				deizuela
7 ZUERI				deizuela				deizuela
8 HÁRERI		eixuek <i>esaixuek</i> <i>botaixuek</i>	eixone <i>esaixone</i> <i>botaixone</i>	deixuela		eixuezu <i>esaixuezu</i> <i>botaixuezu</i>	eixuezue <i>esaixuezue</i> <i>botaixuezue</i>	deixuela

1 - Aginterazko adizkixak “NORK bigarren pertsonia”renak dira: **b**, **c**, **f** eta **g** zutabietakuak; **d** eta **h** zutabietako adizkixak Subjuntibokuak dira izan, nahiz eta **agintzeko** be erabiltzen diran.

2 - Agintera hutsezko adizkixak, **b**, **c**, **f** eta **g** zutabietakuak, dira erabillixenak: baltzez markauta darenak.

3 - Agintera hutsezko adizkixak, **b**, **c**, **f** eta **g** zutabietakuak, (*HIK-m*, *HIK-n*, *ZUK* eta *ZUEK*),

baiezko perpausetan, laguntzaillia beste aditz bati lotzerakuan eratzen dan adizki konposatuaren bi elementuak (aditz nagusixa eta laguntzaillia) lotuta idatzi eta ahoskatuko dira, aditz nagusixa bokalez edo **n**-z amaitzen bada; eta halan, nahiz eta laguntzaillia tartian izan, trinko edo sintetiko itxura guztia daukan adizkixa sortzen jaku. Hona hemen *Aditz nagusixa* eta *Laguntzaillia* lotzeko erregelia:

– Laguntzaillia beti **E** barik,

– Aditz nagusixa:

- **I**, **N** edo **U**-z amaitzen bada bere azken **I**, **N** edo **U** barik: *erosi* > *eros-*, *esan* > *esa-*, *kontau* > *konta*, *siñistu* > *siñist-*, *konpondu* > *konpond-*, **edo**
- **A**, **E** edo **O**-z amaitzen bada, ezer galdu barik: *bot-*, *erre-*, *jaso-*

(Ikusi paradigma honetan *esan* eta *bot* aditzen adizkixak, letra etzanez jarrittakuak, erregela honen arabera tajutu dittugunak)

ezezko perpausetan bananduta idatziko dira aditz nagusixa eta laguntzaillia: *ez eixok esan*, *ez eixok bota*.

4 - Ikus: (1.1.12)an, emakumiari dagokixon (*-ana*) **HIRI** ezaugarrixaz esandakua. Hortik: 3. lerroko *deixanala* eta *deixanela*.

2.4.9.2 - Laguntzaillia, EGIÑ: NOR-NORI-NORK Agintera (NOR/ZER = hárek)

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK-m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		eiraz esairaz botairaz	eiranaz esairanaz botairanaz	deirazela		eirazuz esairazuz botairazuz	eirazuez esairazuez botairazuez	deirezela
2 HIRI - m				deixazela				deixezela
3 HIRI - n				deixanazela				deixanezela
4 HARI		eixuaz esaixuaz botaixuaz	eixonaz esaixonaz botaixonaz	deixozela		eixozuz esaixozuz botaixozuz	eixozuez esaixozuez botaixozuez	deixuezela
5 GURI		eiguaz esaiguaz botaignuaz	eigunaz esaigunaz botaignunaz	deiguzela		eiguzuz esaiguzuz botaignuzuz	eiguzuez esaiguzuez botaignuzuez	deiguezela
6 ZURI				deizuzela				deizuezela
7 ZUERI				deizuezela				deizuezela
8 HÁRERI		eixuez esaixuez botaixuez	eixonez esaixonez botaixonez	deixuezela		eixuezuz esaixuezuz botaixuezuz	eixuezuez esaixuezuez botaixuezuez	deixuezela

1 - Aurreko orrialdian, ZER BAKARRAren paradigman jarritako oharrak balio dabe honako be.

3. ADITZ TRINKUA

3.1. NOR

3.1.1 - Aditz trinkua, NOR: EGON

3.1.1.a - Indikatibua Oraina

Adizki normalak			Hittanorako adizki alokutibuak			
NOR + denb.	Sustraixa	Pluralgillia	NOR + denb.	Sustraixa	Sexu markia	Pluralgillia
na	go		n(aj)a	go	k/n	
ha	go					
da	go		da/ja	go	k/n	
ga	(go)	z/de	g(aj)a	go	a/na	z
za	(go)	z/de				
za	(go)	zee/dee				
da	(go)	z/de	da/ja	go	a/na	z

- **d** (bokal artian) > **r** ;
g bokal artekoa galdu egitten da berba egitterakuan; **oa** > **ua**.
- Adizkixa “**de**” pluralgilliakin badoia “**go**” sustraixa galdu egitten dau.
- Aditz honetan eta orainaldixan, ez dogu Eibarren alokutibuen “**aj**” ezaugarria erabiltzen.

3.1.1.b - Indikatibua Lehena

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
NOR + denb.	Sustraixa	Pluralgillia	Denbora atzizkia	NOR + denb.	Sustraixa	Sexu markia	Pluralgillia	Denbora atzizkia
ne(n)	go		an	n(aj)e(n)	go	a/na		n
he(n)	go		an					
(z)e	go		an	je	go	a/na		n
gen	(go)	ze/de	n	g(aj)e(n)	go	a/na	ze	n
zen	(go)	ze/de	n					
zen	(go)	zee/dee	n					
(z)e	(go)	ze/de	n	je	go	a/na	ze	n

- **d** (bokal artian) > **r** ;
g bokal artekoa galdu egitten da berba egitterakuan; **oa** > **ua**.
- Adizkixa “**de**” pluralgilliakin badoia “**go**” sustraixa galdu egitten dau.
- “**GU**”ri dagokion alokutibuan ez dogu (aj) ezaugarria erabiltzen.

3.1.1 - NOR: EGON

3.1.1.c - Baldintza

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
Baldintza markia	NOR + denbora	Sustraixa	Pluralg.	Baldintza markia	NOR + denbora	Sustraixa	Sexu markia	Pluralg.
ba	nen	go		ba	n(aj)en	go	k/n	
ba	hen	go		-	-	-	-	
ba	le	go		ba	l(aj)e	go	k/n	
ba	gen	(go)	z/de	ba	g(aj)en	go	a/na	z
ba	zen	(go)	z/de	-	-	-	-	-
ba	zen	(go)	ze/de	-	-	-	-	-
ba	le	(go)	z/de	ba	l(aj)e	go	a/na	z

3.1.1.d - Ondorixua

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
NOR + denb.	Sustraixa	Ondorixo markia	Pluralg.	NOR + denb.	Sustraixa	Ondorixo markia	Sexu markia	Pluralg.
nen	go	ke		n(aj)en	go	ke	k/n	
hen	go	ke		-	-	-	-	
le	go	ke		l(aj)e	go	ke	k/n	
gen	(go)/de	ke	z	g(aj)en	(go)/de	ke	a/na	z
zen	(go)/de	ke	z	-	-	-	-	-
zen	(go)/de	ke	z	-	-	-	-	-
le	go	ke	z	l(aj)e	go	ke	a/na	z

1 - Sustraixan letra etzanez jarri dogun “de”, pluralgillia da izan eta hor jarri bada, “KE”-ren aurretik ipintzeko izan da. Adizkixa “de” pluralgilliakin badoia, “go” sustraixa galdu egitten dau.

2 - Alokutibuaren (aj) ezaugarria ez dogu aditz-modu honetan erabiltzen.

3.1.1 - NOR: EGON

3.1.1.e - Agintera

NOR + denbora	Sustraixa	Pluralgillia
-		
ha		
-		
-	go	
za		z
za		ze(e)
-		-

3.1.1. - Aditz trinkua, NOR: EGON

	a	b	c	d	e
	INDIK. ORAIÑA	INDIKATIBUA LEHENA	BALDINTZA	ONDORIXUA	AGINTERA
1 NI	nago naok naon	ne(n)guan najeuan / n(a)enguan najeonan / n(a)engonan najeuanan*	banengo banengok banengon	nengoke nengokek nengoken	<i>nagoen</i>
2 HI - m	hago	he(n)guan	bahengo	hengoke	hago
3 HI - n	hago	he(n)guan he(n)guan*	bahengo	hengoke	hago
4 HA	dago daok daon	(z)eguan jeuan jeonan jeuanan*	balego balegok balegon	legoke legokek legoken	<i>dagoela</i>
5 GU	gagoz gare gauaz gaonaz	gengozen / genguazen genden geuazen / gendezen geuazazen* geonazen / gendenazen geuanazen*	bagengoz bagende bagenguaz / bagendez bagengonaz / bagendenaz	gengokez gendeke gengokiaz / gendekek gengokenaz / gendeken	<i>gagozen garen</i>
6 ZU	zagoz zare	zengozen / zenguazen zenden	bazengoze bazende	zengokez zendeke	zagoz zare
7 ZUEK	zagozie zarie	zengozien / zenguazien zenden	bazengozie bazende	zengokezie zendekie	zagozie
8 HÁREK	dagoz dare dauaz daonaz	(z)egozen / (z)eguazen zeren jeuazen jeonazen jeuanazen*	balegoz balere baleguaz balegonaz	legokez legokiaz legokenaz	<i>dagozela darela</i>

1 - Ondorixua oso gitxi erabiltzen da Eibarren. Hirugarren pertsonakuak bestiak baiño gehixago eta ezezko esaldietan baiezkuetan baiño gehixago.

2 - Adizki normal guztiak (alokutibo ez direnak), **n** eta **g** hizki bixekin idatzi dittugu. Halanda be, normala da berbetan **n** eta **g** galtzia.

3 - *Oraiñaldiko* (a) eta *Lehenaldiko* (b) adizki alokutibuak aho-hizkeratik hurrago jarri dittugu **n** eta **g** barik, *nenguan* eta *nengonan* izan ezik. *Baldintzan* eta *Ondorixuan* oster, adizki normalekin erabilli dogun irizpidea erabilli dogu.

4 - (*)z markauta daren adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1), (1.1.12) eta (1.1.12) be bai, azken honek EGIÑ aditzaz diharduen arren. Gramatika aldetik zuzen-zuzenak ez badira be, asko darabiguz.

5 - EGIÑ laguntzaillian, JAKIN eta ERABILLI aditzetan moduan, sustraixaren eta “Z” pluralgilliaren artian “a” loturazkua sartzeko joeria dogu Eibarren, eta hala, *genguazen*, *zenguazen*, *zenguazien* eta (z)eguazen ere jarri dittugu, “a” lotura bakuekin batera. Ikus: (1.1.12) eta (1.1.17).

6 - Agintera (e): Letra etzanez idatzitakuak Subjuntibo-formak dira izan. Aditz laguntzaillia trinkua baiño gehixago darabigu Aginteran: *egon hari hor*, *hago hor* baiño gehixago.

3.1.2 - Aditz trinkua, NOR: ETORRI

3.1.2.a - Indikatibua Oraiña

Adizki normalak			Hittanorako adizki alokutibuak			
NOR + denb.	Sustraixa	Pluralgillia	NOR + denb.	Sustraixa	Sexu markia	Pluralgillia
na	tor		n(aj)a	to(r)	k/n	
ha	tor					
da	tor		da/ja	to(r)	k/n	
ga	to(r)	z	g(aj)a	to(r)	a/na	z
za	to(r)	z				
za	to(r)	zee				
da	to(r)	z	da/ja	to(r)	a/na	z

- Parentesi arteko (r) galdu egiten da; **oa > ua** ; **ee > ie**

- Aditz honetan eta oraiñaldixan, ez dogu Eibarren alokutibuen “aj” ezaugarria erabiltzen.

3.1.2.b - Indikatibua Lehena

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
NOR + denb.	Sustraixa	Pluralgillia	Denbora atzizkia	NOR + denb.	Sustraixa	Sexu markia	Pluralgillia	Denbora atzizkia
ne(n)	tor		en	n(aj)e(n)	to(r)	a/na		n
he(n)	tor		en					
(z)e	tor		en	je	to(r)	a/na		n
gen	to(r)	z	en	g(aj)e(n)	to(r)	a/na	z	en
zen	to(r)	z	en					
zen	to(r)	ze	en					
(z)e	to(r)	z	en	je	to(r)	a/na	z	en

- Parentesi arteko (r)a galdu egiten da; **oa > ua** ; **ee > ie**

3.1.2 - NOR: ETORRI

3.1.2.c - Baldintza

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
Baldintza markia	NOR + denbora	Sustraixa	Pluralg.	Baldintza markia	NOR + denbora	Sustraixa	Sexu markia	Pluralg.
ba	ne(n)	tor		ba	n(aj)e(n)	to(r)	k/n	
ba	he(n)	tor		-	-	-	-	
ba	le	tor		ba	l(aj)e	to(r)	k/n	
ba	gen	to(r)	z	ba	g(aj)en	to(r)	a/na	z
ba	zen	to(r)	z	-	-	-	-	-
ba	zen	to(r)	ze	-	-	-	-	-
ba	le	to(r)	z	ba	l(aj)e	to(r)	a/na	z

3.1.2.d - Ondorixua

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
NOR + denb.	Sustraixa	Ondorixo markia	Pluralg.	NOR + denb.	Sustraixa	Ondorixo markia	Sexu markia	Pluralg.
ne(n)	tor	ke		n(aj)e(n)	tor	ke	k/n	
he(n)	tor	ke		-	-	-	-	
le	tor	ke		l(aj)e	tor	ke	k/n	
gen	tor	ke	z	g(aj)en	tor	ke	a/na	z
zen	tor	ke	z	-	-	-	-	-
zen	tor	ke	z	-	-	-	-	-
le	tor	ke	z	l(aj)e	tor	ke	a/na	z

1 - Alokutibuaren (aj) ezaugarria ez dogu aditz honetan erabiltzen.

3.1.2 - NOR: ETORRI

3.1.2.e - Agintera

NOR + denbora	Sustraixa	Pluralgillia
-		
ha		
-		
-	to(r)	
za		z
za		ze(e)
-		-

3.1.2. - Aditz trinkua, NOR: ETORRI

	a	b	c	d	e
	INDIK. ORAIÑA	INDIKATIBUA LEHENA	BALDINTZA	ONDORIXUA	AGINTERA
1 NI	nator natok naton	ne(n)torren ne(n)tuan naje(t)uan ne(n)tonan naje(t)onan	bane(n)tor bane(n)tok bane(n)ton	ne(n)torke ne(n)torkek ne(n)etorken	<i>natorren</i>
2 HI - m	hator	he(n)torren he(n)tuan*	bahe(n)tor	he(n)torke	hator
3 HI - n	hator	he(n)torren he(n)tonan*	bahe(n)tor	he(n)torke	hator
4 HA	dator datok daton	(z)etorren jetuan jetonan	baletor baletok baleton	letorke letorkek letorken	<i>datorrela</i>
5 GU	gatoz gatuaz gatonaz	gentozen gentuazen gentonazen	bagentoz bagentuaz bagentonaz	gentorkez gentorkiaz gentorkenaz	<i>gatozen</i>
6 ZU	zatoz	zentozen	bazentoz	zentorkez	zatoz
7 ZUEK	zatozie	zentozien	bazentoze	zentorkiez	zatozie
8 HÁREK	datoz datuaz datonaz	(z)etozen jetuazen jetonazen	baletoz baletuaz baletonaz	letorkez letorkiaz letorkenaz	<i>datozela</i>

- 1 - Sustraixaren aurretik doian “n”a, jan egiten dogu sarritan berba egitterakuan , “ni” eta “hi”ren kasuan.
- 2 - Ondorixua apenas erabiltzen da Eibarren aditz trinkuekin. Hirugarren pertsonan eta ezezko esaldietan darabigu darabiguna.
- 3 - Agintera : Letra etzanez idatzitakuak Subjuntibo-formak dira izan. Aginteran aditz laguntzaillia darabigu trinkua baiño gehixago: *etorri hari hona*, *hator hona* baiño gehixago. Lehen pertsonako *natorren* eta *gatozen*, 2. eta 3. pertsonakuak baiño askoz gitxiago erabiltzen dira, jakiña.
- 4 - (*)z markutako adizkixak gramatika aldetik zuzenak izan ez arren, asko darabiguz. Ikus: (1.1.1).

3.1.3 - Aditz trinkua, NOR: IBILLI

3.1.3.a - Indikatibua Oraiña

Adizki normalak			Hittanorako adizki alokutibuak			
NOR + denb.	Sustraixa	Pluralgillia	NOR + denb.	Sustraixa	Sexu markia	Pluralgillia
na	bil		n(aj)a	bi(l)	k/n	
ha	bil					
da	bil		da/ja	bi(l)	k/n	
ga	bi(l)	z	g(aj)a	bi(l)	a/na	z
za	bi(l)	z				
za	bi(l)	zee				
da	bi(l)	z	da/ja	bi(l)	a/na	z

- Parentesi arteko (l)a galdu egiten da; **ia > ixa**

- Aditz honetan eta oraiñaldixan, ez dogu Eibarren alokutibuen “aj” ezaugarria erabiltzen.

3.1.3.b - Indikatibua Lehena

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
NOR + denb.	Sustraixa	Pluralgillia	Denbora atzizkia	NOR + denb.	Sustraixa	Sexu markia	Pluralgillia	Denbora atzizkia
ne(n)	bil		en	n(aj)e(n)	bi(l)	a/na		n
he(n)	bil		en					
(z)e	bil		en	je	bi(l)	a/na		n
gen	bi(l)	z	en	g(aj)e(n)	bi(l)	a/na	z	en
zen	bi(l)	z	en					
zen	bi(l)	ze	en					
(z)e	bi(l)	z	en	je	bi(l)	a/na	z	en

- Parentesi arteko (l)a galdu egiten da; **ia > ixa** ; **ee > ie**.

3.1.3 - NOR: IBILLI

3.1.3.c - Baldintza

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
Baldintza markia	NOR + denbora	Sustraixa	Pluralg.	Baldintza markia	NOR + denbora	Sustraixa	Sexu markia	Pluralg.
ba	ne(n)	bil		ba	n(aj)e(n)	bi(l)	k/n	
ba	he(n)	bil		-	-	-	-	
ba	le	bil		ba	l(aj)e	bi(l)	k/n	
ba	gen	bi(l)	z	ba	g(aj)en	bi(l)	a/na	z
ba	zen	bi(l)	z	-	-	-	-	-
ba	zen	bi(l)	ze	-	-	-	-	-
ba	le	bi(l)	z	ba	l(aj)e	bi(l)	a/na	z

- Parentesi arteko (l)a galdu egiten da; **ia** > **ixa**

3.1.3.d - Ondorixua

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
NOR + denb.	Sustraixa	Ondorixo markia	Pluralg.	NOR + denb.	Sustraixa	Ondorixo markia	Sexu markia	Pluralg.
ne(n)	bil	ke		n(aj)e(n)	bil	ke	k/n	
he(n)	bil	ke		-	-	-	-	
le	bil	ke		l(aj)e	bil	ke	k/n	
gen	bil	ke	z	g(aj)en	bil	ke	a/na	z
zen	bil	ke	z	-	-	-	-	-
zen	bil	ke	z	-	-	-	-	-
le	bil	ke	z	l(aj)e	bil	ke	a/na	z

1 - Alokutibuaren (aj) ezaugarria ez dogu aditz-joku honetan erabiltzen.

3.1.3 - NOR: EGON

3.1.3.e - Agintera

NOR + denbora	Sustraixa	Pluralgillia
-		
ha		
-		
-	bi(l)	
za		z
za		ze(e)
-		-

3.1.3. - Aditz trinkua, NOR: IBILLI

	a	b	c	d	e
	INDIK. ORAIÑA	INDIKATIBUA LEHENA	BALDINTZA	ONDORIXUA	AGINTERA
1 NI	nabil nabik nabiñ	ne(n)billen nebixan na(j)ebixan nebiñan na(j)ebiñan	bane(n)bil bane(n)bik bane(n)biñ	ne(n)bilke ne(n)bilkek ne(n)bilken	<i>nabillen</i>
2 HI - m	habil	he(n)billen hebixan*	bahe(n)bil	he(n)bilke	habil
3 HI - n	habil	he(n)billen hebiñan*	bahe(n)bil	he(n)bilke	habil
4 HA	dabil dabik dabiñ	(z)ebillen jebixan jebiñan	balebil balebik balebiñ	lebilke lebilkek lebilken	<i>dabillela</i>
5 GU	gabiz gabixaz gabiñaz	genbizen genbixazen genbiñazen	bagenbiz bagenbixaz bagenbiñaz	genbilkez genbilkiaz genbilkenaz	<i>gabizen</i>
6 ZU	zabiz	zenbizen	bazenbiz	zenbilkez	zabiz
7 ZUEK	zabizie	zenbizien	bazenbizie	zenbilkiez	zabizie
8 HÁREK	dabiz dabixaz dabiñaz	(z)ebizen jebixazen jebiñazen	balebiz balebixaz balebiñaz	lebilkez lebilkiaz lebilkenaz	<i>dabizela</i>

1 - Sustraixaren aurretik doian “**n**”a, jan egitten dogu sarrittan berba egitterakuan , “**ni**” eta “**hi**”ren kasuan.

2 - Aditz honetan ez dogu Ondorixorik erabiltzen. Teorikuak dira hórrek adizkixok.

3 - Parentesi arteko (j)a jan egitten dogu askok berba egitterakuan.

4 - Agintera : Letra etzanez idatzitakuak Subjuntibo-formak dira izan. Aginteran aditz laguntzaillia darabigu trinkua baiño gehixago: *ibilli hari argi*, *habill argi* baiño gehixago. Lehenengo pertsonako *nabillen* eta *gabizen*, 2. eta 3. pertsonakuak baiño askoz gitxiago erabiltzen dira, jakiña.

5 - (*)z markauta daren adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

3.1.4 - Aditz trinkua, NOR: JUAN

3.1.4.a - Indikatibua Oraina

Adizki normalak			Hittanorako adizki alokutibuak			
NOR + denb.	Sustraixa	Pluralgillia	NOR + denb.	Sustraixa	Sexu markia	Pluralgillia
n	oia		naj	oia	k/n	
h	oia					
d	oia		j	oia	k/n	
g	oia	z	g(aj)	oia	a/na	z
z	oia	z				
z	oia	zee				
d	oia	z	j	oia	a/na	z

- **oa** > **ua**; orduan, **joan** > **juan**

- Hittanuan: **goiazak** eta **joiazak** darabiguz eta ez *goiaaz* eta *joiaaz*. Ikus: (1.1.22)

3.1.4.b - Indikatibua Lehena

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
NOR + denb.	Sustraixa	Pluralgillia	Denbora atzizkia	NOR + denb.	Sustraixa	Sexu markia	Pluralgillia	Denbora atzizkia
nind	oia		n	n(aj)ind	oia	a/na		n
hind	oia		n					
z	oia		n	j	oia	a/na		n
gind	oia	z	en	g(aj)ind	oia	a/na	z	en
zind	oia	z	en					
zind	oia	ze	en					
z	oia	z	en	j	oia	a/na	z	en

- Iñoiz halan izan bada be, gaur egunian, alokutibuetako lehenengo pertsona pluralian, **(aj)** ezaugarria galduta dogu.

3.1.4 - NOR: JUAN

3.1.4.c - Baldintza

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
Baldintza markia	NOR + denbora	Sustraixa	Pluralg.	Baldintza markia	NOR + denbora	Sustraixa	Sexu markia	Pluralg.
ba	nind	oia		ba	n(aj)ind	oia	k/n	
ba	hind	oia		-	-	-	-	
ba	l	oia		ba	l	oia	k/n	
ba	gind	oia	z	ba	g(aj)ind	oia	a/na	z
ba	zind	oia	z	-	-	-	-	-
ba	zind	oia	ze	-	-	-	-	-
ba	l	oia	z	ba	l	oia	a/na	z

3.1.3.d - Ondorixua

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak				
NOR + denb.	Sustraixa	Ondorixo markia	Pluralg.	NOR + denb.	Sustraixa	Ondorixo markia	Sexu markia	Pluralg.
nind	oia	ke		n(aj)ind	oia	ke	k/n	
hind	oia	ke		-	-	-	-	
l	oia	ke		l	oia	ke	k/n	
gind	oia	ke	z	g(aj)ind	oia	ke	a/na	z
zind	oia	ke	z	-	-	-	-	-
zind	oia	ke	z	-	-	-	-	-
l	oia	ke	z	l	oia	ke	a/na	z

3.1.4 - NOR: JUAN**3.1.4.e - Agintera**

NOR	Sustraixa	Pluralgillia
-		
h		
-		
-	oia	
z		z
z		ze(e)
-		-

3.1.4. - Aditz trinkua, NOR: JUAN

	a	b	c	d	e
	INDIK. ORAIÑA	INDIKATIBUA LEHENA	BALDINTZA	ONDORIXUA	AGINTERA
1 NI	noia najoiak najoian	nindoian n(aj)indoian n(aj)indoianan	banindoia ban(aj)indoiak ban(aj)indoian	nindoiake n(aj)indoiak n(aj)indoiaken	<i>noian</i>
2 HI - m	hoia	hindoian	bahindoia	hindoiake	hoia
3 HI - n	hoia	hindoian hindoianan*	bahindoia	hindoiake	hoia
4 HA	doia joiak joian	zoian joian joianan	baloia baloiak baloian	loiake loiak loiaken	<i>doiala</i>
5 GU	goiaz goiazak goianaz	gindoiaz gindoiaz gindoianaz	bagindoiaz bagindoiazak bagindoianaz	gindoiak gindoiakiaz gindoiakenaz	<i>guazen</i> <i>guaziak/guazian</i> <i>guazenan</i>
6 ZU	zoiaz	zindoiaz	bazindoiaz	zindoiak	zoiaz
7 ZUEK	zoiazie	zindoiazien	bazindoiazie	zindoiakiez	zoiazie
8 HÁREK	doiaz joiazak joianaz	zoiaz joiaz joianaz	baloiaz baloiazak baloianaz	loiak loiakiaz loiakenaz	<i>doiazela</i>

1 - (*)z markautako *hindoianan** adizkixan gaiñian, ikus: (1.1.1).

2 - (c4) eta (c8)-an ez dago garbi hiltanorako adizkixen forma. Badiruri *baloiak, baloian,...* lirakiala Eibarko euskeriari dagokixozenak. Dana dala Eibarren, Baldintza, laguntzaillikin darabigu aditz trinkuakin baiño gehixago.

3 - Aditz honetan ez dogu Eibarren Ondorixorik erabiltzen. Teorikuak dira hórrek adizkixok.

4 - Agintera: Letra etzanez idatzitakuak Subjuntibo-formak dira izan. Aginteran aditz laguntzaillia darabigu trinkua baiño gehixago:

juan hari etxera > *juari etxera, hoia etxera* baiño gehixago. Lehenengo pertsonako *noian*, 2. eta 3. pertsonetakuak baiño askoz gitxiago erabiltzen da, jakiña. *Guaziak/guazian* eta *guazenan* osteras asko darabiguz Eibarren.

3.2. ADITZ TRINKUA,
NOR-NORI

3.2.X - Aditz trinkua, NOR-NORI: X = 1 EGON, 2 ETORRI, 3 IBILLI

3.2.X.1 - Indikatibua Oraiña

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak						
NOR + denbora	Sust.	NORI aurr.	NORI	NOR plural.	NOR + denbora	Sust.	NORI aurr.	NORI	Sexu markia		NOR plural.
									NOR = ha	NOR = hárek	
na		ki	t/da		na		ki	da	k/n	a/na	
ha		ki	k/n		-		-	-	-	-	
da	go	ki	o		da	go	ki	o	k/n	a/na	
ga	tor	ki	gu	z	ga	tor	ki	gu	k/n	a/na	z
za	bil	ki	zu	z	-	bil	-	-	-	-	-
za		ki	zue	ze	-		-	-	-	-	-
da		ki	oe	z	da		ki	oe	k/n	a/na	z

- *Háre*ri kasuan, andrazkuari dagokion aditz-forma alokutibuan (*noka*-kuan) amaieria holatxe eraten da:
oe + n = oen > one eta *oe + na + z = oenaz > onez*.

134

3.2.X.2 - Indikatibua Lehena

Adizki normalak						Hittanorako adizki alokutibuak						
NOR + denbora	Sust.	NORI aurr.	NORI	NOR plural.	Denbora atzizk.	NOR + denbora	Sust.	NORI aurr.	NORI	Sexu markia	NOR plural.	Denbora atzizk.
ne(n)		ki	da		n	ne(n)		ki	da	a/na		n
he(n)		ki	k/n		n	-		-	-	-		-
(z)e	go	ki	o		n	je	go	ki	o	a/na		n
gen	tor	ki	gu	ze	n	gen	tor	ki	gu	a/na	ze	n
zen	bil	ki	zu	ze	n	-	bil	-	-	-	-	-
zen		ki	zue	zee	n	-		-	-	-	-	-
(z)e		ki	oe	ze	n	je		ki	oe	a/na	ze	n

- Oraiñaldixan antzera, *háre*ri kasuan, andrazkuari dagokiozen adizkixen amaierak:
*oe + na + n = oenan > *onean > onen* eta *oe + na + ze + n = oenazen > *oneazen > onezen*.

3.2.X - Aditz trinkua, NOR-NORI: X = 1 EGON, 2 ETORRI, 3 IBILLI

3.2.X.3 - Baldintza

Adizki normalak						Hittanorako adizki alokutibuak							
Bald. marka	NOR + denbora	Sustra.	NORI aurr.	NORI	NOR plural.	Bald. marka	NOR + denbora	Sustra.	NORI aurr.	NORI	Sexu markia		NOR plural.
											NOR = ha	NOR = hárek	
ba	ne(n)		ki	t/da		ba	ne(n)		ki	da	k/n	a/na	
ba	he(n)		ki	k/n		ba	-		-	-	-	-	
ba	le	go	ki	o		ba	le	go	ki	o	k/n	a/na	
ba	gen	tor	ki	gu	z	ba	gen	tor	ki	gu	k/n	a/na	z
ba	zen	bil	ki	zu	z	ba	-	bil	-	-	-	-	-
ba	zen		ki	zue	ze	ba	-		-	-	-	-	-
ba	le		ki	oe	z	ba	le		ki	oe	k/n	a/na	z

- Háreri kasuan, andrazkuan aditz-formen amaierak: $oe + n = oen > \mathbf{one}$ eta $oe + na + z = oenaz > \mathbf{onez}$.

3.2.X.4 - Ondorixua

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak						
NOR + denbora	Sust.	NORI aurr.	NORI	NOR plural.	NOR + denbora	Sust.	NORI aurr.	NORI	Sexu markia		NOR plural.
									NOR = ha	NOR = hárek	
ne(n)		ki	t/da		ne(n)		ki	da	k/n	a/na	
he(n)		ki	k/n		-		-	-	-	-	
le	go	ki	o		le	go	ki	o	k/n	a/na	
gen	tor	ki	gu	z	gen	tor	ki	gu	k/n	a/na	z
zen	bil	ki	zu	z	-	bil	-	-	-	-	-
zen		ki	zue	ze	-		-	-	-	-	-
le		ki	oe	z	le		ki	oe	k/n	a/na	z

- Háreri, andrazkuaren adizki amaierak: $oe + n = oen > \mathbf{one}$ eta $oe + na + z = oenaz > \mathbf{onez}$.

- Ondorixo markia *KE* da berez, baiña gaur egunian, NORI ezaugarriaren aurrin doianian, *KI* bihurtu da, datibo-aurriaren markioneekin bat eginez.

3.2.X - Aditz trinkua, NOR-NORI: X = 1 EGON, 2 ETORRI, 3 IBILLI

3.2.X.5 - Agintera

NOR + denbora	Sustraixa	NORI aurrekoa	NORI	NOR pluralgillia
-		-	t/da	
ha		ki	-	
-	go	-	o	
-	tor	-	gu	
za	bil	ki	-	z
za		ki	-	ze
-		-	oe	

3.2.1.1 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: EGON Indikatibua Oraiña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		nagokik	nagokiñ	nagokixo nagokixok nagokixon		nagokizu	nagokizue	nagokixue nagokixuek nagokixone
2 HI - m	hagokitt			hagokixo	hagokigu			hagokixue
3 HI - n	hagokitt			hagokixo	hagokigu			hagokixue
4 HA	dagokitt dagokirak dagokiran	dagokik	dagokiñ	dagokixo dagokixok dagokixon	dagokigu dagokiguk dagokigun	dagokizu	dagokizue	dagokixue dagokixuek dagokixone
5 GU		gagokixaz	gagokiñaz	gagokixoz gagokixuaz gagokixonaz		gagokizuz	gagokizuez	gagokixuez gagokixuezak gagokixonez
6 ZU	zagokiraz			zagokixoz	zagokiguz			zagokixuez
7 ZUEK	zagokiraze			zagokixoze	zagokiguze			zagokixueze
8 HÁREK	dagokiraz dagokirazak dagokiranaz	dagokixaz	dagokiñaz	dagokixoz dagokixuaz dagokixonaz	dagokiguz dagokiguaz dagokigunaz	dagokizuz	dagokizuez	dagokixuez dagokixuezak dagokixonez

1 - NOR-NORI-a oso gitxi darabigu Eibarren aditz trinkuekin. (4) eta (8) lerruetako letra lodiz darenak izango lirake erabillixenak, eta eurak be gitxi.

3.2.1.2 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: EGON Lehen

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		nengokixan	nengokiñan	nengokixon nengokixuan nengokixonan		nengokizun	nengokizuen	nengokixuen nengokixuen nengokixonen
2 HI - m	hengokiran			hengokixon	hengokigun			hengokixuen
3 HI - n	hengokiran			hengokixon	hengokigun			hengokixuen
4 HA	(z)egokiran jegokiran jegokiranan	(z)egokixan	(z)egokiñan	(z)egokixon jegokixuan jegokixonan	(z)egokigun jegokiguan jegokigunan	(z)egokizun	(z)egokizuen	(z)egokixuen jegokixuen jegokixonen
5 GU		gengokixazen	gengokiñazen	gengokixozen gengokixuazen gengokixonazen		gengokizuzen	gengokizuezen	gengokixuezen gengokixuezen gengokixonezen
6 ZU	zengokirazen			zengokixozen	zengokiguzen			zengokixuezen
7 ZUEK	zengokirazen			zengokixozen	zengokiguzen			zengokixuezen
8 HÁREK	(z)egokirazen jegokirazen jegokiranazen	(z)egokixazen	(z)egokiñazen	(z)egokixozen jegokixuazen jegokixonazen	(z)egokiguzen jegokiguazen jegokigunazen	(z)egokizuzen	(z)egokizuezen	(z)egokixuezen jegokixuezen jegokixonezen

1 - Aditz modu hau NOR-NORI-an eta Oraĩñaldixan gitxi badarabigu, Lehenaldixan gitxiago oindiok; 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabiliko dira biharbada, beste guztiak bapez.

3.2.1.3 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: EGON Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		banengokik	banengokiñ	banengokixo banengokixok banengokixon		banengokizu	banengokizue	banengokixue banengokixuek banengokixone
2 HI - m	bahengokitt			bahengokixo	bahengokigu			bahengokixue
3 HI - n	bahengokitt			bahengokixo	bahengokigu			bahengokixue
4 HA	balegokitt balegokirak balegokiran	balegokik	balegokiñ	balegokixo balegokixok balegokixon	balegokigu balegokiguk balegokigun	balegokizu	balegokizue	balegokixue balegokixuek balegokixone
5 GU		bagengokixaz	bagengokiñaz	bagengokixoz bagengokixuaz bagengokixonaz		bagengokizuz	bagengokizuez	bagengokixuez bagengokixuezak bagengokixonez
6 ZU	bazengokiraz			bazengokixoz	bazengokiguz			bazengokixuez
7 ZUEK	bazengokiraze			bazengokixoze	bazengokiguze			bazengokixueze
8 HÁREK	balegokiraz balegokirazak balegokiranaz	balegokixaz	balegokiñaz	balegokixoz balegokixuaz balegokixonaz	balegokiguz balegokiguaz balegokigunaz	balegokizuz	balegokizuez	balegokixuez balegokixuezak balegokixonez

1 - Lehenaldixan antzera, oso gitxi darabigu. 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabilliko dira zeozer biharbada, beste guztiaz bapez.

2 - BALDINTZAko NORI ezaugarrixarena dan **KI**- aurrizkixak, ez dauka zerikusirik ONDORIXUAN darabigun **KI** < **KE** Ondorixuanakin.

3.2.1.4 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: EGON Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		nengokik	nengokiñ	nengokixo nengokixok nengokixon		nengokizu	nengokizue	nengokixue nengokixuek nengokixone
2 HI - m	hengokitt			hengokixo	hengokigu			hengokixue
3 HI - n	hengokitt			hengokixo	hengokigu			hengokixue
4 HA	legokitt legokirak legokiran	legokik	legokiñ	legokixo legokixok legokixon	legokigu legokiguk legokigun	balegokizu	legokizue	legokixue legokixuek legokixone
5 GU		gengokiaz	gengokiñaz	gengokixoz gengokixuaz gengokixonaz		gengokizuz	gengokizuez	gengokixuez gengokixuezak gengokixonez
6 ZU	zengokiraz			zengokixoz	zengokiguz			zengokixuez
7 ZUEK	zengokiraze			zengokixoze	zengokiguze			zengokixueze
8 HÁREK	legokiraz legokirazak legokiranaz	legokiaz	legokiñaz	legokixoz legokixuaz legokixonaz	legokiguz legokiguaz legokigunaz	legokizuz	legokizuez	legokixuez legokixuezak legokixonez

1 - Hau aditz-jokuau Orainaldixan eta Lehenaldixan gitxi erabiltzen badogu, Baldintzan eta Ondorixuan gitxiago oindiok. 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabiliko dira zeozer biharbada, beste guztiak bapez.

2 - ONDORIXUArene dan **KI** < **KE** markiak, ez dauka zerikusirik BALDINTZAko NORI ezaugarrixaren **KI**- aurritzixakin. KE markiaren eraldaketiakin bardindu egitten dira, baiña ez dira jatorriz bardiñak.

3.2.1.5 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: EGON Agintera

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI-n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI								
2 HI - m	hagokitt			hagokixo	hagokigu			hagokixue
3 HI - n	hagokitt			hagokixo	hagokigu			hagokixue
4 HA	dagokirala	dagokixala	dagokiñala	dagokixola	dagokigula	dagokizula	dagokizuela	dagokixuela
5 GU								
6 ZU	zagokiraz			zagokixoz	zagokiguz			zagokixuez
7 ZUEK	zagokiraze			zagokixoze	zagokiguze			zagokixueze
8 HÁREK	dagokirazela	dagokixazela	dagokiñazela	dagokixozela	dagokiguzela	dagokizuzela	dagokizuezela	dagokixuezela

- 4. eta 8. lerruetako adizkixak Subjuntibokuak dira izan, baiña Aginteran be erabiltzen dira. Hónek adizkixok, gaur egunian ez dira Eibarren erabiltzen, eguzkibegixan daren baillaretako basarrixetan edo ez ba da.

3.2.2.1 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: ETORRI Indikatibua Oraina

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		natorkik	natorkiñ	natorkixo natorkixok natorkixon		natorkizu	natorkizue	natorkixue natorkixuek natorkixone
2 HI - m	hatorkitt			hatorkixo	hatorkigu			hatorkixue
3 HI - n	hatorkitt			hatorkixo	hatorkigu			hatorkixue
4 HA	datorkitt datorkirak datorkiran	datorkik	datorkiñ	datorkixo datorkixok datorkixon	datorkigu datorkiguk datorkigun	datorkizu	datorkizue	datorkixue datorkixuek datorkixone
5 GU		gatorkixaz	gatorkiñaz	gatorkixoz gatorkixuaz gatorkixonaz		gatorkizuz	gatorkizuez	gatorkixuez gatorkixuezak gatorkixonez
6 ZU	zatorkiraz			zatorkixoz	zatorkiguz			zatorkixuez
7 ZUEK	zatorkiraze			zatorkixoze	zatorkiguze			zatorkixueze
8 HÁREK	datorkiraz datorkirazak datorkiranaz	datorkixaz	datorkiñaz	datorkixoz datorkixuaz datorkixonaz	datorkiguz datorkiguaz datorkigunaz	datorkizuz	datorkizuez	datorkixuez datorkixuezak datorkixonez

1 - NOR-NORI-a oso gitxi darabigu Eibarren aditz trinkuekin. 4. eta 8. lerruetako letra lodiz darenak izango lirake erabillixenak, eta eurak be gitxi.

3.2.2.2 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: ETORRI Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		ne(n)torkixan	ne(n)torkiñan	ne(n)torkixon ne(n)torkixuan ne(n)torkixonan		ne(n)torkizun	ne(n)torkizuen	ne(n)torkixuen ne(n)torkixuen ne(n)torkixonen
2 HI - m	he(n)torkiran			he(n)torkixon	he(n)torkigun			he(n)torkixuen
3 HI - n	h(e)ntorkiran			he(n)torkixon	he(n)torkigun			he(n)torkixuen
4 HA	(z)etorkiran jetorkiran jetorkiranan	(z)etorkixan	(z)etorkiñan	(z)etorkixon jetorkixuan jetorkixonan	(z)etorkigun jetorkiguan jetorkigunan	(z)etorkizun	(z)etorkizuen	(z)etorkixuen jetorkixuen jetorkixonen
5 GU		gentorkixazen	gentorkiñazen	gentorkixozen gentorkixuazen gentorkixonazen		gentorkizuzen	gentorkizuezen	gentorkixuezen gentorkixuezen gentorkixonezen
6 ZU	zentorkirazen			zentorkixozen	zentorkiguzen			zentorkixuezen
7 ZUEK	zentorkirazen			zentorkixozen	zentorkiguzen			zentorkixuezen
8 HÁREK	(z)etorkirazen jetorkirazen jetorkiranazen	(z)etorkixazen	(z)etorkiñazen	(z)etorkixozen jetorkixuazen jetorkixonazen	(z)etorkiguzen jetorkiguazen jetorkigunazen	(z)etorkizuzen	(z)etorkizuezen	(z)etorkixuezen jetorkixuezen jetorkixonezen

1 - Aditz modu hau NOR-NORI-an eta Oraĩnaldixan gitxi badarabigu, Lehenaldixan gitxiago oindiok; 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabiliko dira biharbada, beste guztiak bapez.

2 - Lehenengo hiru lerruetako adizkixetan, *ne-/ he-* normalaguak izango dira biharbada *nen-/ hen-* baiño.

3.2.2.3 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: ETORRI Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		bane(n)torkik	bane(n)torkiñ	bane(n)torkixo bane(n)torkixok bane(n)torkixon		bane(n)torkizu	bane(n)torkizue	bane(n)torkixue bane(n)torkixuek bane(n)torkixone
2 HI - m	bahe(n)torkitt			bahe(n)torkixo	bahe(n)torkigu			bahe(n)torkixue
3 HI - n	bahe(n)torkitt			bahe(n)torkixo	bahe(n)torkigu			bahe(n)torkixue
4 HA	baletorkitt baletorkirak baletorkiran	baletorkik	baletorkiñ	baletorkixo baletorkixok baletorkixon	baletorkigu baletorkiguk baletorkigun	baletorkizu	baletorkizue	baletorkixue baletorkixuek baletorkixone
5 GU		bagentorkixaz	bagentorkiñaz	bagentorkixoz bagentorkixuaz bagentorkixonaz		bagentorkizuz	bagentorkizuez	bagentorkixuez bagentorkixuezak bagentorkixonez
6 ZU	bazentorkiraz			bazentorkixoz	bazentorkiguz			bazentorkixuez
7 ZUEK	bazentorkiraze			bazentorkixoze	bazentorkiguze			bazentorkixueze
8 HÁREK	baletorkiraz baletorkirazak baletorkiranaz	baletorkixaz	baletorkiñaz	baletorkixoz baletorkixuaz baletorkixonaz	baletorkiguz baletorkiguaz baletorkigunaz	baletorkizuz	baletorkizuez	baletorkixuez baletorkixuezak baletorkixonez

1 - Lehenaldixan antzera oso gitxi darabigu; 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabiliko dira zeozer biharbada, beste guztiaz bapez.

2 - BALDINTZAKo NORI ezaugarrixarena dan **KI**- aurritzakak, ez dauka zerikusirik ONDORIXUAN darabigun **KI** < **KE** Ondorixuanakin.

3 - Lehenengo hiru lerruetako adizkixetan, *bane-/ bahe-* normalaguak izango dira biharbada *banen-/ bahen-* baiño.

3.2.2.4 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: ETORRI Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		ne(n)torkik	ne(n)torkiñ	ne(n)torkixo ne(n)torkixok ne(n)torkixon		ne(n)torkizu	ne(n)torkizue	ne(n)torkixue ne(n)torkixuek ne(n)torkixone
2 HI - m	he(n)torkitt			he(n)torkixo	he(n)torkigu			he(n)torkixue
3 HI - n	he(n)torkit			he(n)torkixo	he(n)torkigu			he(n)torkixue
4 HA	letorkitt letorkirak letorkiran	letorkik	letorkiñ	letorkixo letorkixok letorkixon	letorkigu letorkiguk letorkigun	letorkizu	letorkizue	letorkixue letorkixuek letorkixone
5 GU		gentorkiaz	gentorkiñaz	gentorkixoz gentorkixuaz gentorkixonaz		gentorkizuz	gentorkizuez	gentorkixuez gentorkixuezak gentorkixonez
6 ZU	zentorkiraz			zengokixoz	zengokiguz			zengokixuez
7 ZUEK	zentorkiraze			zengokixoze	zengokiguze			zengokixueze
8 HÁREK	letorkiraz letorkirazak letorkiranaz	letorkiaz	letorkiñaz	letorkixoz letorkixuaz letorkixonaz	letorkiguz letorkiguaz letorkigunaz	letorkizuz	letorkizuez	letorkixuez letorkixuezak letorkixonez

1 - Hau aditz-jokuau Orainaldixan eta Lehenaldixan gitxi erabiltzen badogu, Baldintzan eta Ondorixuan gitxiago oindiok; 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabilliko dira zeozer biharbada, beste guztiak bapez.

2 - ONDORIXUArena dan **KI** < **KE** markiak, ez dauka zerikusirik BALDINTZAko NORI ezaugarrixaren **KI**- aurrizkixakin. KE markiaren eraldaketiakin bardindu egitten dira, baiña ez dira jatorriz bardiñak.

3 - Lehenengo hiru lerruetako adizkixetan, *ne-/he-* normalaguak izango dira biharbada *nen-/hen-* baiño.

3.2.2.5 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: ETORRI Agintera

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI-n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI								
2 HI - m	hatorkitt			hatorkixo	hatorkigu			hatorkixue
3 HI - n	hatorkitt			hatorkixo	hatorkigu			hatorkixue
4 HA	datorkirala	datorkixala	datorkiñala	datorkixola	datorkigula	datorkizula	datorkizuela	datorkixuela
5 GU								
6 ZU	zatorkiraz			zatorkixoz	zatorkiguz			zatorkixuez
7 ZUEK	zatorkiraze			zatorkixoze	zatorkiguze			zatorkixueze
8 HÁREK	datorkirazela	datorkixazela	datorkiñazela	datorkixozela	datorkiguzela	datorkizuzela	datorkizuezela	datorkixuezela

- 4. eta 8. lerruetako adizkixak Subjuntibokuak dira izan, baiña Aginteran be erabiltzen dira. Hónek adizkixok, gaur egunian ez dira Eibarren erabiltzen, eguzkibegixan daren baillaretako basarrixetan edo ez ba da.

3.2.3.1 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: IBILLI Indikatibua Oraina

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		nabilkik	nabilkiñ	nabilkixo nabilkixok nabilkixon		nabilkizu	nabilkizue	nabilkixue nabilkixuek nabilkixone
2 HI - m	habilkitt			habilkixo	habilkigu			habilkixue
3 HI - n	habilkitt			habilkixo	habilkigu			habilkixue
4 HA	dabilkitt dabilkirak dabilkiran	dabilkik	dabilkiñ	dabilkixo dabilkixok dabilkixon	dabilkigu dabilkiguk dabilkigun	dabilkizu	dabilkizue	dabilkixue dabilkixuek dabilkixone
5 GU		gabilkixaz	gabilkiñaz	gabilkixoz gabilkixuaz gabilkixonaz		gabilkizuz	gabilkizuez	gabilkixuez gabilkixuezak gabilkixonez
6 ZU	zabilkiraz			zabilkixoz	zabilkiguz			zabilkixuez
7 ZUEK	zabilkiraze			zabilkixoze	zabilkiguze			zabilkixueze
8 HÁREK	dabilkiraz dabilkirazak dabilkiranaz	dabilkixaz	dabilkiñaz	dabilkixoz dabilkixuaz dabilkixonaz	dabilkiguz dabilkiguaz dabilkigunaz	dabilkizuz	dabilkizuez	dabilkixuez dabilkixuezak dabilkixonez

1 - NOR-NORI-a oso gitxi darabigu Eibarren aditz trinkuekin; 4. eta 8. lerruetako letra lodiz darenak izango lirake erabillixenak, eta eurak be gitxi.

3.2.3.2 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: IBILLI Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		ne(n)bilkixan	ne(n)bilkiñan	ne(n)bilkixon ne(n)bilkixuan ne(n)bilkixonan		ne(n)bilkizun	ne(n)bilkizuen	ne(n)bilkixuen ne(n)bilkixuen ne(n)bilkixonen
2 HI - m	he(n)bilkiran			he(n)bilkixon	he(n)bilkigun			he(n)bilkixuen
3 HI - n	he(n)bilkiran			he(n)bilkixon	he(n)bilkigun			he(n)bilkixuen
4 HA	(z)ebilkiran jebilkiran jebilkiranan	(z)ebilkixan	(z)ebilkiñan	(z)ebilkixon jebilkixuan jebilkixonan	(z)ebilkigun jebilkiguan jebilkigunan	(z)ebilkizun	(z)ebilkizuen	(z)ebilkixuen jebilkixuen jebilkixonen
5 GU		genbilkixazen	genbilkiñazen	genbilkixozen genbilkixuazen genbilkixonazen		genbilkizuzen	genbilkizuezen	genbilkixuezen genbilkixuezen genbilkixonezen
6 ZU	zenbilkirazen			zenbilkixozen	zenbilkiguzen			zenbilkixuezen
7 ZUEK	zenbilkirazen			zenbilkixozen	zenbilkiguzen			zenbilkixuezen
8 HÁREK	(z)ebilkirazen jebilkirazen jebilkiranazen	(z)ebilkixazen	(z)ebilkiñazen	(z)ebilkixozen jebilkixuazen jebilkixonazen	(z)ebilkiguzen jebilkiguazen jebilkigunazen	(z)ebilkizuzen	(z)ebilkizuezen	(z)ebilkixuezen jebilkixuezen jebilkixonezen

1 - Aditz modu hau NOR-NORI-an eta Oraifaldixan gitxi badarabigu, Lehenaldixan gitxiago oindiok; 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabiliko dira biharbada, beste guztiak bapez.

2 - Lehenengo hiru lerruetako adizkixetan, *ne-/ he-* normalaguak izango dira biharbada *nen-/ hen-* baiño.

3.2.3.3 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: IBILLI Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		bane(n)bilkik	bane(n)bilkiñ	bane(n)bilkixo bane(n)bilkixok bane(n)bilkixon		bane(n)bilkizu	bane(n)bilkizue	bane(n)bilkixue bane(n)bilkixuek bane(n)bilkixone
2 HI - m	bahe(n)bilkitt			bahe(n)bilkixo	bahe(n)bilkigu			bahe(n)bilkixue
3 HI - n	bahe(n)bilkitt			bahe(n)bilkixo	bahe(n)bilkigu			bahe(n)bilkixue
4 HA	balebilkitt balebilkirak balebilkiran	balebilkik	balebilkiñ	balebilkixo balebilkixok balebilkixon	balebilkigu balebilkiguk balebilkigun	balebilkizu	balebilkizue	balebilkixue balebilkixuek balebilkixone
5 GU		bagenbilkixaz	bagenbilkiñaz	bagenbilkixoz bagenbilkixuaz bagenbilkixonaz		bagenbilkizuz	bagenbilkizuez	bagenbilkixuez bagenbilkixuezak bagenbilkixonez
6 ZU	bazenbilkiraz			bazenbilkixoz	bazenbilkiguz			bazenbilkixuez
7 ZUEK	bazenbilkiraze			bazenbilkixoze	bazenbilkiguze			bazenbilkixueze
8 HÁREK	balebilkiraz balebilkirazak balebilkiranaz	balebilkixaz	balebilkiñaz	balebilkixoz balebilkixuaz balebilkixonaz	balebilkiguz balebilkiguaz balebilkigunaz	balebilkizuz	balebilkizuez	balebilkixuez balebilkixuezak balebilkixonez

1 - Lehenaldixan antzera oso gitxi darabigu; 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabiliko dira zeozer biharbada, beste guztiaz bapez.

2 - BALDINTZAKo NORI ezaugarriarena dan **KI-** aurrizkixak, ez dauka zerikusirik ONDORIXUAN darabigun **KI** < **KE** Ondorixuanakin.

3 - Lehenengo hiru lerruetako adizkixetan, *bane-/ bahe-* normalaguak izango dira biharbada *banen-/ bahen-* baiño.

3.2.3.4 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: IBILLI Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		ne(n)bilkik	ne(n)bilkiñ	ne(n)bilkixo ne(n)bilkixok ne(n)bilkixon		ne(n)bilkizu	ne(n)bilkizue	ne(n)bilkixue ne(n)bilkixuek ne(n)bilkixone
2 HI - m	he(n)bilkitt			he(n)bilkixo	he(n)bilkigu			he(n)bilkixue
3 HI - n	he(n)bilkitt			he(n)bilkixo	he(n)bilkigu			he(n)bilkixue
4 HA	lebilkitt lebilkirak lebilkiran	lebilkik	lebilkiñ	lebilkixo lebilkixok lebilkixon	lebilkigu lebilkiguk lebilkigun	lebilkizu	lebilkizue	lebilkixue lebilkixuek lebilkixone
5 GU		genbilkiaz	genbilkiñaz	genbilkixoz genbilkixuaz genbilkixonaz		genbilkizuz	genbilkizuez	genbilkixuez genbilkixuezak genbilkixonez
6 ZU	zenbilkiraz			zenbilkixoz	zenbilkiguz			zenbilkixuez
7 ZUEK	zenbilkiraze			zenbilkixoze	zenbilkiguze			zenbilkixueze
8 HÁREK	lebilkiraz lebilkirazak lebilkiranaz	lebilkiaz	lebilkiñaz	lebilkixoz lebilkixuaz lebilkixonaz	lebilkiguz lebilkiguaz lebilkigunaz	lebilkizuz	lebilkizuez	lebilkixuez lebilkixuezak lebilkixonez

- 1 - Hau aditz-jokuau Orañaldixan eta Lehenaldixan gitxi erabiltzen badogu, Baldintzan eta Ondorixuan gitxiago oindiok; 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabilliko dira zeozer biharbada, beste guztiak bapez.
- 2 - ONDORIXUarena dan **KI** < **KE** markiak, ez dauka zerikusirik BALDINTZAko NORI ezaugarrixaren **KI**- aurrizkixakin. KE markiaren eraldaketiakin bardindu egitten dira, baiña ez dira jatorriz bardinak.
- 3 - Lehenengo hiru lerruetako adizkixetan, *ne-/ he-* normalaguak izango dira biharbada *nen-/ hen-* baiño.

3.2.3.5 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: IBILLI Agintera

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI-n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI								
2 HI - m	habilkitt			habilkixo	habilkigu			habilkixue
3 HI - n	habilkitt			habilkixo	habilkigu			habilkixue
4 HA	dabilkirala	dabilkixala	dabilkiñala	dabilkixola	dabilkigula	dabilkizula	dabilkizuela	dabilkixuela
5 GU								
6 ZU	zabilkiraz			zabilkixoz	zabilkiguz			zabilkixuez
7 ZUEK	zabilkiraze			zabilkixoze	zabilkiguze			zabilkixueze
8 HÁREK	dabilkirazela	dabilkixazela	dabilkiñazela	dabilkixozela	dabilkiguzela	dabilkizuzela	dabilkizuezela	dabilkixuezela

- 4. eta 8. lerruetako adizkixak Subjuntibokuak dira izan, baiña Aginteran be erabiltzen dira.
Hónek adizkixok, gaur egunian ez dira Eibarren erabiltzen, basarrietan edo ez ba da.

3.2.4 - Aditz trinkua, NOR-NORI: JUAN

3.2.4.1 - Indikatibua Oraiña

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak						
NOR	Sust.	NORI aurr.	NORI	NOR plural.	NOR	Sust.	NORI aurr.	NORI	Sexu markia		NOR plural.
									NOR = ha	NOR = hárek	
n	oia	ki	t/da		n	oia	ki	da	k/n	a/na	
h	oia	ki	k/n		-	-	-	-	-	-	
d	oia	ki	o		d	oia	ki	o	k/n	a/na	
g	oia	ki	gu	z	g	oia	ki	gu	k/n	a/na	z
z	oia	ki	zu	z	-	-	-	-	-	-	-
z	oia	ki	zue	ze	-	-	-	-	-	-	-
d	oia	ki	oe	z	d	oia	ki	oe	k/n	a/na	z

- Háleri kasuan, andrazkuari dagokixon aditz-forma alokutibuan (*noka*-kuan) amaieria holatxe eratzen da:

$oe + n = oen > \mathbf{one}$ eta $oe + na + z = oenaz > \mathbf{onez}$.

152

3.2.4.2 - Indikatibua Lehena

Adizki normalak						Hittanorako adizki alokutibuak						
NOR + denbora	Sust.	NORI aurr.	NORI	NOR plural.	Denbora atzizk.	NOR + denbora	Sust.	NORI aurr.	NORI	Sexu markia	NOR plural.	Denbora atzizk.
nind	oia	ki	da		n	nind	oia	ki	da	a/na		n
hind	oia	ki	k/n		n	-	-	-	-	-		-
z	oia	ki	o		n	j	oia	ki	o	a/na		n
gind	oia	ki	gu	ze	n	gind	oia	ki	gu	a/na	ze	n
zind	oia	ki	zu	ze	n	-	-	-	-	-	-	-
zind	oia	ki	zue	zee	n	-	-	-	-	-	-	-
z	oia	ki	oe	ze	n	j	oia	ki	oe	a/na	ze	n

- Oraiñaldixan antzera, *háleri* kasuan, andrazkuari dagokixozen adizkixen amaierak:

$oe + na + n = oenan > \mathbf{*onean} > \mathbf{onen}$ eta $oe + na + ze + n = oenazen > \mathbf{*oneazen} > \mathbf{onezen}$.

3.2.4 - Aditz trinkua, NOR-NORI: JUAN

3.2.4.3 - Baldintza

Adizki normalak						Hittanorako adizki alokutibuak							
Bald. marka	NOR + denbora	Sustra.	NORI aurr.	NORI	NOR plural.	Bald. marka	NOR + denbora	Sustra.	NORI aurr.	NORI	Sexu markia		NOR plural.
											NOR = ha	NOR = hárek	
ba	nind	oia	ki	t/da		ba	nind	oia	ki	da	k/n	a/na	
ba	hind	oia	ki	k/n		ba	-	-	-	-	-	-	
ba	l	oia	ki	o		ba	l	oia	ki	o	k/n	a/na	
ba	gind	oia	ki	gu	z	ba	gind	oia	ki	gu	k/n	a/na	z
ba	zind	oia	ki	zu	z	ba	-	-	-	-	-	-	-
ba	zind	oia	ki	zue	ze	ba	-	-	-	-	-	-	-
ba	l	oia	ki	oe	z	ba	l	oia	ki	oe	k/n	a/na	z

- Háreri kasuan, andrazkuaren aditz-formen amaierak: $oe + n = oen > \mathbf{one}$ eta $oe + na + z = oenaz > \mathbf{onez}$.

3.2.4.4 - Ondorixua

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak						
NOR + denbora	Sust.	ONDORIXO markia KE > KI	NORI	NOR plural.	NOR + denbora	Sust.	ONDORIXO markia KE > KI	NORI	Sexu markia		NOR plural.
									NOR = ha	NOR = hárek	
nind	oia	ki	t/da		nind	oia	ki	da	k/n	a/na	
hind	oia	ki	k/n		-	-	-	-	-	-	
l	oia	ki	o		l	oia	ki	o	k/n	a/na	
gind	oia	ki	gu	z	gind	oia	ki	gu	k/n	a/na	z
zind	oia	ki	zu	z	-	-	-	-	-	-	-
zind	oia	ki	zue	ze	-	-	-	-	-	-	-
l	oia	ki	oe	z	l	oia	ki	oe	k/n	a/na	z

- Háreri, andrazkuaren adizki amaierak: $oe + n = oen > \mathbf{one}$ eta $oe + na + z = oenaz > \mathbf{onez}$.

- Ondorixoa markia KE da berez, baiña gaur egunian, NORI ezaugarriaren aurrian doianian, KI bihurtu da, datibo-aurriaren markioneekin bat eginez.

3.3.4 - Aditz trinkua, NOR-NORI: JUAN

3.2.4.5 - Agintera

NOR	Sustraiza	NORI aurrekoa	NORI	NOR pluralgillia
-	-	-	t/da	
h	oia	ki	-	
-	-	-	o	
-	-	-	gu	
z	oia	ki	-	z
z	oia	ki	-	ze
-	-	-	oe	

3.2.4.1 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: JUAN Indikatibua Oraiña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		noiakik	noiakiñ	noiakixo noiakixok noiakixon		noiakizu	noiakizue	noiakixue noiakixuek noiakixone
2 HI - m	hoiakitt			hoiakixo	hoiakigu			hoiakixue
3 HI - n	hoiakitt			hoiakixo	hoiakigu			hoiakixue
4 HA	doiakitt joiakirak joiakiran	doiakik	doiakiñ	doiakixo joiakixok joiakixon	doiakigu joiakiguk joiakigun	doiakizu	doiakizue	doiakixue joiakixuek joiakixone
5 GU		goiakixaz	goiakiñaz	goiakixoz goiakixuaz goiakixonaz		goiakizuz	goiakizuez	goiakixuez goiakixuezak goiakixonez
6 ZU	zoiakiraz			zoiakixoz	zoiakiguz			zoiakixuez
7 ZUEK	zoiakiraze			zoiakixoze	zoiakiguze			zoiakixueze
8 HÁREK	doiakiraz joiakiraz joiakiranaz	doiakixaz	doiakiñaz	doiakixoz joiakixuaz joiakixonaz	doiakiguz joiakiguaz joiakigunaz	doiakizuz	doiakizuez	doiakixuez joiakixuez joiakixonez

1 - NOR-NORI-a oso gitxi darabigu Eibarren aditz trinkuekin; 4. eta 8. lerruetako letra lodiz darenak izango lirake erabillixenak, eta eurak be gitxi.

3.2.4.2 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: JUAN Indikatibua Lehen

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		nindoikixan	nindoikiñan	nindoiakixon nindoiakixuan nindoiakixonan		nindoiakizun	nindoiakizuen	nindoiakixuen nindoiakixuen nindoiakixonen
2 HI - m	hindoiakiran			hindoiakixon	hindoiakigun			hindoiakixuen
3 HI - n	hindoiakiran			hindoiakixon	hindoiakigun			hindoiakixuen
4 HA	zoiakiran joiakiran joiakiranan	zoiakixan	zoiakiñan	zoiakixon joiakixuan joiakixonan	zoiakigun joiakiguan joiakigunan	zoiakizun	zoiakizuen	zoiakixuen joiakixuen joiakixonen
5 GU		gindoakixazen	gindoakiñazen	gindoakixozen gindoakixuazen gindoakixonazen		gindoakizuzen	gindoakizuezen	gindoakixuezen gindoakixuezen gindoakixonezen
6 ZU	zindoakirazen			zindoakixozen	zindoakiguzen			zindoakixuezen
7 ZUEK	zindoakirazen			zindoakixozen	zindoakiguzen			zindoakixuezen
8 HÁREK	zoiakirazen joiakirazen joiakiranzazen	zoiakixazen	zoiakiñazen	zoiakixozen joiakixuazen joiakixonazen	zoiakiguzen joiakiguazen joiakigunazen	zoiakizuzen	zoiakizuezen	zoiakixuezen joiakixuezen joiakixonez

1 - Aditz modu hau NOR-NORI-an eta Oraĩñaldixan gitxi badarabigu, Lehenaldixan gitxiago oindiok; 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabiliko dira biharbada, beste guztiak bapez.

3.2.4.3 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: JUAN Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		banindoiakik	banindoiakiñ	banindoiakixo banindoiakixok banindoiakixon		banindoiakizu	banindoiakizue	banindoiakixue banindoiakixuek banindoiakixone
2 HI - m	bahindoiakitt			bahindoiakixo	bahindoiakigu			bahindoiakixue
3 HI - n	bahindoiakitt			bahindoiakixo	bahindoiakigu			bahindoiakixue
4 HA	baloiakitt baloiakirak baloiakiran	baloiakik	baloiakiñ	baloiakixo baloiakixok baloiakixon	baloiakigu baloiakiguk baloiakigun	baloiakizu	baloiakizue	baloiakixue baloiakixuek baloiakixone
5 GU		bagindoiakixaz	bagindoiakiñaz	bagindoiakixoz bagindoiakixuaz bagindoiakixonaz		bagindoiakizuz	bagindoiakizuez	bagindoiakixuez bagindoiakixuezak bagindoiakixonez
6 ZU	bazindoiakiraz			bazindoiakixoz	bazindoiakiguz			bazindoiakixuez
7 ZUEK	bazindoiakiraze			bazindoiakixoze	bazindoiakiguze			bazindoiakixueze
8 HÁREK	baloiakiraz baloiakirazak baloiakiranaz	baloiakixaz	baloiakiñaz	baloiakixoz baloiakixuaz baloiakixonaz	baloiakiguz baloiakiguaz baloiakigunaz	baloiakizuz	baloiakizuez	baloiakixuez baloiakixuezak baloiakixonez

1 - Lehenaldixan antzera oso gitxi darabigu; 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabiliko dira zeozer biharbada, beste guztiaz bapez.

2 - BALDINTZAko NORI ezaugarrixarena dan **KI**- aurrizkixak, ez dauka zerikusirik ONDORIXUAN darabigun **KI** < **KE** Ondorixuanakin.

3.2.4.4 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: JUAN Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI - n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI		nindoiakik	nindoiakiñ	nindoiakixo nindoiakixok nindoiakixon		nindoiakizu	nindoiakizue	nindoiakixue nindoiakixuek nindoiakixone
2 HI - m	hindoia kitt			hindoia kixo	hindoia kigu			hindoia kixue
3 HI - n	hindoia kitt			hindoia kixo	hindoia kigu			hindoia kixue
4 HA	loia kitt loiakirak loiakiran	loiakik	loiak iñ	loiakixo loiakixok loiakixon	loiakigu loiakiguk loiakigun	loiakizu	loiakizue	loiakixue loiakixuek loiakixone
5 GU		gindoia kiaz	gindoia kiñaz	gindoia kixoz gindoia kixuaz gindoia kixonaz		gindoia kizuz	gindoia kizuez	gindoia kixuez gindoia kixuezak gindoia kixonez
6 ZU	zindoia kiraz			zindoia kixoz	zindoia kiguz			zindoia kixuez
7 ZUEK	zindoia kiraze			zindoia kixoze	zindoia kiguze			zindoia kixueze
8 HÁREK	loiakiraz loiakirazak loiakiranaz	loiakiaz	loiak iñaz	loiakixoz loiakixuaz loiakixonaz	loiakiguz loiakiguaz loiakigunaz	loiakizuz	loiakizuez	loiakixuez loiakixuezak loiakixonez

1 - Hau aditz-jokuau Orañaldixan eta Lehenaldixan gitxi erabiltzen badogu, Baldintzan eta Ondorixuan gitxiago oindiok. 4. eta 8. lerruetako adizki normalak erabiliko dira zeozer biharbada, beste guztiak bapez.

2 - ONDORIXUarena dan **KI** < **KE** markiak, ez dauka zerikusirik BALDINTZako NORI ezaugarrixaren **KI**- aurrizkixakin. KE markiaeren eraldaketiakin bardindu egitten dira, baiña ez dira jatorriz bardiñak.

3.2.4.5 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: JUAN Agintera

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NERI	HIRI - m	HIRI-n	HARI	GURI	ZURI	ZUERI	HÁRERI
1 NI								
2 HI - m	hoiakitt			hoiakixo	hoiakigu			hoiakixue
3 HI - n	habilkitt			hoiakixo	hoiakigu			hoiakixue
4 HA	doiakirala	doiakixala	doiakihala	doiakixola	doiakigula	doiakizula	doiakizuela	doiakixuela
5 GU								
6 ZU	zoiakiraz			zoiakixoz	zoiakiguz			zoiakixuez
7 ZUEK	zoiakiraze			zoiakixoze	zoiakiguze			zoiakixueze
8 HÁREK	doiakirazela	doiakixazela	doiakihazela	doiakixozela	doiakiguzela	doiakizuzela	doiakizuezela	doiakixuezela

- 4. eta 8. lerruetako adizkixak Subjuntibokuak dira izan, baiña Aginteran be erabiltzen dira. Hónek adizkixok, gaur egunian ez dira Eibarren erabiltzen, basarrixetan edo ez ba da.

3.3. ADITZ TRINKUA,
NOR-NORK

3.3.X - Aditz trinkua, NOR-NORK: X = 1 EKARRI, 2 ERABILLI, 3 ERUAN, 4 EUKI

3.3.X.1 - Indikatibua Oraiña

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak			
NOR + denbora	Sustraixa	NOR pluralg.	NORK	NOR pluralg.	NOR + denbora	Sustraixa	Sexu markia + NORK	NOR pluralgillia
na			t/da		na(ja)		at/nat	
ha			k/n		-		ada/nada	
da	kar		-		ja	kar	k/n	
ga	rabi(l)		gu	z	ga(ja)	rabi(l)	agu/nagu	z
za	roia		zu	z	-	roia	-	-
za	(u)ka		zue	z	-	(u)ka	-	-
da		e	e	z	ja		ek/ne	z

1 - NOR = **ha** eta **harek**-i dagokixuezen adizkixak dira erabillixenak.

3.3.X.2 - Aditz trinkua, NOR-NORK: X = 1 EKARRI, 2 ERABILLI, 3 ERUAN, 4 EUKI Indikatibua Lehena

Adizki normalak:

NOR = ni, hi, gu, zu, zuek						NOR/ZER = ha eta hárek				
NOR + denbora	Sustraixa	NOR pluralg.	NORK	NOR pluralg.	Denbora atzizkixa	NORK + denbora	Sustraixa	NORK plural.	NOR pluralg.	Denbora atzizkixa
ne(n)			t/da		n	ne				n
he(n)			a/na		n	he				n
-	kar		(a) ₂		n	(z)e	kar	(a) ₂		n
ge(n)	rabi(l)		gu	ze	n	ge(n)	rabi(l)			n
ze(n)	roia		zu	ze	n	ze(n)	roia			n
ze(n)	(u)ka		zue	ze	n	ze(n)	(u)ka			n
-		e	e		n	(z)e		e		n
-					n	(z)e		e	ze	n

Hittanorako adizki alokutibuak:

NOR = ni eta gu				NOR/ZER = ha eta hárek			
NOR + denbora	Sustraixa	NORK + n = harek / hárek		NORK + denbora	Sustraixa	Sexu markia + NOR / ZER + n	
		ni	gu			ha	hárek
n(aj)e(n)		-	-	n(aj)e		an/nan	azen/nazen
-		-	-	-		-	-
-	kar	a/nan	azen/nazen	je	kar	an/nan	azen/nazen
g(aj)e(n)	rabi(l)	-	-	g(aj)e(n)	rabi(l)	an/nan	azen/nazen
-	roia	-	-	-	roia	-	-
-	(u)ka	-	-	-	(u)ka	-	-
-		en/nen	ezen/nezen	je		en/nen	azen/nazen

1 - Hittanuan NOR = GU-ren kasuan, (aj) ezaugarriak ez darabigu eta ez dogu paradigmatan jarri. Ikus: (1.1.21).

2 - NORK zutabetako 3. pertsonari dagokion (a) loturazkoa da izan eta ERABILLI aditzekin bakarrik darabigu, NOR pluralen kasuan behintzat premiña barik.

Ikus: Sarrerako (1.1.17)n honetaz esandakua.

3.3.X.3 - Aditz trinkua, NOR-NORK: X = 1 EKARRI, 2 ERABILLI, 3 ERUAN, 4 EUKI Baldintza

Adizki normalak:

NOR = ni, hi, gu, zu, zuek						NOR/ZER = ha eta hárek				
Baldintza markia	NOR + denbora	Sustraixa	NOR pluralg.	NORK	NOR pluralg.	Baldintza markia	NORK + denbora	Sustraixa	NORK pluralg.	NOR pluralg.
ba	ne(n)			t/da		ba	ne			
ba	he(n)			a/na		ba	he			
-	-	kar		-		ba	(z)e	kar		
ba	ge(n)	rabi(l)		gu	z	ba	ge(n)	rabi(l)		
ba	ze(n)	roia		zu	z	ba	ze(n)	roia		
ba	ze(n)	(u)ka		zue	z	ba	ze(n)	(u)ka	e	
-	-		e	e		ba	(z)e		e	z

Hittanorako adizki alokutibuak:

NOR = ni eta gu					NOR/ZER = ha eta hárek				
Baldintza markia	NOR + denbora	Sustr.	NORK = harek / hárek		Baldintza markia	NORK + denb.	Sustr.	Sexu markia + NOR / ZER	
			ni	gu				ha	hárek
ba	n(aj)e(n)		-	-	ba	n(aj)e		k/n	az/naz
-	-		-	-	-	-		-	-
-	-	kar	k/n	az/naz	ba	je	kar	k/n	az/naz
ba	g(aj)e(n)	rabi(l)	-	-	ba	g(aj)e(n)	rabi(l)	k/n	az/naz
-	-	roia	-	-	-	-	roia	-	-
-	-	(u)ka	-	-	-	-	(u)ka	-	-
ba	-		ek/ne	ez/nez	ba	je		ek/ne	ez/nez

1 - Hittanuan NOR = GU-ren kasuan, (aj) ezaugarriak ez darabigu eta ez dogu paradigmatan jarri. Ikus: (1.1.21).

3.3.X.4 - Aditz trinkua, NOR-NORK: X = 1 EKARRI, 2 ERABILLI, 3 ERUAN, 4 EUKI Ondorixua

Adizki normalak:

NOR = ni, hi, gu, zu, zuek						NOR/ZER = ha eta hárek				
NOR + denbora	Sustraixa	Ondorixo markia	NOR pluralg.	NORK	NOR pluralg.	NORK + denbora	Sustraixa	Ondorixo markia	NORK pluralg.	NOR pluralg.
ne(n)		ke		t/da		ne		ke		
he(n)		ke		a/na		he		ke		
-	kar	-		-		(z)e	kar	ke		
ge(n)	rabi(l)	ke		gu	z	ge(n)	rabi(l)	ke		
ze(n)	roia	ke		zu	z	ze(n)	roia	ke		
ze(n)	(u)ka	ke	e	zue	z	ze(n)	(u)ka	ke	e	
-		-		e		(z)e		ke	e	z

Hittanorako adizki alokutibuak:

NOR = ni eta gu					NOR/ZER = ha eta hárek				
NOR + denbora	Sustr.	Ondorixo markia	NORK = harek / hárek		NOR + denbora	Sustr.	Ondorixo markia	Sexu markia + NOR / ZER	
			ni	gu				ha	hárek
n(aj)e(n)		ke	-	-	n(aj)e		e	k/n	az/naz
-		-	-	-	-		-	-	-
-	kar	-	k/n	az/naz	je	kar	ke	k/n	az/naz
g(aj)e(n)	rabi(l)	ke	-	-	g(aj)e(n)	rabi(l)	ke	k/n	az/naz
-	roia	-	-	-	-	roia	-	-	-
-	(u)ka	-	-	-	-	(u)ka	-	-	-
-		-	ek/ne	ez/nez	je		ke	ek/ne	ez/nez

1 - Hittanuan NOR = GU-ren kasuan, (aj) ezaugarriak ez darabitu eta ez dogu paradigmatan jarri. Ikus: (1.1.21).

3.3.X.5 - Aditz trinkua, NOR-NORK: X = 1 EKARRI Agintera

NOR	Sustraixa	NORK	NOR pluralg.
-		-	
-		k/n	
-		-	
e	kar	-	
-		tzu	
-		tzue	
e		-	z

1 - Gitxi darabigu Eibarren Agintera aditz trinkuekin NOR-NORK saillian. EKARRIren ekatzu entzuten da iñoiz. Normalian aditz laguntzailliaren bittartez tajututako adizkixak darabiguz. Ikus: (2.3.9).

2 - Sustraixaren “r”a, errez galtzen dogu: *ekak/n, ekatzu, ekatzue,...*

3.3.1.1 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: EKARRI Indikatibua Oraiña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		nakark	nakarn	nakar na(ja)kark na(ja)karn		nakarzu	nakarzue	nakarre na(ja)karrek na(ja)karne
2 HI - m	<i>hakart</i>			<i>hakar</i>	<i>hakargu</i>			<i>hakarre</i>
3 HI - n	<i>hakart</i>			<i>hakar</i>	<i>hakargu</i>			<i>hakarre</i>
4 HA	dakart jakarrat jakarnat	dakark	dakarn	dakar jakark jakarn	dakargu jakarragu jakarnagu	dakarzu	dakarzue	dakarre jakarrek jakarne jakarrene
5 GU		<i>gakarraz</i>	<i>gakarnaz</i>	<i>gakarz</i> <i>gakarraz</i> <i>gakarnaz</i>		<i>gakarzuz</i>	<i>gakarzuez</i>	<i>gakarrez</i> <i>gakarrezak</i> <i>gakarnez</i>
6 ZU	<i>zakardaz</i>			<i>zakarz</i>	<i>zakarguz</i>			<i>zakarrez</i>
7 ZUEK	<i>zakarreraz</i>			<i>zakarrez</i>	<i>zakarreguz</i>			<i>zakarrez</i>
8 HÁREK	dakardaz jakarraraz jakarnaraz	dakarraz	dakarnaz	dakarz jakarraz jakarnaz	dakarguz jakarraguz jakarnaguz	dakarzuz	dakarzuez	dakarrez jakarrez jakarnez jakarrenez

1 - NOR = **Ha** eta **Hárek** dira erabillixenak; letra baltzez idatzita darenak. Baiña **Ni**-ri dagokixozenak be erabiltzen dira.

2 - Letra etzanez idatzittakuak (*hi, gu, zu, zuek*) nekez entzungo dira gaur egunian Eibarren. Nahiko teorikuak dira.

3 - **r**-a kontsonante aurretik jan egitten dogu berba egitterakuan: dakart > **dakat**; dakardaz > dakadaz > **dakaraz**.

3.3.1.2 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: EKARRI Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		nenkarran	nenkarnan	nenkarren n(aj)enkarran n(aj)enkarnan		nenkarzun	nenkarzuen	nenkarren n(aj)enkarran n(aj)enkarnan
2 HI - m	henkardan			henkarren	henkargun			henkarren
3 HI - n	henkardan			henkarren	henkargun			henkarren
4 HA	nekarren n(aj)ekarran n(aj)ekarnan	hekarren	hekarren hekarrenan*	(z)ekarren jekarran jekarnan	genkarren genkargun* genkarran genkarragun* genkarnan genkarnagun*	zenkarren zenkarzun*	zenkarren zenkarzuen*	(z)ekarren jekarren jekarnan
5 GU		genkarrazen	genkarnazen	genkarzen genkarrazen genkarnazen		genkarzuzen	genkarzuezen	genkarrezen genkarrezen genkarnezen
6 ZU	zenkardazen			zenkarzen	zenkarguzen			zenkarrezen
7 ZUEK	zenkarrerazen			zenkarzen	zenkarguzen			zenkarrezen
8 HÁREK	nekarzen n(aj)ekarrazen n(aj)ekarnazen	hekarzen	hekarzen hekarnazen*	(z)ekarzen jekarrazen jekarnazen	genkarzen genkarguzen* genkarrazen genkarraguzen* genkarnazen genkarnaguzen*	zenkarzen zenkarzuzen*	zenkarrezen zenkarzuezen*	(z)ekarrezen jekarrezen jekarnezen

1 - NOR = **Ha** eta **Hárek** dira erabillixenak; letra baltzez idatzitta darenak. Baiña **Ni**-ri dagokixozenak be erabiltzen dira.

2 - Letra etzanez idatzittakuak (*hi, gu, zu, zuek*) nekez entzungo dira gaur egunian Eibarren. Nahiko teorikuak dira.

3 - **r**-a kontsonante aurretik jan egitten dogu berba egitterakuan: nekarzen > **nekazen**; zenkardazen > zenkadazen > **zenkarazen**.

4 - “e”, ”j” eta “g” zutabetan (*) batez markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.

5 - “c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

3.3.1.3 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: EKARRI Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		banenkark	banenkarn	banenkar ban(aj)enkark ban(aj)enkarn		banenkarzu	banenkarzue	banenkarre ban(aj)enkarrek ban(aj)enkarne
2 HI - m	<i>bahenkart</i>			<i>bahenkar</i>	<i>bahenkargu</i>			<i>bahenkarre</i>
3 HI - n	<i>bahenkart</i>			<i>bahenkar</i>	<i>bahenkargu</i>			<i>bahenkarre</i>
4 HA	banekar ban(aj)ekark ban(aj)ekarn	bahekar	bahekar bahekarn*	balekar bal(aj)ekark bal(aj)ekarn	bagenkar bagenkargu* bagenkark bagenkarragu* bagenkarn bagenkarnagu*	bazenkar bazenkarzu*	bazenkarre bazenkarzue*	balekarre bal(aj)ekarrek bal(aj)ekarne
5 GU		<i>bagenkarraz</i>	<i>bagenkarnaz</i>	<i>bagenkarz</i> <i>bagenkarraz</i> <i>bagenkarnaz</i>		<i>bagenkarzuz</i>	<i>bagenkarzuez</i>	<i>bagenkarrez</i> <i>bagenkarrezak</i> <i>bagenkarnez</i>
6 ZU	<i>bazenkardaz</i>			<i>bazenkarz</i>	<i>bazenkarguz</i>			<i>bazenkarrez</i>
7 ZUEK	<i>bazenkarreraz</i>			<i>bazenkarrez</i>	<i>bazenkarreguz</i>			<i>bazenkarrez</i>
8 HÁREK	banekarz ban(aj)ekarraz ban(aj)ekarnaz	bahekarz	bahekarz bahekarnaz*	balekarz bal(aj)ekarraz bal(aj)ekarnaz	bagenkarz bagenkarguz* bagenkarraz bagenkarraguz* bagenkarnaz bagenkarnaguz*	bazenkarz bazenkarzuz*	bazenkarrez bazenkarzuez*	balekarrez bal(aj)ekarrezak bal(aj)ekarnez

1 - NOR = **Ha** eta **Hárek** dira erabillixenak; letra baltzez idatzitta darenak. Baiña Ni-ri dagokixozenak be erabiltzen dira.

2 - Letra etzanez idatzittakuak (*hi, gu, zu, zuek*) nekez entzungo dira gaur egunian Eibarren. Nahiko teorikuak dira.

3 - **r**-a kontsonante aurretik jan egitten dogu berba egitterakuan: banekarz > **banekaz**; bazenkardaz > bazenkadaz > **bazenkaraz**.

4 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*) batez markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.

5 - “c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian ikus: (1.1.1).

3.3.1.4 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: EKARRI Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		<i>nenkarkek</i>	<i>nenkarken</i>	<i>nenkarke</i> <i>n(aj)enkarkek</i> <i>n(aj)enkarken</i>		<i>nenkarkezu</i>	<i>nenkarkezue</i>	<i>nenkarkie</i> <i>n(aj)enkarkiek</i> <i>n(aj)enkarkene</i>
2 HI - m	<i>henkarket</i>			<i>henkarke</i>	<i>henkarkegu</i>			<i>henkarkie</i>
3 HI - n	<i>henkarket</i>			<i>henkarke</i>	<i>henkarkegu</i>			<i>henkarkie</i>
4 HA	nekarke n(aj)ekarkek n(aj)ekarken	hekarke	hekarke hekarken*	lekarke l(aj)ekarkek l(aj)ekarken	genkarke genkarkegu* genkarkek genkarkiagu* genkarken genkarkenagu*	zenkarke zenkarkezu*	zenkarkie zenkarkezue*	ekarkie l(aj)ekarkiek l(aj)ekarkene
5 GU		<i>genkarkiaz</i>	<i>genkarkenaz</i>	<i>genkarkez</i> <i>genkarkiaz</i> <i>genkarkenaz</i>		<i>genkarkezuz</i>	<i>genkarkezuez</i>	<i>genkarkiez</i> <i>genkarkiezak</i> <i>genkarkenez</i>
6 ZU	<i>zenkarkeraz</i>			<i>zenkarkez</i>	<i>zenkarkeguz</i>			<i>zenkarkiez</i>
7 ZUEK	<i>zenkarkieraz</i>			<i>zenkarkiez</i>	<i>zenkarkieguz</i>			<i>zenkarkiez</i>
8 HÁREK	nekarkez n(aj)ekarkiaz n(aj)ekarkenaz	hekarkez	hekarkez hekarkenaz*	lekarkez l(aj)ekarkiaz l(aj)ekarkenaz	genkarkez genkarkeguz* genkarkiaz genkarkiaguz* genkarkenaz genkarkenaguz*	zenkarkez zenkarkezuz*	zenkarkiez zenkarkezuez*	lekarkiez l(aj)ekarkiezak l(aj)ekarkenez

1 - NOR = **Ha** eta **Hárek** izango lirake erabillixenak; letra baltzez idatzitta darenak. Letra etzanez idatzittakuak (*ni, hi, gu, zu, zuek*) nekez entzungo dira gaur egunian Eibarren. Nahiko teorikuak dira.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*) batez markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.4.2.1)ko 3. oharra.

3 - “c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian ikus: (1.1.1).

4 - Hittanuaren ezaugarrixa dan (*aj*) hori erabilliko bagendu be, ez genduke, bokal artian doianez, “J”a ahoskatuko.

3.3.1.5 - Aditz Trinkua, NOR-NORI: EKARRI Agintera

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	<i>dakardan</i>	<i>ekak</i>	<i>ekan</i>	<i>dakarrela</i>	<i>dakargun</i>	ekatzu	ekatzue	<i>dakarrela</i>
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK	<i>dakardazen</i>	<i>ekarraz</i>	<i>ekanaz</i>	<i>dakarzela</i>	<i>dakarguzen</i>	ekatzuz	ekatzuez	<i>dakarrezela</i>

1 - Gitxi darabigu Eibarren aditz trinkuekin Agintera, NOR-NORK aditz-jokuan. EKARRIren **ekatzu** entzuten da iñoiz. Normalian, aditz laguntzailliaren bittartez eratutako adizkixak darabiguz. Ikus: (2.3.9)

2 - Sustraixaren “r”a, errez galtzen dogu: *ekak/n*, *ekatzu*, *ekatzue*,...

3 - Letra etzanez jarrittako adizkixak Subjuntibokuak dira izan, baiña Aginteran be erabilli leikez.

3.3.2.1 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: ERABILLI Indikatibua Oraíña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		narabik	narabiñ	narabil na(ja)rabik na(ja)rabiñ		narabizu	narabizue	narabixe na(ja)rabixek na(ja)rabiñe
2 HI - m	<i>harabitt</i>			<i>harabil</i>	<i>harabigu</i>			<i>harabixe</i>
3 HI - n	<i>harabitt</i>			<i>harabil</i>	<i>harabigu</i>			<i>harabixe</i>
4 HA	darabitt jarabixat jarabiñat	darabik	darabiñ	darabil jarabik jarabiñ	darabigu jarabixagu jarabiñagu	darabizu	darabizue	darabixe jarabixek jarabiñe
5 GU		<i>garabixaz</i>	<i>garabiñaz</i>	<i>garabiz</i> <i>garabixaz</i> <i>garabiñaz</i>		<i>garabizuz</i>	<i>garabizuez</i>	<i>garabixez</i> <i>garabixezak</i> <i>garabiñez</i>
6 ZU	<i>zarabiraz</i>			<i>zarabiz</i>	<i>zarabiguz</i>			<i>zarabixez</i>
7 ZUEK	<i>zarabixeraz</i>			<i>zarabixez</i>	<i>zarabixeguz</i>			<i>zarabixez</i>
8 HÁREK	darabiraz jarabixaraz jarabiñaraz	darabixaz	darabiñaz	darabiz jarabixaz jarabiñaz	darabiguz jarabixaguz jarabiñaguz	darabizuz	darabizuez	darabixez jarabixez jarabiñez

1 - NOR = **Ha** eta **Hárek** dira erabillixenak, letra baltzez jarritta darenak. Letra etzanez idatzitakuak nekez entzungo dira gaur egunian Eibarren.

2 - L-a galdu egiten dogu kontsonante baten aurrin: darabildaz > darabidaz > **darabiraz**.

Bokal baten aurrin be galdu egiten dogu L-a, *ibilli* aditzian kasu berian mantentzen dogun arren: darabillez > darabiez > **darabixez**.

3.3.2.2 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: ERABILLI Indikatibua Lehen

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		<i>nerabixan</i>	<i>nerabiñan</i>	<i>nerabixan</i> <i>n(aj)erabixan</i> <i>n(aj)erabiñan</i>		<i>nerabizun</i>	<i>nerabizuen</i>	<i>nerabixen</i> <i>n(aj)erabixen</i> <i>n(aj)erabiñen</i>
2 HI - m	<i>herabiran</i>			<i>herabixan</i>	<i>herabigun</i>			<i>herabixen</i>
3 HI - n	<i>herabiran</i>			<i>herabixan</i>	<i>herabigun</i>			<i>herabixen</i>
4 HA	nerabixan n(aj)erabixan n(aj)erabiñan	herabixan	herabixan herabixanan*	(z)erabixan jerabixan jerabiñan	gerabixan gerabigun* gerabixan gerabixagun* gerabiñan gerabiñagun*	zerabixan zerabizun*	zerabixen zerabizuen*	z)erabixen jerabixen jerabiñen
5 GU		<i>gerabixazen</i>	<i>gerabiñazen</i>	<i>gerabixazen</i> <i>gerabixazen</i> <i>gerabiñazen</i>		<i>gerabizuzen</i>	<i>gerabizuezen</i>	<i>gerabixezen</i> <i>gerabixezen</i> <i>gerabiñezen</i>
6 ZU	<i>zerabirazen</i>			<i>zerabixazen</i>	<i>zerabiguzen</i>			<i>zerabixezen</i>
7 ZUEK	<i>zerabixerazen</i>			<i>zerabixezen</i>	<i>zerabixeguzen</i>			<i>zerabixezen</i>
8 HÁREK	nerabixazen n(aj)erabixazen n(aj)erabiñazen	herabixazen	herabixazen herabiñazen* herabixanazen*	(z)erabixazen jerabixazen jerabiñazen	gerabixazen gerabiguzen* gerabixazen gerabixaguzen* gerabiñazen gerabiñaguzen*	zerabixazen zerabizuzen*	zerabixezen zerabizuezen*	(z)erabixezen jerabixezen jerabiñezen

- 1 - NOR = **Ha** eta **Harek** dira erabillixenak, letra baltzez idatzitakuak. Letra etzanez jarritakuak nekez entzungo dira gaur egunian Eibarren.
- 2 - **L**-a galdu egitten dogu kontsonante baten aurrian: *nerabilnan* > *nerabiñan*. Bokal baten aurrian be bai, kasu bereko *ibilli* aditzian, aditz honetan, euskalki gehixenetan, mantentzen dan arren: *zerabillen* > *zerabien* > **zerabixen**. Ikus: Sarrerako (1.1.18).
- 3 - “e”, “j” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.4.2.1)ko 3. oharra. “c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).
- 4 - NOR/ZER plurala daneko **-azen** adizki-amaieran gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.17)n esandakua.(Adizki alokutibo guztiak dauke amaieran **-azen** edo **-ezen**, baiña hemen “a” sexu markiarena da (**a/na**) eta “e” ZUEK eta HÁREK-en bigarren NORK markia).
- 5 - T. Etxebarrak, San Martiñek eta Iturriotzek, Lehenaldixan **-REBI-** darabixe aditz-sustraixan **-RABI-**ren orde, “e” iragantasun markia dana sustraixan be sartuz, erreduntantia izan arren: *nerebixan,erebixan...* Egokixagua iruditzen jakunez, **-RABI-** sustraibun adizkixak jarri dittugu.

3.3.2.3 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: ERABILLI Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		<i>banerabik</i>	<i>banerabiñ</i>	<i>banerabil</i> <i>ban(aj)erabik</i> <i>ban(aj)erabiñ</i>		<i>banerabizu</i>	<i>banerabizue</i>	<i>banerabixe</i> <i>ban(aj)erabixek</i> <i>ban(aj)erabiñe</i>
2 HI - m	<i>baherabitt</i>			<i>baherabil</i>	<i>baherabigu</i>			<i>baherabixe</i>
3 HI - n	<i>baherabitt</i>			<i>baherabil</i>	<i>baherabigu</i>			<i>baherabixe</i>
4 HA	banerabil ban(aj)erabik ban(aj)erabiñ	baherabil	baherabil baherabiñ*	balerabil bal(aj)erabik bal(aj)erabiñ	bagerabil bagerabigu* bagerabik bagerabixagu* bagerabiñ bagerabiñagu*	bazerabil bazerabizu*	bazerabixe bazerabizue*	balerabixe bal(aj)erabixek bal(aj)erabiñe
5 GU		<i>bagerabixaz</i>	<i>bagerabiñaz</i>	<i>bagerabiz</i> <i>bagerabixaz</i> <i>bagerabiñaz</i>		<i>bagerabizuz</i>	<i>bagerabizuez</i>	<i>bagerabixez</i> <i>bagerabixezak</i> <i>bagerabiñez</i>
6 ZU	<i>bazerabiraz</i>			<i>bazerabiz</i>	<i>bazerabiguz</i>			<i>bazerabixez</i>
7 ZUEK	<i>bazerabixeraz</i>			<i>bazerabixez</i>	<i>bazerabixeguz</i>			<i>bazerabixez</i>
8 HÁREK	banerabiz ban(aj)erabixaz ban(aj)erabiñaz	baherabiz	baherabiz baherabiñaz*	balerabiz bal(aj)erabixaz bal(aj)erabiñaz	bagerabiz bagerabiguz* bagerabixaz bagerabixaguz* bagerabiñaz bagerabiñaguz*	bazerabiz bazerabizuz*	bazerabixez bazerabizuez*	balerabixez bal(aj)erabixezak bal(aj)erabiñez

1 - NOR = **Ha** eta **Hárek** dira erabillixenak, letra baltzez idatzitta darenak eta eurak be gitxi. Letra etzanez idatzittakuak nekez entzungo dira gaur egunian Eibarren.

2 - **L**-a galdu egitten dogu kontsonante baten aurrian: banerabik > **banerabik**. Bokal baten aurrian be galdu egitten dogu **L**-a, euskalki gehixenetan mantentzen dan arren: balerabile > balerabie > **balerabixe**.

3 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.4.2.1)ko 3. oharra.
“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

4 - Hittanuaaren ezaugarrixa dan (aj) hori, entzunagua da “a” zutabeko adizkixetan “d” eta “h” zutabetakuetan baiño.

3.3.2.4 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: ERABILLI Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		<i>nerabilkek</i>	<i>nerabilken</i>	<i>nerabilke</i> <i>n(aj)erabilkek</i> <i>n(aj)erabilken</i>		<i>nerabilkezu</i>	<i>nerabilkezue</i>	<i>nerabilkie</i> <i>n(aj)erabilkiek</i> <i>n(aj)erabilkene</i>
2 HI - m	<i>herabilket</i>			<i>herabilke</i>	<i>herabilkegu</i>			<i>herabilkie</i>
3 HI - n	<i>herabilket</i>			<i>herabilke</i>	<i>herabilkegu</i>			<i>herabilkie</i>
4 HA	nerabilke n(aj)erabilkek n(aj)erabilken	herabilke	herabilke herabilken*	lerabilke l(aj)erabilkek l(aj)erabilken	gerabilke gerabilkegu* gerabilkek gerabilkiagu* gerabilken gerabilkenagu*	zerabilke zerabilkezu*	zerabilkie zerabilkezue*	lerabilkie l(aj)erabilkiek l(aj)erabilkene
5 GU		<i>gerabilkiaz</i>	<i>gerabilkenaz</i>	<i>gerabilkez</i> <i>gerabilkiaz</i> <i>gerabilkenaz</i>		<i>gerabilkezuz</i>	<i>gerabilkezuez</i>	<i>gerabilkiez</i> <i>gerabilkiezak</i> <i>gerabilkenez</i>
6 ZU	<i>zerabilkeraz</i>			<i>zerabikez</i>	<i>zerabilkeguz</i>			<i>zerabilkiez</i>
7 ZUEK	<i>zerabilkieraz</i>			<i>zerabilkiez</i>	<i>zerabilkieguz</i>			<i>zerabilkiez</i>
8 HÁREK	nerabilkez n(aj)erabilkiaz n(aj)erabilkenaz	herabilkez	herabilkez herabilkenaz*	lerabilkez l(aj)erabilkiaz l(aj)erabilkenaz	gerabilkez gerabilkeguz* gerabilkiaz gerabilkiaguz* gerabilkenaz gerabilkenaguz*	zerabilkez zerabilkezuz*	zerabilkiez zerabilkezuez*	lerabilkiez l(aj)erabilkiezak l(aj)erabilkenez

1 - Oso gitxi darabigu Ondorixua aditz trinkuekin. Letra baltzez idatzittakua izango lirake erabillixenak.

2 - Hemen ez dogu “L”rik galtzen kontsonante aurrian, “KE/KI”ren aurrian gorde egitten dogu.

3 - “e”, “j” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.4.2.1)ko 3. oharra.

“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

4 - Hittanuaren ezaugarrixa dan (aj) hori erabilliko bagendu be, ez genduke aditz modu honetan “j”rik ahoskatuko.

3.3.3.1 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: ERUAN Indikatibua Oraina

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		naroiak	naroian	naroia na(ja)roiak na(ja)roian		naroiazu	naroiazue	naroie na(ja)roiek na(ja)roiane
2 HI - m	<i>haroiat</i>			<i>haroia</i>	<i>haroiagu</i>			<i>haroie</i>
3 HI - n	<i>haroiat</i>			<i>haroia</i>	<i>haroiagu</i>			<i>haroie</i>
4 HA	daroiat jaroiat jaroianat	daroiak	daroian	daroia jaroiak jaroian	daroiagu jaroiaagu jaroianagu	daroiazu	daroiazue	daroie jaroiek jaroiane
5 GU		garoiaz	garoianaz	garoiaz garoiazak garoianaz		garoiazuz	garoiazuez	garoiez garoiezak garoianez
6 ZU	<i>zaroiazaz</i>			<i>zaroiaz</i>	<i>zaroiaгуz</i>			<i>zaroiez</i>
7 ZUEK	<i>zaroiazaz</i>			<i>zaroiez</i>	<i>zaroieгуz</i>			<i>zaroiez</i>
8 HÁREK	daroiaraz jaroiaraz jaroianaraz	daroiazak	daroianaz	daroiaz jaroiaz jaroianaz	daroiaguz jaroiaгuz jaroianaguz	daroiazuz	daroiazuez	daroiez jaroiez jaroianez

1 - NOR = **Ha** eta **Harek** dira erabillixenak, letra baltzez idatzitta darenak. Baiña lehen pertsonako **ni**-ri eta **gu**-ri dagokixozenak be erabiltzen dira. Nekezago entzungo dittugu letra etzanez idatzittakuak.

3.3.3.2 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: ERUAN Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		neroian	neroianan	neroian n(aj)eroian n(aj)eroianan		neroiazun	neroiazuen	neroiien n(aj)eroiien n(aj)eroianen
2 HI - m	<i>heroiaran</i>			<i>heroian</i>	<i>heroiaGUN</i>			<i>heroien</i>
3 HI - n	<i>heroiaran</i>			<i>heroian</i>	<i>heroiaGUN</i>			<i>heroien</i>
4 HA	neroian n(aj)eroian n(aj)eroianan	heroian	heroian heroianan*	(z)eroian jeroian jeroianan	geroian geroiagun* geroian geroiagun* geroianan geroianagun*	zeroian zeroiazun*	zeroien zeroiazuen*	(z)eroiien jeroien jeroianen
5 GU		geroiazen	geroianazen	geroiazen geroiazen geroianazen		geroiazuzen	geroiazuezen	geroiezen geroiezen geroianezen
6 ZU	<i>zeroiarazen</i>			<i>zeroiazen</i>	<i>zeroiaguzen</i>			<i>zeroiezen</i>
7 ZUEK	<i>zeroierazen</i>			<i>zeroiezen</i>	<i>zeroieguzen</i>			<i>zeroiezen</i>
8 HÁREK	neroiazen n(aj)eroiazen n(aj)eroianazen	heroiazen	heroiazen heroianazen*	(z)eroiazen jeroiazen jeroianazen	geroiazen geroiaguzen* geroiazen geroiaguzen* geroianazen geroianaguzen*	zeroiazen zeroiazuzen*	zeroiezen zeroiazuezen*	(z)eroiezen jeroiezen jeroianezen

1 - NOR = **Ha** eta **Harek** dira erabillixenak, letra baltzez idatzitakuak. Ni eta Gu-ri dagokixozenak askoz gitxiago, eta letra etzanez idatzitakuak gitxiago oindiok.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markutako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.

“c” zutabian (*)z markutako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

3.3.3.3 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: ERUAN Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		baneroiak	baneroian	baneroia ban(aj)eroiak ban(aj)eroian		baneroiazu	baneroiazue	baneroie ban(aj)eroiek ban(aj)eroiane
2 HI - m	<i>baheroiat</i>			<i>baheroia</i>	<i>baheroiagu</i>			<i>baheroie</i>
3 HI - n	<i>baheroiat</i>			<i>baheroia</i>	<i>baheroiagu</i>			<i>baheroie</i>
4 HA	baneroia ban(aj)eroiak ban(aj)eroian	baheroia	baheroia baheroian*	baleroia bal(aj)eroiak bal(aj)eroian	bageroia bageroiagu* bageroiak bageroiagu* bageroian bageroianagu*	bazeroia bazeroiazu*	bazeroie bazeroiazue*	baleroie bal(aj)eroiek bal(aj)eroiane
5 GU		bageroiaz	bageroianaz	bageroiaz bageroiazak bageroianaz		bageroiazuz	bageroiazuez	bageroiez bageroiezak bageroianez
6 ZU	<i>bazeroiaraz</i>			<i>bazeroiaz</i>	<i>bazeroiaguz</i>			<i>bazeroiez</i>
7 ZUEK	<i>bazeroieraz</i>			<i>bazeroiez</i>	<i>bazeroieguz</i>			<i>bazeroiez</i>
8 HÁREK	baneroiaz ban(aj)eroiazak ban(aj)eroianaz	baheroiaz	baheroiaz baheroianaz*	baleroiaz bal(aj)eroiazak bal(aj)eroianaz	bageroiaz bageroiaguz* bageroiazak bageroiaguzak* bageroianaz bageroianaguz*	bazeroiaz bazeroiazuz*	bazeroiez bazeroiazuez*	baleroiez bal(aj)eroiezak bal(aj)eroianez

1 - NOR = **Ha** eta **Hárek** dira erabillixenak, letra beltzez idatzitakuak; Ni eta Gu-ri dagokixozenak askoz gitxiago eta letra etzanez idatzitakuak gitxiago oindiok.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.

“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

3 - Hittanua, adizki normalak baiño gitxiago darabigu, eta erabiltzekotan (aj) ezaugarri barik seguruago aditz-joko honetan.

3.3.3.4 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: ERUAN Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		<i>neroiak</i> <i>ek</i>	<i>neroiak</i> <i>en</i>	<i>neroiak</i> <i>n(aj)eroiak</i> <i>ek</i> <i>n(aj)eroiak</i> <i>en</i>		<i>neroiak</i> <i>ez</i> <i>u</i>	<i>neroiak</i> <i>ez</i> <i>ue</i>	<i>neroiak</i> <i>ie</i> <i>n(aj)eroiak</i> <i>iek</i> <i>n(aj)eroiak</i> <i>ene</i>
2 HI - m	<i>heroiak</i> <i>et</i>			<i>heroiak</i> <i>e</i>	<i>heroiak</i> <i>egu</i>			<i>heroiak</i> <i>ie</i>
3 HI - n	<i>heroiak</i> <i>et</i>			<i>heroiak</i> <i>e</i>	<i>heroiak</i> <i>egu</i>			<i>heroiak</i> <i>ie</i>
4 HA	neroiak n(aj)eroiak <i>ek</i> n(aj)eroiak <i>en</i>	heroiak <i>e</i>	heroiak <i>e</i> heroiak <i>en</i> *	leroiak l(aj)eroiak <i>ek</i> l(aj)eroiak <i>en</i>	geroiak geroiak <i>egu</i> * geroiak <i>ek</i> geroiak <i>ia</i> <i>gu</i> * geroiak <i>en</i> geroiak <i>en</i> <i>agu</i> *	zeroiak zeroiak <i>ez</i> <i>u</i> *	zeroiak <i>ie</i> zeroiak <i>ez</i> <i>ue</i> *	leroiak <i>ie</i> l(aj)eroiak <i>iek</i> l(aj)eroiak <i>ene</i>
5 GU		<i>geroiak</i> <i>iaz</i>	<i>geroiak</i> <i>en</i> <i>az</i>	<i>geroiak</i> <i>ez</i> <i>geroiak</i> <i>iaz</i> <i>geroiak</i> <i>en</i> <i>az</i>		<i>geroiak</i> <i>ez</i> <i>uz</i>	<i>geroiak</i> <i>ez</i> <i>uez</i>	<i>geroiak</i> <i>iez</i> <i>geroiak</i> <i>iez</i> <i>ak</i> <i>geroiak</i> <i>enez</i>
6 ZU	<i>zeroiak</i> <i>er</i> <i>az</i>			<i>zeroiak</i> <i>ez</i>	<i>zeroiak</i> <i>eg</i> <i>uz</i>			<i>zeroiak</i> <i>iez</i>
7 ZUEK	<i>zeroiak</i> <i>er</i> <i>az</i>			<i>zeroiak</i> <i>iez</i>	<i>zeroiak</i> <i>ieg</i> <i>uz</i>			<i>zeroiak</i> <i>iez</i>
8 HÁREK	neroiak <i>ez</i> n(aj)eroiak <i>iaz</i> n(aj)eroiak <i>en</i> <i>az</i>	heroiak <i>ez</i>	heroiak <i>ez</i> heroiak <i>en</i> <i>az</i> *	leroiak <i>ez</i> l(aj)eroiak <i>iaz</i> l(aj)eroiak <i>en</i> <i>az</i>	geroiak <i>ez</i> geroiak <i>eg</i> <i>uz</i> * geroiak <i>iaz</i> geroiak <i>ia</i> <i>gu</i> <i>z</i> * geroiak <i>en</i> <i>az</i> geroiak <i>en</i> <i>agu</i> <i>z</i> *	zeroiak <i>ez</i> zeroiak <i>ez</i> <i>uz</i> *	zeroiak <i>iez</i> zeroiak <i>ez</i> <i>uez</i> *	leroiak <i>iez</i> l(aj)eroiak <i>iez</i> <i>ak</i> l(aj)eroiak <i>enez</i>

1 - Baldintza baiño gitxiago darabigu aditz-modu hau. NOR = **Ha** eta **Hárek** lirateke erabillixenak, letra beltzez idatzittakuak eta eurak be gitxi; letra etzanez idatzittakuak gitxiago oindiok, nahiko teorikuak dira.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.
“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

3 - Hittanua, adizki normalak baiño gitxiago darabigu, eta erabiltzekotan (aj) ezaugarri barik seguruago aditz-joko honetan edo “j”a ahoskatu barik behintzat.

3.3.4.1 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: EUKI Indikatibua Oraiña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		naukak	naukan	nauka na(ja)ukak na(ja)ukan		naukazu	naukazue	nauke na(ja)ukek na(ja)ukane
2 HI - m	<i>haukat</i>			<i>hauka</i>	<i>haukagu</i>			<i>hauke</i>
3 HI - n	<i>haukat</i>			<i>hauka</i>	<i>haukagu</i>			<i>hauke</i>
4 HA	daukat jaukat jaukanat	daukak	daukan	dauka jaukak jaukan	daukagu jaukagu jaukanagu	daukazu	daukazue	dauke jaukek jaukane
5 GU		gaukazak	gaukanaz	gaukaz gaukazak gaukanaz		gaukazuz	gaukazuez	gaukez gaukezak gaukanez
6 ZU	<i>zaukaraz</i>			<i>zaukaz</i>	<i>zaukaguz</i>			<i>zaukez</i>
7 ZUEK	<i>zaukeraz</i>			<i>zaukez</i>	<i>zaukeguz</i>			<i>zaukez</i>
8 HÁREK	daukaraz jaukaraz jaukanaraz	daukazak	daukanaz	daukaz jaukaz jaukanaz	daukaguz jaukaguz jaukanaguz	daukazuz	daukazuez	daukez jaukez jaukanez

1 - NOR = **Ha** eta **Hárek** dira erabillixenak, letra baltzez idatzitta darenak. **Ni**-ri eta **gu**-ri dagokixozenak be erabiltzen dira, gitxiago bada be; eta letra etzanez idatzittakuak gitxiago oindiok, nahiko teorikuak dira.

2 - EUKI-ren **U**-a galdu egitten dogu normalian berba egitterakuan, batez be NOR **ha** eta **hárek** danielan. Idatzi be egiñ leike “**U**” barik, jakiña: *dakat, dakak, dakagu, dakazu, dakazue, dake...* Guk U eta guzti jarri badittugu, euskera batutik hurrago dagualako eta gitxiago bada be erabiltzen dogulako da.

3.3.4.2 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: EUKI Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		neunkan	neunkanan	neunkan n(aj)eunkan n(aj)eunkanan		neunkazun	neunkazuen	neunken n(aj)eunken n(aj)eunkanen
2 HI - m	heunkaran			heunkan	heunkagun			heunken
3 HI - n	heunkaran			heunkan	heunkagun			heunken
4 HA	neukan n(aj)eukan n(aj)eukanan	heukan	heukan heukanan*	(z)eukan jeukan jeukanan	geukan geunkagun* geukan geunkagun* geukanan geukanagun*	zeukan zeunkazun*	zeunken zeunkazuen*	(z)euken jeuken jeukanen
5 GU		geunkazen	geunkanazen	geunkazen geunkazen geunkanazen		geunkazuzen	geunkazuezen	geunkezen geunkezen geunkanezen
6 ZU	zeunkarazen			zeunkazen	zeunkaguzen			zeunkezen
7 ZUEK	zeunkarezen			zeunkezen	zeunkeguzen			zeunkezen
8 HÁREK	neukazen n(aj)eukazen n(aj)eukanazen	heukazen	heukazen heukanazen*	(z)eukazen jeukazen jeukanazen	geunkazen geunkaguzen* geunkazen geunkaguzen* geunkanazen geunkanaguzen*	zeunkazen zeunkazuzen*	zeunkezen zeunkazuezen*	(z)eukezen jeukezen jeukanezen

1 - NOR = **Ha** eta **Harek** dira erabillixenak, letra baltzez idatzitta darenak; baiña **Ni**-ri eta **GU**-ri dagokixozenak, gitxiago bada be, erabiltzen dira. Letra etzanez idatzittakuak (*hi, zu, zuek*) nekezago entzungo dira gaur egunian Eibarren.

2 - U-a jan egitten dogu normalian berba egitterakuan, batez be NOR = **ha** eta **hárek** danian: *neukazen* > **nekazen**; *geunkazen* > **genkazen**. Dana dala, U barik idaztea be ontzat emotekua da, jakiña.

3 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.
“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

3.3.4.3 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: EUKI Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		baneunkak	baneunkan	baneunka ban(aj)eunkak ban(aj)eunkan		baneunkazu	baneunkazue	baneunke ban(aj)eunkek ban(aj)eunkane
2 HI - m	<i>baheunkat</i>			<i>baheunka</i>	<i>baheunkagu</i>			<i>baheunke</i>
3 HI - n	<i>baheunkat</i>			<i>baheunka</i>	<i>baheunkagu</i>			<i>baheunke</i>
4 HA	baneuka ban(aj)eukak ban(aj)eukan	baheuka	baheuka baheukan*	baleuka bal(aj)eukak bal(aj)eukan	bageunka bageunkagu* bageunkak bageunkagu* bageunkan bageunkanagu*	bazeunka bazeunkazu*	bazeunkie bazeunkazue*	baleuke bal(aj)eukek bal(aj)eukane
5 GU		bageunkaz	bageunkanaz	bageunkaz bageunkazak bageunkanaz		bageunkazuz	bageunkazuez	bageunkez bageunkezak bageunkanez
6 ZU	<i>bazeunkaraz</i>			<i>bazeunkaz</i>	<i>bazeunkaguz</i>			<i>bazeunkez</i>
7 ZUEK	<i>bazeunkeraz</i>			<i>bazeunkez</i>	<i>bazeunkeguz</i>			<i>bazeunkez</i>
8 HÁREK	baneukaz ban(aj)eukazak ban(aj)eukanaz	baheukaz	baheukaz baheukanaz*	baleukaz bal(aj)eukazak bal(aj)eukanaz	bageunkaz bageunkaguz* bageunkazak bageunkaguzak* bageunkanaz bageunkanaguz*	bazeunkaz bazeunkazuz*	bazeunkez bazeunkazuez*	baleukez bal(aj)eukezak bal(aj)eukanez

- 1 - NOR = **Ha** eta **Harek** dira erabillixenak, letra baltzez idatzitta darenak. **Ni**-ri eta **GU**-ri dagokixozenak be, gitxiago baiña erabiltzen dira. Letra etzanez idatzittakuak (*Ni, Hi, Zu*), nekezago entzungo dira Eibarren gaur egunian.
- 2 - U-a jan egitten dogu normalian berba egitterakuan, batez be NOR = **ha** eta **hárek** danian: baneukaz > **banekaz**; bageunkaz > **bagenkaz**. Dana dala, **U**-barik idatzia be ontzat emotekua da, jakiña.
- 3 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.
“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

3.3.4.4 - Aditz Trinkua, NOR-NORK: EUKI Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI		<i>neunkakek</i>	<i>neunkaken</i>	<i>neunkake</i> <i>n(aj)eunkakek</i> <i>n(aj)eunkaken</i>		<i>neunkakezu</i>	<i>neunkakezue</i>	<i>neunkakie</i> <i>n(aj)eunkakiek</i> <i>n(aj)eunkakene</i>
2 HI - m	<i>heunkaket</i>			<i>heunkake</i>	<i>heunkakegu</i>			<i>heunkake</i>
3 HI - n	<i>heunkaket</i>			<i>heunkake</i>	<i>heunkakegu</i>			<i>heunkakie</i>
4 HA	neukake n(aj)eukakek n(aj)eukaken	heukake	heukake heukaken*	eukake l(aj)eukakek l(aj)eukaken	geunkake geunkakegu* geunkakek geunkakiagu* geunkaken geunkakenagu*	zeunkake zeunkakezu*	zeunkakie zeunkakezue*	leukakie l(aj)eukakiek l(aj)eukakene
5 GU		<i>geunkakiaz</i>	<i>geunkakenaz</i>	<i>geunkakez</i> <i>geunkakiaz</i> <i>geunkakenaz</i>		<i>geunkakezuz</i>	<i>geunkakezuez</i>	<i>geunkakiez</i> <i>geunkakiezak</i> <i>geunkakenez</i>
6 ZU	<i>zeunkakeraz</i>			<i>zeunkakez</i>	<i>zeunkakeguz</i>			<i>zeunkakiez</i>
7 ZUEK	<i>zeunkakieraz</i>			<i>zeunkakiez</i>	<i>zeunkakieguz</i>			<i>zeunkakiez</i>
8 HÁREK	neukakez n(aj)eukakiaz n(aj)eukakenaz	heukakez	heukakez heukakenaz*	leukakez l(aj)eukakiaz l(aj)eukakenaz	geunkakez geunkakeguz* geunkakiaz geunkakiaguz* geunkakenaz geunkakenaguz*	zeunkakez zeunkakezuz*	zeunkakiez zeunkakezuez*	eukakiez l(aj)eukakiezak l(aj)eukakenez

1 - Baldintza baiño gitxiago darabigu aditz-modu hau. NOR = **Ha** eta **Hárek** lirateke erabillixenak, letra beltzez idatzitakuak eta eurak be gitxi; letra etzanez idatzitakuak gitxiago oindiok, nahiko teorikuak dira.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.

“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

3 - Hittanua, adizki normalak baiño gitxiago darabigu, eta erabiltzekotan (aj) ezaugarri barik seguruago aditz-joko honetan edo “j”a ahoskatu barik behintzat.

3.3.Y - Aditz trinkua, ZER-NORK: Y = 5 *IÑO (ESAN), 6 JAKIÑ

3.3.Y.1 - Indikatibua Oraina

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutiboak			
ZER + denb.	Sustraixa	NORK	ZER pluralgillia	ZER + denb.	Sustraixa	Sexu markia + NORK	ZER pluralgillia
d/da	iño ki	t/da k/n - gu zu zue		j/ja	iño ki	at/nat ada/nada - k/n agu/nagu - -	
d/da		e	z	j/ja		ek/ne	z

1 - NOR **ha** eta **harek**: *IÑO(ESAN) = **d** eta **j**; JAKIÑ = **da** eta **ja**

3.3.Y.2 - Aditz trinkua, ZER-NORK: Y = 5 *IÑO (ESAN), 6 JAKIÑ - Indikatibua Lehena

Adizki normalak							Hittanorako adizki alokutiboak			
NORK + denbora	Sustraixa	NORK plural.	Loturazkua	ZER pluralgillia	Loturazkua	Denb. atzizkia	NORK + denbora	Sustraixa	Sexu markia + ZER + Denb.	
									ZER = ha	ZER = hárek
n/ne						n	n(aj)/n(aj)e		an/nan	azen/nazen
h/he						n	-		-	-
(z)/(z)e			a	-	-	n	j/je		an/nan	azen/nazen
g/gen	iño ki					n	g(aj)/g(aj)e	iño ki	an/nan	azen/nazen
z/zen						n	-		-	-
z/zen		e				n	-		-	-
(z)/(z)e		e	-	z	e	n	j/je		en/nen	ezen/nezen

- 1 - NORK zutabeko ezkeraldia *IÑO(ESAN)-i dagokixo eta eskumaldia JAKIÑ-i
- 2 - Hittanuan eta GU-ri dagokixonez, parentesi arteko (**aj**) barik darabiguz adizkixak; orduan, kasu horretan, hori ezaugarrixori barik jarriko dittugu adizkixak paradigmatan.
- 3 - ZER = hárek danian loturazko “a” hori sartu beharrik ez litzake egon bihar, baiña Eibarko euskeran bai, sartu egitten dogu (EGIÑ laguntzaillia, EGON eta ERABILLI aditzetan be egitten dogun moduan): *nekixazen, hekixazen...* Ikus: Sarrerako (1.1.17)n honen gaiñian esandakua.
- 4 - *IÑO(ESAN) aditzian ez darabigu Eibarren ZER pluraleko adizkirik.

3.3.Y.3 - Aditz trinkua, ZER-NORK: Y = 6 JAKIÑ - Baldintza

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutiboak				
Baldintza markia	NORK + denbora	Sustraixa	NORK plur.	ZER plur.	Baldintza markia	NORK + denbora	Sustraixa	Sexu markia + ZER	
								ZER = ha	ZER = hárek
ba	ne				ba	n(aj)e		k/n	az/naz
ba	he				-	-		-	-
ba	le			-	ba	l(aj)e		k/n	az/naz
ba	gen	ki			ba	g(aj)en	ki	k/n	az/naz
ba	zen				-	-		-	-
ba	zen		e		-	-		-	-
ba	le		e	z	ba	l(aj)e		ek/ne	ez/nez

3.3.Y.4 - Aditz trinkua, ZER-NORK: Y = 6 JAKIÑ - Ondorixua

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutiboak				
NORK + denbora	Sustraixa	Ondorixo markia	NORK plur.	ZER plur.	NORK + denbora	Sustraixa	Ondorixo markia	Sexu markia + ZER	
								ZER = ha	ZER = hárek
ne		ke			n(aj)e		ke	k/n	az/naz
he		ke			-		-	-	-
le		ke			l(aj)e		ke	k/n	az/naz
gen	ki	ke			g(aj)en	ki	ke	k/n	az/naz
zen		ke			-		-	-	-
zen		ke	e		-		-	-	-
le		ke	e	z	l(aj)e		ke	ek/ne	ez/nez

1 - *IÑO (ESAN) aditzakin ez dugu BALDINTZA-ONDORIXOrik erabiltzen.

3.3.5.1 - Aditz trinkua, ZER-NORK: *IÑO (ESAN) Indikatibua Oraiña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	diñot jiñuat jiñonat	diñok	diñon	diño jiñok jiñon	iñogu jiñuagu jiñonagu	diñozu	diñozue	diñue jiñuek jiñone
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK	diñoraz jiñuaraz jiñonaraz	diñuaz	diñonaz	diñoz jiñuaz jiñonaz	diñoguz jiñuaguz jiñonaguz	diñozuz	diñozuez	diñuez jiñuez jiñonez

3.3.5.2 - Aditz trinkua, ZER-NORK: *IÑO (ESAN) Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	niñuan n(aj)iñuan n(aj)iñonan	hiñuan	hiñuan hiñonan*	(z)iñuan jiñuan jiñonan	giñuan giñogun* giñuan giñuagun* giñonan giñonagun*	ziñuan ziñozun*	ziñuen ziñozuen*	(z)iñuen jiñuen jiñonen
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK								

1 - NORK *harek* eta *hárek*-i dagokixoen adizkixak dira erabillixenak, letra baltzez jarritta darenak.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.
“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

3 - Hittanuan, NORK = GUK danian, (aj) ezaugarririk ez darabigu.

4 - ZER pluraleko adizkirik ez da Eibarren erabiltzen.

3.3.6.1 - Aditz trinkua, ZER-NORK: JAKIñ Indikatibua Oraiña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	dakitt jakixat jakiñat	dakik	dakiñ	daki jakik jakiñ	dakigu jakixagu jakiñagu	dakizu	dakizue	dakixe jakixek jakiñe
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK	dakiraz jakixaraz jakiñaraz	dakixaz	dakiñaz	dakiz jakixaz jakiñaz	dakiguz jakixaguz jakiñaguz	dakizuz	dakizuez	dakixez jakixez jakiñez

3.3.6.2 - Aditz trinkua, ZER-NORK: JAKIÑ Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	nekixan n(aj)ekixan n(aj)ekiñan	hekixan	hekixan hekiñan*	(z)ekixan jekixan jekiñan	genkixan genkigun* genkixan genkixagun* genkiñan genkiñagun*	zenkixan ze(n)kizun*	zenkixen ze(n)kizuen*	(z)ekixen jekixen jekiñen
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK	nekixazen n(aj)ekixazen n(aj)ekiñazen	hekixazen	hekixazen hekiñazen* hekixanazen*	(z)ekixazen jekixazen jekiñazen	genkixazen genkiguzen* genkixazen genkixaguzen* genkiñazen genkiñaguzen*	zenkixazen ze(n)kizuzen*	zenkixezen ze(k)izuezen*	(z)ekixezen jekixezen jekiñezen

1 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.

“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

2 - 8. lerruan “azen” adizki amaieren gaiñian, ikus: (3.3.2.2)ko 4. oharra, bai eta Sarrerako (1.1.17)n honetaz esandakua.

3 - Hittanuaren (aj) ezaugarria ez da “GUK” kasuan erabiltzen. “NIK” kasuan darabigunian be, “J”a ahoskatu barik sarri.

3.3.6.3 - Aditz trinkua, ZER-NORK: JAKIÑ Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	baneki ban(aj)ekik ban(aj)ekiñ	baheki	baheki bahekiñ*	baleki bal(aj)ekik bal(aj)ekiñ	bagenki bagenkigu* bagenkik bagenkixagu* bagenkiñ bagenkiñagu*	bazenki bazenkizu*	bazenkixe bazenkizue*	balekixe bal(aj)ekixek bal(aj)ekiñe
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK	banekiz ban(aj)ekixaz ban(aj)ekiñaz	bahekiz	bahekiz bahekiñaz*	balekiz bal(aj)ekixaz bal(aj)ekiñaz	bagenkiz bagenkiguz* bagenkixaz bagenkixaguz* bagenkiñaz bagenkiñaguz*	bazenkiz bazenkizuz*	bazenkixez bazenkizuez*	balekixez bal(aj)ekixezak bal(aj)ekiñez

1 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.

“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

2 - Hittanuaren (aj) ezaugarria ez da “GUK” kasuan erabiltzen. “NIK” kasuan darabigunian be, “J”a ahoskatu barik sarri.

3.3.6.4 - Aditz trinkua, ZER-NORK: JAKIÑ Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	nekike n(aj)ekikek n(aj)ekiken	hekike	hekike hekiken*	lekike l(aj)ekikek l(aj)ekiken	genkike genkikegu* genkikek genkikiagu* genkiken genkikenagu*	zenkike zenkikezu*	zenkikie zenkikezue*	lekikie l(aj)ekikiek l(aj)ekikene
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK	nekikez n(aj)ekikiaz n(aj)ekikenaz	hekikez	hekikez hekikenaz*	lekikez l(aj)ekikiaz l(aj)ekikenaz	genkikez genkikeguz* genkikiaz genkikiaguz* genkikenaz genkikenaguz*	zenkikez zenkikezuz*	zenkikiez zenkikezuez*	lekikiez l(aj)ekikiezak l(aj)ekikenez

1 - Oso arrarua da Ondorixua erabiltzia aditz trinkuonekin. Laguntzaillia erabiltzera joten da beti.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.3.1.2)ko 3. oharra.

“c” zutabian (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.1).

3 - Hittanuaen (aj) ezaugarria ez da “GUK” kasuan erabiltzen. Edozein modutan, aditz-modu honetan adizki normalak be erabiltzen ezbadira, hittanua gitxiago oindiok.

3.3.Z - Aditz trinkua, NOR/ZER-NORK: Z = 7 IRUDI, 8 JARDUN

3.3.Z.1 - Indikatibua Oraina

Adizki normalak			Hittanorako adizki alokutibuak		
ZER	Sustraixa	NORK	ZER	Sustraixa	Sexu-markia + NORK
d=ha	irudi ihardu	t k/n - gu zu zue e	J=ha	irudi ihardu	at/nat - k/n agu/nagu - - ek/ne

3.3.Z.2 - Indikatibua Lehena

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak			
NORK	Sustraixa	NORK pluralg.	Denbora atzizkixa	NORK	Sustraixa	Sexu-markia + ZER = ha + den.	
n	irudi ihardu		an	n(aj)	irudi ihardu	an/nan	
h			an	-		-	
(z)			an	j		an/nan	
g			an	g(aj)		an/nan	
z			an	-		-	
z			e	n		-	-
(z)			e	n		j	en/nen

1 - Bizkaieraz eta JARDUN aditzari dagokionez, GUK, ZUK eta ZUEK-en Lehenaldiko ezaugarriak *gin-* eta *zin-* dira, baiña guk Eibarren *g-* eta *z-* darabiguz

2 - Hittanuan eta "GUK"i dagokion kasuan, ez darabigu (*aj*) ezaugarririk eta, orduan, "GUK"i dagokixozen adizkixak (*aj*) hori barik jarriko dittugu paradigmetan.

3.3.Z.3 - Aditz trinkua, NOR/ZER-NORK: Z = 7 IRUDI, 8 JARDUN - Baldintza

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak			
Baldintza markia	NORK	Sustraixa	NORK pluralg.	Baldintza markia	NORK	Sustraixa	Sexu-markia + ZER = ha
ba	n			ba	n		k/n
ba	h			-	-		-
ba	l			ba	l		k/n
ba	g	irudi ihardu		ba	g	irudi ihardu	k/n
ba	z			-	-		-
ba	z		e	-	-		-
ba	l		e	ba	l		ek/ne

3.3.Z.4 - Indikatibua Lehena

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak			
NORK	Sustraixa	Ondorixo markia	NORK pluralg.	NORK	Sustraixa	Ondorixo markia	Sexu-markia + ZER = ha
n		ke		n		ke	k/n
h		ke		-		-	-
l		ke		l		ke	k/n
g	irudi ihardu	ke		g	irudi ihardu	ke	k/n
z		ke		-		-	-
z		ke	e	-		-	-
l		ke	e	l		ke	ek/ne

3.3.7.1 - Aditz trinkua, NOR/ZER-NORK: IRUDI Indikatibua Oraña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	diruditt jirudixat jirudiñat	dirudik	dirudiñ	dirudi jirudik jirudiñ	dirudigu jirudixagu jirudiñagu	dirudizu	dirudizue	dirudixe jirudixek jirudiñe
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK								

3.3.7.2 - Aditz trinkua, NOR/ZER-NORK: IRUDI Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	nirudixan n(aj)jirudixan n(aj)jirudiñan	hirudixan	hirudixan hirudixanan*	(z)irudixan jirudixan jirudiñan	girudixan girudigun* girudixan girudixagun* girudiñan girudiñagun*	zirudixan zirudizun*	zirudixen zirudizuen*	(z)irudixen jirudixen jirudiñen
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK								

1 - "e", "f" eta "g" zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.4.2.1)ko 3. oharra. "c" zutabian (*)z markautako adizkixan gaiñian, ikus: (1.1.1).

2 - Lehenaldixan "d" eta "h" zutabetako adizkixak dira normalenak, baltzez darenak. Hittanoko (aj) ezaugarria ez darabigu "GUK" kasuan.

3.3.7.3 - Aditz trinkua, NOR/ZER-NORK: IRUDI Indikatibua Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	banirudi ban(aj)irudik ban(aj)irudiñ	bahirudi	bahirudi	balirudi bal(aj)irudik bal(aj)irudiñ	bagirudi bagirudigu* bagirudik bagirudixagu* bagirudiñ bagirudinagu*	bazirudi bazirudizu*	bazirudixe bazirudizue*	balirudixe bal(aj)irudixe bal(aj)irudiñe
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK								

3.3.7.4 - Aditz trinkua, NOR/ZER-NORK: IRUDI Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	nirudike n(aj)irudikek n(aj)irudiken	hirudike	hirudike	lirudike l(aj)irudikek l(aj)irudiken	girudike girudikegu* girudikek girudikiagu* girudiken girudikenagu*	zirudike zirudikezu*	zirudikie zirudikezue*	lirudikie l(aj)irudikiek l(aj)irudikene
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK								

1 - Hau aditz trinkuau oso gitxi darabigu Baldintza-Ondorixuetan, erabilpen berezi-berezietan edo akaso.”d” eta “h” zutabetako adizkixak dira normalenak, baltzez darenak.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markutako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.4.2.1)ko 3. oharra. Hittanuan, (aj) bako adizkixak normalaguak dira, eta “GUK”en kasuan ipiñi be ez dittugu egiñ.

3.3.8.1 - Aditz trinkua, NOR/ZER-NORK: JARDUN Indikatibua Oraina

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	dihardut jiharduat jihardunat	diharduk	dihardun	dihardu jiharduk jihardun	dihardugu jiharduagu jihardunagu	diharduzu	diharduzue	dihardue jiharduek jihardune
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK								

3.3.8.2 - Aditz trinkua, NOR/ZER-NORK: JARDUN Indikatibua Lehena

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	niharduan n(aj)iharduan n(aj)ihardunan	hiharduan	hiharduan hihardunan*	ziharduan jiharduan jihardunan	giharduan gihardugun* giharduan giharduagun* gihardunan gihardunagun	ziharduan ziharduzun*	ziharduen ziharduzuen*	ziharduen jiharduen jihardunen
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK								

1 - Lehenaldixan “a”, “d” eta “h” zutabetako adizkixak dira erabillixenak. Bizkaieraz GUK, ZUK eta ZUEKen Lehenaldiko ezaugarrixak, GIN- eta ZIN- dira, eta horren arabera guk ez darabiguzen *ginarduan*, *zinarduan*, *zinarduen*... adizkixok izango gendukez.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markutako adizkixen gainian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.4.2.1)ko 3. oharra “c” zutabian (*)z markutako adizkixaz, ikus: (1.1.1). Hittanuaeren (aj) ezaugarrixa ez dogu “GUK” kasuan erabiltzen.

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	banihardu baniharduk banihardun	bahihardu	bahihardu bahihardun*	balihardu baliharduk balihardun	bagihardu bagihardugu* bagiharduk bagiharduagu* bagihardun bagihardunagu*	bazihardu baziharduzu* bazihardue baziharduzue*		balihardue baliharduek balihardune
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK								

3.3.8.4 - Aditz trinkua, ZER-NORK: JARDUN Ondorixua

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NI								
2 HI - m								
3 HI - n								
4 HA	niharduke nihardukek niharduken	hiharduke	hiharduke hiharduken*	liharduke lihardukek liharduken	giharduke gihardukegu* gihardukek gihardukiagu* giharduken gihardukenagu*	ziharduke zihardukezu* zihardukie zihardukezue*		lihardukie lihardukiek lihardukene
5 GU								
6 ZU								
7 ZUEK								
8 HÁREK								

- 1 - Aditz trinkuonekin Baldintza badarabigu zeozer, baiña Ondorixorik nekez, kasu bereziren baten ez bada. “d” eta “h” zutabetakuak lirake erabillixenak, letra baltzez darenak. Bizkaieraz GUK, ZUK eta ZUEKen ezaugarriak, hemen, GIN- eta ZIN- dira, gure G- eta Z-ren ordeez.
- 2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: Sarrerako (1.1.15)en esandakua eta (2.4.2.1)ko 3. oharra “c” zutabian (*)z markautako adizkixaz, ikus: (1.1.1). Kasu honetan , erabiltzen ez danez, (aj) hittanuren ezaugarrixa kendu egin dogu.

3.4. ADITZ TRINKUA, NOR-NORI-NORK

Sarrerako (1.1.19) an esan dogu, aditz trinkuetarako NORI ezaugarriaxaz diharabigula, ze gixti darabigun NOR-NORI-NORK aditz-jokua aditz trinkuetan. Hori dala eta, nahiz et ataula analitikuen eskemen arabera aditz-modu guztien paradigmak osatu leikezen, iruditte jaku egokixegua dala darabiguzen aditz-moduenak bakarrik agertzia. Hala, taula analitikut an aditz-modu guztiet an hit ana , baita Ondorixaren eskemia be jarri di-ttugun arren, ez dittegu paradigmetan, ez baita eta ez bestia jarri. Alde batetik, ez dekigu jakin aditz trinkuet ako NOR-NORI-NORK aditz-jokuan hit amonrik sekula erabilli izan denik be; eta bestetik, Ondorixuan paradigmak oso logikuk izan arren, erreferentzia idatzirik ez daukaguz eta hori aditz-modori erabiltzeko iaungo prentxiarik ez daukaguz, hobe dala bapez jartzia begit andu jaku. Halan ba, agertzen dittegun paradigmak hone-txek dira: Indikatiboko Oraia eta Lehena batetik eta Baldintza batetik, guztiak adizki nomalekin bakarrik, hit amonrik barik. Ixus: Sarrerako (1.1.24) an hit anauez esandakua.

3.4.X - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: X = 1 EKARRI, 2 ERABILLI, 3 ERUAN

3.4.X.1 - Indikatibua Oraiña

Adizki normalak						Hittanorako adizki alokutibuak					
NOR + denb.	Sustraixa	NORI aurr.	NORI	NORK	NOR pluralg.	NOR + denb.	Sustraixa	NORI aurr.	NORI	Sexu markia + NORK	NOR pluralg.
da	kar rabi(l) roia	-	t/da	t/da		ja	kar rabi(l) roia	-	t/da	at/nat	z
		-	a/na	k/n	-			ada/nada			
		k(i)	o	-	k(i)			o	k/n		
		-	ku	gu	-			ku	agu/nagu		
		-	tzu	zu	-			-	-		
da		k(i)	oe	e	z	ja		k(i)	oe	ek/ne	z

3.4.X.2 - Indikatibua Lehena

Adizki normalak							Hittanorako adizki alokutibuak							
NORK + denb.	Sustraixa	NORI aurr.	NORI	NORK pluralg.	NOR pl.	Denb.	NORK + denb.	Sustraixa	NORI aurr.	NORI	Sexu markia	NORK pluralg.	NOR pl.	Denb.
ne	kar rabi(l) roia	-	t/d		ze	n	ne		-	t/da	a/na		ze	n
he		-	a/na		ze	n	-		-	-	-		-	-
(z)e		k(i)	o		ze	n	je		k(i)	o	a/na		ze	n
ge(n)		-	ku		ze	n	ge(n)		-	ku	a/na		ze	n
ze(n)		-	tzu		ze	n	-		-	-	-		-	-
ze(n)		-	tzue		e	ze	n	-		-	-		-	-
(z)e		k(i)	oe		e	ze	n	je		k(i)	oe	a/na	e	ze

1 - NORI-aurreko "KI"rekin: *HARI/HÁRERI = kixo/kixue* ; eta "KI" barik: *HARI/HÁRERI = ko,kue*. Ikus:(1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra.

3.4.X.3 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: X = 1 EKARRI, 2 ERABILLI, 3 ERUAN - Baldintza

Adizki normalak							Hittanorako adizki alokutibuak						
Bald. markia	NORK + denb.	Sustraixa	NORI aurr.	NORI	NORK pluralg.	NOR pl.	Bald. markia	NORK + denb.	Sustraixa	NORI aurr.	NORI	Sexu markia + NORK	
												NOR=ha	Nor=hárek
ba	ne		-	t/da		z	ba	ne		-	t/da	k/n	az/naz
ba	he		-	a/na		z	-	-		-	-	-	-
ba	le		k(i)	o		z	ba	le		k(i)	o	k/n	az/naz
ba	ge(n)	kar rabi(l) roia	-	ku		z	ba	ge(n)	kar rabi(l) roia	-	ku	k/n	az/naz
ba	ze(n)		-	tzu		z	-	-		-	-	-	-
ba	ze(n)		-	tzue	e	z	-	-		-	-	-	-
ba	le		k(i)	oe	e	z	ba	le		k(i)	oe	ek/ne	ez/nez

3.4.X.4 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: X = 1 EKARRI, 2 ERABILLI, 3 ERUAN - Ondorixua

Adizki normalak						Hittanorako adizki alokutibuak					
NORK + denb.	Sustraixa	ONDORIXO markia KE > KI	NORI	NORK pluralg.	NOR pl.	NORK + denb.	Sustraixa	ONDORIXO markia KE > KI	NORI	Sexu markia + NORK	
										NOR=ha	Nor=hárek
ne		ki	t/da		z	ne		ki	t/da	k/n	az/naz
he		ki	k/n		z	-		-	-	-	-
le		ki	o		z	le		ki	o	k/n	az/naz
ge(n)	kar rabi(l) roia	ki	ku		z	ge(n)	kar rabi(l) roia	ki	ku	k/n	az/naz
ze(n)		ki	zu		z	-		-	-	-	-
ze(n)		ki	zue	e	z	-		-	-	-	-
le		ki	oe	e	z	le		ki	oe	ek/ne	ez/nez

- Ikus: (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra.

3.4.1.1.1 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: EKARRI Indikatibua Oraina NOR = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		dakardak	dakardan	dakart		dakardazu	dakardazue	dakarte
2 HIRI - m	dakarrat			dakarra	dakarragu			dakarrie
3 HIRI - n	dakarrenat			dakarna	dakarnagu			dakarne
4 HARI	dakarkixot dakarkot	dakarkixok dakarkok	dakarkixon dakarkon	dakarkixo dakarko	dakarkixogu dakarkogu	dakarkixozu dakarkozu	dakarkixozue dakarkozue	dakarkixue dakarkue
5 GURI		dakarkuk	dakarkun	dakarku		dakarkuzu	dakarkuzue	dakarkue
6 ZURI	dakartzut			dakartzu	dakartzugu			dakartzue
7 ZUERI	dakartzuet			dakartzue	dakartzuegu			dakartzue
8 HÁRERI	dakarkixuet dakarkuet	dakarkixuek dakarkuek	dakarkixone dakarkone	dakarkixue dakarkue	dakarkixuegu dakarkuegu	dakarkixuezu dakarkuezu	dakarkixuezue dakarkuezue	dakarkixue dakarkue

1 - Oso-oso gitxi darabigu hau aditz-jokuau aditz trinkuekin. Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra. ZURI eta ZUERI dagokixozen adizkixak dira erabillixenak, letra baltzez darenak.

3.4.1.1.2 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: EKARRI Indikatibua Oraina NOR = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		dakardazak	dakardanaz	dakardaz		dakardazuz	dakardazuez	dakartez
2 HIRI - m	dakarraraz			dakarraz	dakarraguz			dakarriez
3 HIRI - n	dakarrenaraz			dakarnaz	dakarnaguz			dakarnez
4 HARI	dakarkixoraz dakarkoraz	dakarkixuaz dakarkuaz	dakarkixonaz dakarkonaz	dakarkixoz dakarkoz	dakarkixoguz dakarkoguz	dakarkixozuz dakarkozuz	dakarkixozuez dakarkozuez	dakarkixuez dakarkuez
5 GURI		dakarkuaz	dakarkunaz	dakarkuz		dakarkuzuz	dakarkuzuez	dakarkuez
6 ZURI	dakartzuraz			dakartzuz	dakartzuguz			dakartzuez
7 ZUERI	dakartzueraz			dakartzuez	dakartzueguz			dakartzuez
8 HÁRERI	dakarkixueraz dakarkueraz	dakarkixuezak dakarkuezak	dakarkixonez dakarkonez	dakarkixuez dakarkuez	dakarkixueguz dakarkueguz	dakarkixuezuz dakarkueguz	dakarkixuezuez dakarkuezuez	dakarkixuez dakarkuez

3.4.1.2.1 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: EKARRI Indikatibua Lehen a NOR = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		hekardan	hekardan	(z)ekardan		zenkardan zenkardazun*	zenkarten zenkardazuen*	(z)ekarten
2 HIRI - m	nekarran			(z)ekarran	genkarran genkarragun*			(z)ekarren
3 HIRI - n	nekarnan			(z)ekarnan	genkarnan genkarnagun*			(z)ekarnen
4 HARI	nekarkixon nekarkon	hekarkixon hekarkon	hekarkixon hekarkon	(z)ekarkixon (z)ekarkon	genkarkixon genkarkon	zenkarkixon zenkarkon	zenkarkixuen zenkarkuen	(z)ekarkixuen (z)ekarkuen
5 GURI		hekarkun	hekarkun	(z)ekarkun		zenkarkun zenkarkuzun*	zenkarkuen zenkarkuzuen*	(z)ekarkuen
6 ZURI	nekartzun			(z)ekartzun	genkartzun genkartzugun*			(z)ekartzuen
7 ZUERI	nekartzuen			(z)ekartzuen	genkartzuen genkartzuegun*			(z)ekartzuen
8 HÁRERI	nekarkixuen nekarkuen	hekarkixuen hekarkuen	hekarkixuen hekarkuen	(z)ekarkixuen (z)ekarkuen	genkarkixuen genkarkuen	zenkarkixuen zenkarkuen	zenkarkixuen zenkarkuen	(z)ekarkixuen (z)ekarkuen

1 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markutako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.15). ZURI eta ZUERI dagokixozen adizkixak lirake erabillixenak.

3.4.1.2.2 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: EKARRI Indikatibua Lehena NOR = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		hekardazen	hekardazen	(z)ekardazen		zenkardazen zenkardazuzen*	zenkarkezzen zenkardazuezen*	(z)ekarkezzen
2 HIRI - m	nekarrazen			(z)ekarrazen	genkarrazen genkarraguzen*			(z)ekarrezzen
3 HIRI - n	nekarnazen			(z)ekarnazen	genkarnazen genkarnaguzen*			(z)ekarnezzen
4 HARI	nekarkixozen nekarkozen	hekarkixozen hekarkozen	hekarkixozen hekarkozen	(z)ekarkixozen (z)ekarkozen	genkarkixozen genkarkozen	zenkarkixozen zenkarkozen	zenkarkixuezen zenkarkuezen	(z)ekarkixuezen (z)ekarkuezen
5 GURI		hekarkuzen	hekarkuzen	(z)ekarkuzen		zenkarkuzen zenkarkuzuzen*	zenkarkuezen zenkarkuzuezen*	(z)ekarkuezen
6 ZURI	nekartzuzen			(z)ekartzuzen	genkartzuzen genkartzuguzen*			(z)ekartzuezen
7 ZUERI	nekartzuezen			(z)ekartzuezen	genkartzuezen genkartzueguzen*			(z)ekartzuezen
8 HÁRERI	nekarkixuezen nekarkuezen	hekarkixuezen hekarkuezen	hekarkixuezen hekarkuezen	(z)ekarkixuezen (z)ekarkuezen	genkarkixuezen genkarkuezen	zenkarkixuezen zenkarkuezen	zenkarkixuezen zenkarkuezen	(z)ekarkixuezen (z)ekarkuezen

3.4.1.3.1 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: EKARRI Baldintza NOR = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		bahekart	bahekart	balekart		bazenkart bazenkardazu*	bazenkarte bazenkardazue*	balekarte
2 HIRI - m	banekarra			balekarra	bagenkarra bagenkarragu*			balekarre
3 HIRI - n	banekarna			balekarna	bagenkarna bagenkarnagu*			balekarne
4 HARI	banekarkixo banekarko	bahekarkixo bahekarko	bahekarkixo bahekarko	balekarkixo balekarko	bagenkarkixo bagenkarko	bazenkarkixo bazenkarko	bazenkarkixue bazenkarkue	balekarkixue balekarkue
5 GURI		bahekarku	bahekarku	balekarku		bazenkarku bazenkarkuzu*	bazenkarkue bazenkarkuzue*	balekarkue
6 ZURI	banekartzu			balekartzu	agenkartzu bagenkartzugu*			balekartzue
7 ZUERI	banekartzue			balekartzue	bagenkartzue bagenkartzuegu*			balekartzue
8 HÁRERI	banekarkixue banekarkue	bahekarkixue bahekarkue	bahekarkixue bahekarkue	balekarkixue balekarkue	bagenkarkixue bagenkarkue	bazenkarkixue bazenkarkue	bazenkarkixue bazenkarkue	balekarkixue balekarkue

1 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.15). ZURI eta ZUERI dagokixozen adizkixak lirake erabillixenak.

2 - Indikatiboko Oraña eta Lehena gitxi erabiltzen badira, Baldintza gitxiago oindiok, eta Ondorixua bapez.

3.4.1.3.2 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: **EKARRI Baldintza** NOR = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		bahekardaz	bahekardaz	balekardaz		bazenkardaz bazenkardazuz*	bazenkartez bazenkardazuez*	balekartez
2 HIRI - m	banekarraz			balekarraz	bagenkarraz bagenkarraguz*			balekarrez
3 HIRI - n	banekarnaz			balekarnaz	bagenkarnaz bagenkarnaguz*			balekarnez
4 HARI	banekarkixoz banekarkoz	bahekarkixoz bahekarkoz	bahekarkixoz bahekarkoz	balekarkixoz balekarkoz	bagenkarkixoz bagenkarkoz	bazenkarkixoz bazenkarkoz	bazenkarkixuez bazenkarkuez	balekarkixuez balekarkuez
5 GURI		bahekarkuz	bahekarkuz	balekarkuz		bazenkarkuz bazenkarkuzuz*	bazenkarkuez bazenkarkuzuez*	balekarkuez
6 ZURI	banekartzuz			balekartzuz	bagenkartzuz bagenkartzuguz*			balekartzuez
7 ZUERI	banekartzuez			balekartzuez	bagenkartzuez bagenkartzueguz*			balekartzue
8 HÁRERI	banekarkixuez banekarkuez	bahekarkixuez bahekarkuez	bahekarkixuez bahekarkuez	balekarkixuez balekarkuez	bagenkarkixuez bagenkarkuez	bazenkarkixuez bazenkarkuez	bazenkarkixuez bazenkarkuez	balekarkixuez balekarkuez

3.4.2.1.1 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERABILLI Indikatibua Oraina NOR = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		darabirak	darabiran	darabitt		darabirazu	darabirazue	darabitte
2 HIRI - m	darabixat			darabixa	darabixagu			darabixe
3 HIRI - n	darabiñat			darabiña	darabiñagu			darabiñe
4 HARI	darabilkixot darabilkot	darabilkixok darabilkok	darabilkixon darabilkon	darabilkixo darabilko	darabilkixogu darabilkogu	darabilkixozu darabilkozu	darabilkixozue darbilkozue	darabilkixue darabilkue
5 GURI		darabilkuk	darabilkun	darabilku		darabilkuzu	darabilkuzue	darabilkue
6 ZURI	darabitzut			darabitzu	darabitzugu			darabitzue
7 ZUERI	darabitzuet			darabitzue	darabitzuegu			darabitzue
8 HÁRERI	darabilkixuet darabilkuet	darabilkixuek darabilkuek	darabilkixone darabilkone	darabilkixue darabilkue	darabilkixuegu darabilkuegu	darabilkixuezu darabilkuezu	darabilkixuezue darabilkuezue	darabilkixue darabilkue

1 - Aditz laguntzaillera joten dogu NOR-NORI-NORKa erabiltzeko. Ikus: EKARRI aditzari jarritako oharrak. Halanda be, EKARRI baiño sarritxuago darabigu hau aditzau.

Ikus: (1.1.18) "L"aren presentzia ez esandakua; kasu honetan mantendu egin dogu "K" kontsonantiaren aurrir.

2 - Letra baltzez idatzita daren adizkixak dira entzunetak.

3.4.2.1.2 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERABILLI Indikatibua Oraina NOR = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		darabirazak	darabiranaz	darabiraz		darabirazuz	darabirazuez	darabitzez
2 HIRI - m	darabixaraz			darabixaz	darabixaguz			darabixez
3 HIRI - n	darabiñaraz			darabiñaz	darabiñaguz			darabiñez
4 HARI	darabilkixoraz darabilkoraz	darabilkixuaz darabilkuaz	darabilkixonaz darabilkonaz	darabilkixoz darabilkoz	darabilkixoguz darabilkoguz	darabilkixozuz darabilkozuz	darabilkixozuez darabilkozuez	darabilkixuez darabilkuez
5 GURI		darabilkuaz	darabilkunaz	darabilkuz		darabilkuzuz	darabilkuzuez	darabilkuez
6 ZURI	darabitzuraz			darabitzuz	darabitzuguz			darabitzuez
7 ZUERI	darabitzueraz			darabitzuez	darabitzueguz			darabitzuez
8 HÁRERI	darabilkixueraz darabilkueraz	darabilkixuezak darabikuezak	darabilkixonez darabilkonez	darabilkixuez darabilkuez	darabilkixueguz darabilkueguz	darabilkixuezuz darabilkuezuz	darabilkixuezuez darabilkuezuez	darabilkixuez darabilkuez

3.4.2.2.1 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERABILLI Indikatibua Lehena NOR = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		herabiran	herabiran	(z)erabiran		zerabiran zerabirazun*	zerabitten zerabirazuen*	(z)erabitten
2 HIRI - m	nerabixan			(z)erabixan	gerabixan gerabixagun*			(z)erabixen
3 HIRI - n	nerabiñan			(z)erabiñan	gerabiñan gerabiñagun*			(z)erabiñen
4 HARI	nerabilkixon nerabilkon	herabilkixon herabilkon	herabilkixon herabilkon	(z)erabilkixon (z)erabilkon	gerabilkixon gerabilkon	zerabilkixon zerabilkon	zerabilkixuen zerabilkuen	(z)erabilkixuen (z)erabilkuen
5 GURI		herabilkun	herabilkun	(z)erabilkun		zerabilkun zerabilkuzun*	zerabilkuen zerabilkuzuen*	(z)erabilkuen
6 ZURI	nerabitzun			(z)erabitzun	gerabitzun gerabitzugun*			(z)erabitzuen
7 ZUERI	nerabitzuen			(z)erabitzuen	gerabitzuen gerabitzuegun*			(z)erabitzuen
8 HÁRERI	nerabilkixuen nerabilkuen	herabilkixuen herabilkuen	herabilkixuen herabilkuen	(z)erabilkixuen (z)erabilkuen	gerabilkixuen gerabilkuen	zerabilkixuen zerabilkuen	zerabilkixuen zerabilkuen	(z)erabilkixuen (z)erabilkuen

1 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markutako adizkixen gaiñan, ikus: (1.1.15). ZURI eta ZUERI dagokixoen adizkixak lirake erabillixenak.

3.4.2.2.2 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERABILLI Indikatibua Lehena NOR = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		herabirazen	herabirazen	(z)erabirazen		zerabirazen zerabirazuzen*	zerabitzezen zerabirazuezen*	(z)erabitzezen
2 HIRI - m	nerabixazen			(z)erabixazen	gerabixazen gerabixaguzen*			(z)erabixezen
3 HIRI - n	nerabiñazen			(z)erabiñazen	gerabiñazen gerabiñaguzen*			(z)erabiñezen
4 HARI	nerabilkixozen nerabilkozen	herabilkixozen herabilkozen	herabilkixozen herabilkozen	(z)erabilkixozen (z)erabilkozen	gerabilkixozen gerabilkozen	zerabilkixozen zerabilkozen	zerabilkixuezen zerabilkuezen	(z)erabilkixuezen (z)erabilkuezen
5 GURI		herabilkuzen	herabilkuzen	(z)erabilkuzen		zerabilkuzen zerabilkuzuzen*	zerabilkuezen zerabilkuzuezen*	(z)erabilkuezen
6 ZURI	nerabitzuzen			(z)erabitzuzen	gerabitzuzen gerabitzuguzen*			(z)erabitzuezen
7 ZUERI	nerabitzuezen			(z)erabitzuezen	gerabitzuezen gerabitzueguzen*			(z)erabitzuezen
8 HÁRERI	nerabilkixuezen nerabilkuezen	herabilkixuezen herabilkuezen	herabilkixuezen herabilkuezen	(z)erabilkixuezen (z)erabilkuezen	gerabilkixuezen gerabilkuezen	zerabilkixuezen zerabilkuezen	zerabilkixuezen zerabilkuezen	(z)erabilkixuezen (z)erabilkuezen

3.4.2.3.1 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERABILLI Baldintza NOR = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		baherabitt	baherabitt	balerabitt		bazerabitt bazerabirazu*	bazerabitte bazerabirazue*	balerabitte
2 HIRI - m	banerabixa			balerabixa	bagerabixa bagerabixagu*			balerabixe
3 HIRI - n	banerabiña			balerabiña	bagerabiña bagerabiñagu*			balerabiñe
4 HARI	banerabilkixo banerabilko	baherabilkixo baherabilko	baherabilkixo baherabilko	balerabilkixo balerabilko	bagerabilkixo bagerabilko	bazerabilkixo bazerabilko	bazerabilkixue bazerabilkue	balerabilkixue balerabilkue
5 GURI		baherabilku	baherabilku	balerabilku		bazerabilku bazerabilkuzu*	bazerabilkue bazerabilkuzue*	balerabilkue
6 ZURI	banerabitzu			balerabitzu	bagerabitzu bagerabitzugu*			balerabitzue
7 ZUERI	banerabitzue			balerabitzue	bagerabitzue bagerabitzuegu*			balerabitzue
8 HÁRERI	banerabilkixue banerabilkue	baherabilkixue baherabilkue	baherabilkixue baherabilkue	balerabilkixue balerabilkue	bagerabilkixue bagerabilkue	bazerabilkixue bazerabilkue	bazerabilkixue bazerabilkue	balerabilkixue balerabilkue

3.4.2.3.2 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERABILLI Baldintza NOR = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		baherabiraz	baherabiraz	balerabiraz		bazerabiraz bazerabirazuz*	bazerabitzuz bazerabirazuez*	balerabitzuz
2 HIRI - m	banerabixaz			balerabixaz	bagerabixaz bagerabixaguz*			balerabixez
3 HIRI - n	banerabiñaz			balerabiñaz	bagerabiñaz bagerabiñaguz*			balerabiñez
4 HARI	banerabilkiox banerabilkoz	baherabilkiox baherabilkoz	baherabilkiox baherabilkoz	balerabilkiox balerabilkoz	bagerabilkiox bagerabilkoz	bazerabilkiox bazerabilkoz	bazerabilkixuez bazerabilkuez	balerabilkixuez balerabilkuez
5 GURI		baherabilkuz	baherabilkuz	balerabilkuz		bazerabilkuz bazerabilkuzuz*	bazerabilkuez bazerabilkuzuez*	balerabilkuez
6 ZURI	banerabitzuz			balerabitzuz	bagerabitzuz bagerabitzuguz*			balerabitzuez
7 ZUERI	banerabitzuez			balerabitzuez	bagerabitzuez bagerabitzueguz*			balerabitzuez
8 HÁRERI	banerabilkixuez banerabilkuez	baherabilkixuez baherabilkuez	baherabilkixuez baherabilkuez	balerabilkixuez balerabilkuez	bagerabilkixuez bagerabilkuez	bazerabilkixuez bazerabilkuez	bazerabilkixuez bazerabilkuez	balerabilkixuez balerabilkuez

3.4.3.1.1 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERUAN Indikatibua Oraiña NOR = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		daroiarak	daroiaran	daroiat		daroiarazu	daroiarazue	daroiate
2 HIRI - m	daroiat			daroiá	daroiagu			daroié
3 HIRI - n	daroianat			daroiána	daroiánagu			daroiáne
4 HARI	daroiakixot daroiakot	daroiakixok daroiakok	daroiakixon daroiakon	daroiakixo daroiako	daroiakixogu daroiakogu	daroiakixozu daroiakozu	daroiakixozue daroiakozue	daroiakixue daroiakue
5 GURI		daroiakuk	daroiakun	daroiaku		daroiakuzu	daroiakuzue	daroiakue
6 ZURI	daroiatzut			daroiatzu	daroiatzugu			daroiakizue daroiatzue
7 ZUERI	daroiatzuet			daroiatzue	daroiatzuegu			daroiatzue
8 HÁRERI	daroiakixuet daroiakuet	daroiakixuek daroiakuek	daroiakixone daroiakone	daroiakixue daroiakue	daroiakixuegu daroiakuegu	daroiakixuezu daroiakuezu	daroiakixuezue daroiakuezue	daroiakixue daroiakue

1 - Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra. EKARRI-ren adizkixak baiño saritxuago darabiguz honek adizkixok, batez be letra baltzez idatzitta darenak.

3.4.3.1.2 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERUAN Indikatibua Oraiña NOR = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		daroiarazak	daroiaranaz	daroiaraz		daroiazuz	daroiazuez	daroiatez
2 HIRI - m	daroiaraz			daroiaz	daroiaguz			daroiiez
3 HIRI - n	daroiaranaz			daroiaraz	daroiaraguz			daroiaranez
4 HARI	daroiakixoraz daroiakoraz	daroiakixuaz daroiakuaz	daroiakixonaz daroiakonaz	daroiakixoz daroiakoz	daroiakixoguz daroiakoguz	daroiakixozuz daroiakozuz	daroiakixozuez daroiakozuez	daroiakixuez daroiakuez
5 GURI		daroiakuaz	daroiakunaz	daroiakuz		daroiakuzuz	daroiakuzuez	daroiakuez
6 ZURI	daroiatzuraz			daroiatzuz	daroiatzuguz			daroiatzuez
7 ZUERI	daroiatzueraz			daroiatzuez	daroiatzueguz			daroiatzuez
8 HÁRERI	daroiakixueraz daroiakueraz	daroiakixuezak daroiakuezak	daroiakixonez daroiakonez	daroiakixuez daroiakuez	daroiakixueguz daroiakueguz	daroiakixuezu daroiakuezu	daroiakixuezuez daroiakuezue	daroiakixuez daroiakuez

3.4.3.2.1 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERUAN Indikatibua Lehena NOR = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		heroiaran	heroiaran	(z)eroiaran		zeroiaran zeroiarazun*	zeroiaten zeroiarazuen*	(z)eroiaten
2 HIRI - m	neroiar			(z)eroiar	geroiar geroiagun*			(z)eroiar
3 HIRI - n	neroiaran			(z)eroiaran	geroiaran geroiagan*			(z)eroiaran
4 HARI	neroiakixon neroiakon	heroiakixon heroiakon	heroiakixon heroiakon	(z)eroiakixon (z)eroiakon	geroiakixon geroiakon	zeroiakixon zeroiakon	zeroiakixuen zeroiakuen	(z)eroiakixuen (z)eroiakuen
5 GURI		heroiakun	heroiakun	(z)eroiakun		zeroiakun zeroiakuzun*	zeroiakuen zeroiakuzuen*	(z)eroiakuen
6 ZURI	neroiatzun			(z)eroiatzun	geroiatzun geroiatzugun*			(z)eroiatzuen
7 ZUERI	neroiatzuen			(z)eroiatzuen	geroiatzuen geroiatzuegun*			(z)eroiatzuen
8 HÁRERI	neroiakixuen neroiakuen	heroiakixuen heroiakuen	heroiakixuen heroiakuen	(z)eroiakixuen (z)eroiakuen	geroiakixuen geroiakuen	zeroiakixuen zeroiakuen	zeroiakixuen zeroiakuen	(z)eroiakixuen (z)eroiakuen

1 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markutako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.15). ZURI eta ZUERI dagokixozen adizkixak lirake erabillixenak, letra baltzez jarritta darenak.

3.4.3.2.2 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERUAN Indikatibua Lehena NOR = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		heroiarazen	heroiarazen	(z)eroiarazen		zerojarazen zeroiarazun*	zeroiatezen zeroiarazuezen*	(z)eroiatezen
2 HIRI - m	neroiazen			(z)eroiazzen	geroiazen geroiaguzen*			(z)eroiezen
3 HIRI - n	neroianazen			(z)eroianazen	geroianazen geroianaguzen*			(z)eroianezen
4 HARI	neroiakixozen neroiakozen	heroiakixozen heroiakozen	heroiakixozen heroiakozen	(z)eroiakixozen (z)eroiakozen	geroiakixozen geroiakozen	zeroiakixozen zeroiakozen	zeroiakixuezen zeroiakuezen	(z)eroiakixuezen (z)eroiakuezen
5 GURI		heroiakuzen	heroiakuzen	(z)eroiakuzen		zeroiakuzen zeroiakuzuzen*	zeroiakuezen zeroiakuzuezen*	(z)eroiakuezen
6 ZURI	neroiatzuzen			(z)eroiatzuzen	geroiatzuzen geroiatzugun*			(z)eroiatzuezen
7 ZUERI	neroiatzuezen			(z)eroiatzuezen	geroiatzuezen geroiatzuegun*			(z)eroiatzuezen
8 HÁRERI	neroiakixuezen neroiakuezen	heroiakixuezen heroiakuezen	heroiakixuezen heroiakuezen	(z)eroiakixuezen (z)eroiakuezen	geroiakixuezen geroiakuezen	zeroiakixuezen zeroiakuezen	zeroiakixuezen zeroiakuezen	(z)eroiakixuezen (z)eroiakuezen

3.4.3.3.1 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERUAN Baldintza NOR = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		baheroiat	baheroiat	baleroiat		bazeroiat bazeroiarazu*	bazeroiate bazeroiarazue*	baleroiate
2 HIRI - m	baneroia			baleroia	bageroia bageroiagu*			baleroie
3 HIRI - n	baneroiakih baneroiana			baleroiana	bageroiana bageroianagu*			baleroiane
4 HARI	baneroiakixo baneroiako	baheroiakixo baheroiako	baheroiakixo baheroiako	baleroiakixo baleroiako	bageroiakixo bageroiako	bazeroiakixo bazeroiako	bazeroiakixue bazeroiakue	baleroiakixue baleroiakue
5 GURI		baheroiaku	baheroiaku	baleroiaku		bazeroiaku bazeroiakuzu*	bazeroiakue bazeroiakuzue*	baleroiakikue
6 ZURI	baneroiatzu			baleroiatzu	bageroiatzu bageroiatzugu*			baleroiatzue
7 ZUERI	baneroiakizue baneroiatzue			baleroiatzue	bageroiatzue bageroiatzuegu*			baleroiatzue
8 HÁRERI	baneroiakixue baneroiakue	baheroiakixue baheroiakue	baheroiakixue baheroiakue	baleroiakixue baleroiakue	bageroiakixue bageroiakue	bazeroiakixue bazeroiakue	bazeroiakixue bazeroiakue	baleroiakixue baleroiakue

1 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markautako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.15). ZURI eta ZUERI dagokixozen adizkixak lirake erabillixenak, letra baltzez idatzitta darenak.

2 - Indikatiboko Oraina eta Lehena gitxi erabiltzen badittugu, Baldintza gitxiago oindiok, eta Ondorixua bapez.

3.4.3.3.2 - Aditz trinkua, NOR-NORI-NORK: ERUAN Baldintza NOR = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		baheroiaraz	baheroiaraz	baleroiaraz		bazeroiaraz bazeroiarazuz*	bazeroiatez bazeroiarazuez*	baleroiatez
2 HIRI - m	baneroiakixaz baneroiaz			baleroianaz	bageroianaz bageroianaguz*			baleroiakihenez baleroianeaz
3 HIRI - n	baneroianaz			baleroiana	bageroiana bageroianagu*			baleroiane
4 HARI	baneroiakixoz baleroiakoz	baheroiakixoz baheroiakoz	baheroiakixoz baheroiakoz	baleroiakixoz baleroiakoz	bageroiakixoz bageroiakoz	bazeroiakixoz bazeroiakoz	bazeroiakixuez bazeroiakuez	baleroiakixuez baleroiakuez
5 GURI		baheroiakuz	baheroiakuz	baleroiakuz		bazeroiakuz bazeroiakuzuz*	bazeroiakuez bazeroiakuzuez*	baleroiakuez
6 ZURI	baneroiatzuz			baleroiatzuz	bageroiatzuz bageroiatzuguz*			baleroiatzuez
7 ZUERI	baneroiatzuez			baleroiatzuez	bageroiatzuez bageroiatzueguz*			baleroiatzuez
8 HÁRERI	baneroiakixuez baneroiakuez	baheroiakixuez baheroiakuez	baheroiakixuez baheroiakuez	baleroiakixuez baleroiakuez	bageroiakixuez bageroiakuez	bazeroiakixuez bazeroiakuez	bazeroiakixuez bazeroiakuez	baleroiakixuez baleroiakuez

3.4.4.1 - Aditz trinkua, ZER-NORI-NORK: ERITXI Indikatibua Oraña

Adizki normalak				Hittanorako adizki alokutibuak			
ZER	Sustraixa	NORI	NORK	ZER	Sustraixa	NORI	Sexu-markia + NORK
		-	t			-	at/nat
		-	k/n			-	-
de		o	-	de/je		o	k/n
	(r)itx	-	gu		(r)itx	-	agu/nagu
		-	zu			-	-
		-	zue			-	-
-		oe	e	-		oe	ek/ne

1 - NORI 3. pertsonak darabiguz bakarrik, HARI eta HÁRERI dagokixozenak. Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra.

3.4.4.1 - Aditz Trinkua, ZER-NORI-NORK: ERITXI Indikatibua Oraiña

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI								
2 HIRI - m								
3 HIRI - n								
4 HARI	de(r)itxot	de(r)itxok	de(r)itxon	de(r)itxo	de(r)itxogu	de(r)itxozu	de(r)itxozue	de(r)itxue
5 GURI								
6 ZURI								
7 ZUERI								
8 HÁRERI	de(r)itxuet	de(r)itxuek	de(r)itxone	de(r)itxue	de(r)itxuegu	de(r)itxuezu	de(r)itxuezue	de(r)itxue

1 - Adizki alokutibuak teorixan jarri leikezen arren ez dittugu jarri, aditz honekin ez darabiguzelako.

2 - NORI 3. pertsonakuak darabiguz bakarrik, HARI eta HÁRERI dagokioxoenak. Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra.

3.4.4.2 - Aditz trinkua, ZER-NORI-NORK: Indikatibua Lehena

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak					
NORK	Sustraixa	NORI	NORK plur.	Denb. atzizk.	NORK	Sustraixa	NORI	Sexu markia	NORK plur.	Denb. atzizk.
ne		-		n	ne		-	a/na		n
he		-		n	-		-	-		-
(z)e		o		n	(j)e		o	a/na		n
ge	ritx	-		n	ge	ritx	-	a/na		n
ze		-		n	-		-	-		-
ze		-	e	n	-		-	-		-
(z)e		oe	e	n	(j)e		oe	a/na	e	n

1 - NORI 3. pertsonakuak darabiguz bakarrik, HARI eta HÁRERI dagokixozenak. Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko orriko oharra.

3.4.4.2 - Aditz Trinkua, ZER-NORI-NORK: ERITXI Indikatibua Lehen

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI								
2 HIRI - m								
3 HIRI - n								
4 HARI	neritxon	heritxon	heritxon	(z)eritxon	geritxon geritxogun*	zeritxon zeritxozun*	zeritxuen zeritxozuen*	(z)eritxuen
5 GURI								
6 ZURI								
7 ZUERI								
8 HÁRERI	neritxuen	heritxuen	heritxuen	(z)eritxuen	geritxuen geritxuegun*	zeritxuen zeritxuezun*	zeritxuen zeritxuezuen*	(z)eritxuen

1 - Orainaldixan hau aditzau sarri badarabigu be, Lehenaldixan erabilpen urrixa dau, Baldintzan urrixagua eta Ondorixuan bapez. Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markutako adizkixen gainian, ikus: (1.1.15).

3.4.4.3 - Aditz trinkua, ZER-NORI-NORK: ERITXI Baldintza

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak					
Bald. markia	NORK	Sustraixa	NORI	NORK plur.	Bald. markia	NORK	Sustraixa	NORI	NORK plur.	Sexu markia
ba	ne		-		ba	ne		-		k/n
ba	he		-		-	-		-		-
ba	le		o		ba	le		o		k/n
ba	ge	ritx	-		ba	ge	ritx	-		k/n
ba	ze		-		-	-		-		-
ba	ze		-		-	-		-		-
ba	le		oe	e	ba	le		oe	e	k/n

1 - Honek aditzzonek Lehenaldixan erabilpen urrixa badau Baldintzan urrixa oina oindio. Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra.

3.4.4.3 - Aditz trinkua, ZER-NORI-NORK: ERITXI Baldintza

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK-n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI								
2 HIRI - m								
3 HIRI - n								
4 HARI	baneritxo	baheritxo	baheritxo	baleritxo	bageritxo bageritxogu*	bazeritxo bazeritxozu*	bazeritxue bazeritxozue*	baleritxue
5 GURI								
6 ZURI								
7 ZUERI								
8 HÁRERI	baneritxue	baheritxue	baheritxue	baleritxue	bageritxue bageritxuegu*	bazeritxue bazeritxuezu*	bazeritxue bazeritxuezu*	baleritxue

1 - Orainaldixan hau aditzau sarri badarabigu be, Lehenaldixan erabilpen urrixa dau, Baldintzan urrixagua eta Ondorixuan bapez. Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra.

2 - “e”, “f” eta “g” zutabetan (*)z markutako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.15).

3.4.5.1 - Aditz trinkua, ZER-NORI-NORK: *IÑO (ESAN) Indikatibua Oraiña

Adizki normalak					Hittanorako adizki alokutibuak				
ZER	Sustraixa	NORI	NORK	ZER plur.	ZER	Sustraixa	NORI	Sexu markia + NORK	ZER plur.
d	iño	sta a/na tsa sku tsu tsue	t/da k/n - gu zu zue		j	iño	sta - tsa sku - -	at/nat ada/nada - k/n agu/nagu - -	
d		tse	e	z	j		tse	ek/ne	z

1 - Aditz honetan Oraiña eta Lehena baiño besterik ez darabigu. Adizxki alokutiborik be ez darabigu. Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra.

3.4.5.1 - Aditz trinkua, ZER-NORI-NORK: *IÑO (ESAN) Indikatibua Oraiña

3.4.5.1.1 - ZER = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		diñostak	diñostan	diñosta		diñostazu	diñostazue	diñoste
2 HIRI -m	diñuat			diñua	diñuagu			diñue
3 HIRI n	diñonat			diñona	diñonagu			diñone
4 HARI	diñotsat	diñotsak	diñotsan	diñotsa	diñotsagu	diñotsazu	diñotsazue	diñotse
5 GURI		diñoskuk	diñoskun	diñosku		diñoskuzu	diñoskuzue	diñoskue
6 ZURI	diñotsut			diñotsu	diñotsugu			diñotsue
7 ZUERI	diñotsuet			diñotsue	diñotsuegu			diñotsue
8 HÁRERI	diñotset	diñotsek	diñotsen	diñotse	diñotsegu	diñotsezu	diñotsezue	diñotse

3.4.5.1.2 - ZER = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		diñostazak	diñostanaz	diñostaz		diñostazuz	diñostazuez	diñostez
2 HIRI -m	diñuaraz			diñuaz	diñuaguz			diñuez
3 HIRI n	diñonaraz			diñonaz	diñonaguz			diñonez
4 HARI	diñotsaraz	diñotsazak	diñotsanaz	diñotsaz	diñotsaguz	diñotsazuz	diñotsazuez	diñotsez
5 GURI		diñoskuaz	diñoskunaz	diñoskuz		diñoskuzuz	diñoskuzuez	diñoskuez
6 ZURI	diñotsuraz			diñotsuz	diñotsuguz			diñotsuez
7 ZUERI	diñotsueraz			diñotsuez	diñotsueguz			diñotsuez
8 HÁRERI	diñotseraz	diñotsezak	diñotsenaz	diñotsez	diñotseguz	diñotsezuz	diñotsezuez	diñotsez

1 - Erabilpen urrixa dau honek aditzonek NOR-NORI-NORK eran, laguntzaillera joten dogu normalian.

2 - Hittanorako aditz alokutiborik ez dogu jarri teorixan jarri leikian arren, erabili be ez dogu egitten eta. Izan be adizki normalak gitxi badarabiguz, alokutibuak gitxiago oindiok. Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra.

3.4.5.2 - Aditz trinkua, ZER-NORI-NORK: *IÑO (ESAN) Indikatibua Lehena

Adizki normalak						Hittanorako adizki alokutibuak						
NORK	Sustraixa	NORI	NORK plur.	ZER plur.	Denb. atzizk.	NORK	Sustraixa	NORI	Sexu markia	NORK plur.	ZER plur.	Denb. atzizk.
n		sta		ze	n	n		sta	a/na		ze	n
h		a/na		ze	n	-		-	-		-	-
z		tza		ze	n	j		tza	a/na		ze	n
g	iño	sku		ze	n	g	iño	sku	a/na		ze	n
z		tsu		ze	n	-		-	-		-	-
z		tsue	e	ze	n	-		-	-		-	-
z		tse	e	ze	n	j		tse	a/na	e	ze	n

1 - Orainaldixan be erabilpen urrixa dau honek aditzonek eta Lehenaldixan urrixagua. Adizki alokutiborik ez darabigu. Ikus: Sarrerako (1.1.19), (1.1.24) eta (3.4)ko oharra.

2 - Teorixan Baldintza eta Ondorixua be moldau leikez, baiña ez dira erabiltzen. Euskara batuan be ez dare, aditz honendako Orainña eta Lehena baiño besterik.

3.4.5.2/1 - Aditz trinkua, ZER-NORI-NORK: *IÑO (ESAN) Indikatibua Lehena ZER = ha

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		hiñostan	hiñostan	(z)iñostan		ziñostan ziñostazun*	ziñosten ziñostazuen*	(z)iñosten
2 HIRI - m	niñuan			(z)iñuan	giñuan giñuagun*			(z)iñuen
3 HIRI - n	niñonan			(z)iñonan	giñonan giñonagun*			(z)iñonen
4 HARI	niñotsan	hiñotsan	hiñotsan	(z)iñotsan	giñotsan ginotsagun*	ziñotsan ziñotsazun*	ziñotsen ziñotsazuen*	(z)iñotsen
5 GURI		hiñoskun	hiñoskun	(z)iñoskun		ziñoskun ziñoskuzun*	ziñoskuen ziñoskuzuen*	(z)iñoskuen
6 ZURI	niñotsun			(z)iñotsun	giñotsun ginotsugun*			(z)iñotsuen
7 ZUERI	niñotsuen			(z)iñotsuen	giñotsuen ginotsuegun*			(z)iñotsuen
8 HÁRERI	niñotsen	hiñotsen	hiñotsen	(z)iñotsen	giñotsen ginotssegun*	ziñotsen ziñotsezun*	ziñotsen ziñotsezuen*	(z)iñotsen

3.4.5.2/2 - ZER = hárek

	a	b	c	d	e	f	g	h
	NIK	HIK - m	HIK - n	HAREK	GUK	ZUK	ZUEK	HÁREK
1 NERI		hiñostazen	hiñostazen	(z)iñostazen		ziñostazen ziñostazuzen*	ziñostezen ziñostazuezen*	(z)iñostezen
2 HIRI - m	niñuazen			(z)iñuazen	giñuazen giñuaguzen*			(z)iñuezen
3 HIRI - n	niñonazen			(z)iñonazen	giñonazen ginonaguzen*			(z)iñonezen
4 HARI	niñotsazen	hiñotsazen	hiñotsazen	(z)iñotsazen	giñotsazen ginotsaguzen*	ziñotsazen ziñotsazuzen*	ziñotsezen ziñotsazuezen*	(z)iñotsezen
5 GURI		hiñoskuzen	hiñoskuzen	(z)iñoskuzen		ziñoskuzen ziñoskuzuzen*	ziñoskuezen ziñoskuzuezen*	(z)iñoskuezen
6 ZURI	niñotsuzen			(z)iñotsuzen	giñotsuzen ginotsuguzen*			(z)iñotsuezen
7 ZUERI	niñotsuezen			(z)iñotsuezen	giñotsuezen ginotsueguzen*			(z)iñotsuezen
8 HÁRERI	niñotsezen	hiñotsezen	hiñotsezen	(z)iñotsezen	giñotsezen ginotseguzen*	ziñotsezen ziñotsezuzen*	ziñotsiezen ziñotsezuezen*	(z)iñotsezen

1 - Ikus: aurreko orrialdeko oharrak eta, 2 - "e", "f" eta "g" zutabetan (*)z markutako adizkixen gaiñian, ikus: (1.1.15).

- ALTUBE, S.**
- "Eibartarrak eta euskera". EUSKERA V, 1960.
 - "Observaciones al tratado de Morfología vasca de R.M. de Azkue". Bermeo, 1934 (Faksimile ediziñua 1969, La Gran Enciclopedia Vasca).
- AÑIBARRO, P.**
- "Gramática Bascongada". A.S.F.V.J.U., 1969.
- ARANBERRI ODRIOZOLA, Fernando.**
- "Ernuua eta Eitzako euskara". Ermuko udaleko euskara batzordea, 1996.
- AROTZARENA, Salbatore.**
- "Grammaire basque-Dial.navarro-labourdins". Tours, 1951.
- AZKUE, R.M.**
- "Morfología vasca". Bilbo, 1923 (Faksimile ediziñua 1969. La Gran Enciclopedia Vasca).
- CAMPION, A.**
- "Gramática de los cuatro dialectos de la lengua euskara". Tolosa, 1884 (Faksimile edizioa 1977. La Gran Enciclopedia Vasca).
- ECHAIDE I.M.**
- "El verbo vascongado". San Ignacio-San Sebastian, 1923.
 - "Desarrollo de las conjugaciones eúskaras". Gráfico-Editora S.L. San Sebastian, 1944.
 - "Las flexiones verbales contenidas en Peru Abarka de Mogel". EUSKERA V, 1960.
- EGUZKI.**
- "Aditza Bizkaierazko Erabileran". Labayru Ikastegia, 1984.
- ELEXPURU J.M.**
- "Bergarako euskera-Aditza". UNED-BERGARA, 1988.
- ERRAZTI IGARTUA ALBERTO.**
- "Iurretta elizateko euskara eta toponimia-Aditza". IURRETAKO UDALA, 1994.
- ETXEBARRIA, J.M.**
- "Zeberio haraneko euskararen azterketa etno-linguistikoa". Ibaizabal, 1991.

ETXEBARRIA TORIBIO.

- "*Ibiliarriak*". Ego Ibarra, 1993.
- "*Flexiones verbales y Lexión del euskera dialectal de Eibar*" (J. San Martín aurkezpenarekin). EUSKERA VIII-IX, 1963-64. Berrargitarapena 1986.

EUSKALTZAINDIA.

- "*Euskal Aditz Batua*". Donostia, 1979.
- "*Adizki alokutiboak (hitako molda)*". EUSKERA XL. Bilbo, 1995-1.

GAMINDE, I.

- "*Aditza bizkaieraz*". t.III. UEU, 1985.
- "*Otxandiko euskaraz-Aditza*", 1991.

GARMENDIA, Salvador

- "*Indeterminazioari datxekon aditza singularrean*". EUSKERA XIII, 1968.

INCHAUSPE, Emmanuel Theodore.

- "*Le verbe basque*". Hordago. Donostia, 1979.

INTXAUSTI, J.

- "*Euskal aditza, gipuzko-bizkaierak*", 1960.

IRAZOLAKO JOXE MARI.

- "*Euskal aditza-bizkaiera ta batua*". Bilbo, 1985.

IRIGOYEN, A.

- "*Bizkaiko aditzaren erabilieraz oharrak*". EUSKERA XXVIII, 1983.
- "*De Re Philologica Vasconicae II, IV, V*". Wilsen-Bilbo.

ITHURRI, Jean.

- "*Grammaire basque: dialecte labourdin*". Hordago. Donostia, 1979.
- Goiko obra beraren Ediciones Vascas-en argitarapenean Federiko Krutwigen hitzaurrea, 1979.

ITURRIOZ, A.

- "*EIBAR*" aldizkarixan Eibarko euskaraz argittara emon zittuan zortzi artikululu, 1958, 59(2), 60(2), 61, 66 eta 68an azkena Toribio Etxebarriaren heriotzia dela eta "Eriotza mingarria" izenburuakin.

KNÖRR, Enrique.

- "*Hiketa edo hitanoaz zenbait argi*". EUSKERA XXII, 1977.

KRUTWIG SAGREDO, Federiko.

- Ithurriren "*Grammaire Basque*" (Ediciones Vascas) 1979ko argitarapenari egindako hitzaurrea.

LACHAGA, Jose M^a de.

- "*La representación del tiempo en el verbo vasco*". Bilbao, 1994.

LAFITTE, Pierre.

- "*Grammaire basque (macarrou-labourdin littéraire)*". Bayonne, 1962.

OREGI, Josu.

- "Birrazterpen bat: hiketa eta zuketa". EUSKERA XXII, 1977.

PUJANA, P.

- "Euskal aditza bizkaieraz". Bilbo, 1970.
- "El verbo vasco de Oleta (Araba). Flexiones IKA: del valle de Leintz, del valle de Angiozar (Bergara), de Zeamuri, y de la zona de Murgia". Diputación Foral de Alaba (Consejo de Cultura)-Dep.de Filología Vasca, Facultad de Filosofía y Letras (Vitoria), 1979.

SAN MARTIN, J.

- "Eibarko aditz laguntzailearen paradigmak". Iker-1. Euskaltzaindia. Bilbo, 1981.
- "Zirikadak", 1960.
- "Eztenkadak", 1965.
- "Aurretiko agirixa", Toribio Etxebarriaren "Ibiltarixanak"-ren hitzaurrietako bat. Ego Ibarra, 1993.
- "Presentación", Toribio Etxebarriaren "Flexiones verbales y Lexicón del euskera dialectal de Eibar" en erderazko hitzaurria. EUSKERA VIII-IX, 1963-64. Berrargitarapena 1986.

TXILLARDEGI.

- "Hika eta Zuka-ko aditz-joko edo konjugazioak". EUSKERA XIV, 1968.
- "Sustrai Bila" (1970) eta "Oinarri Bila" (1977). Donostia.
- "Euskal gramatika" E. V. Donostia, 1979.

U.E.U.

- "Euskal dialektologiaren hasiapenak". Iruñea, 1983.

UMANDI.

- "Gramática vasca. Formas verbales vizcainas - Bizkaierazko aditz-erak". S.F.V.J.U., 1955.

VILLASANTE Fr. Luis.

- "Euskal Aditz Batua" eta "Oletako Euskal Aditza" aurkeztean Euskaltzainburuaren hitzak. EUSKERA XXIV. Bilbo, 1979-2.

VILLASANTE L. eta ITURRIA C.

- "Paradigmas de la conjugación vasca". Ed. Franciscana Aranzazu, 1955.

YRIZAR, PEDRO DE.

- "Morfología del verbo auxiliar vizcaino" (estudio dialectológico). Euskaltzaindia, 1992.

ZELAIA, Pedro.

- "Umore giroan". Ego Ibarra, 1991.

*Eibarren enskera ez erabiltzen ditugu
autu guztiak, bai zerrukuak
bai lurrekuak*

(Toribio Etxebarria)



Eibarriko Udala
Euskara Batzordea